Załącznik
do UCHWAŁY NR……
RADY MIASTA KALISZA
z dnia ……..…2026 roku

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA

NA LATA 2026-2035

Kalisz,2026 r.

Miasto Kalisz – miasto na prawach powiatu reprezentowane przez
Prezydenta Miasta Krystiana Kinastowskiego

Autorzy dokumentu:
Grupa kierująca pracami nad opracowaniem Strategii w składzie:

1) Iwona Niedźwiedź – przewodnicząca, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu,
2) Arkadiusz Staniszewski – z-ca przewodniczącej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
3) Krystyna Sobocka – z-ca przewodniczącej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
4) Sandra Binkowska – sekretarz, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
5) Katarzyna Fluder – członek zespołu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
6) Elżbieta Sulwińska – członek zespołu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
7) Marta Bałwas – członek zespołu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
8) Anna Chodyła – członek zespołu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
9) Karol Pietrzak – członek zespołu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
10) Elżbieta J. Marczyńska - członek zespołu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Grupa konsultacyjno – doradcza w ramach realizacji prac nad Strategią w składzie:

1) Janusz Sibiński – Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza,
2) Marzena Szuleta – Kierownik Biura Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta Kalisza,
3) Monika Otrębska - Juszczak – Naczelnik Wydziału Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Kalisza,
4) Ewa Korach - Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego,
5) Ewelina Dudek - Naczelnik Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Kalisza,
6) Marcin Ferenc – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu,
7) Emilia Bińczyk – Kierownik Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu,
8) Artur Szymczak – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu,
9) Roman Bruss– Komendant Miejski Policji w Kaliszu,
10) Mateusz Suliga– Komendant Straży Miejskiej w Kaliszu,
11) Paulina Gawłowska – Kierownik Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Kaliszu,
12) Magdalena Sobocka-Maląg – Przewodnicząca Powiatowego Zespołu Orzekania Niepełnosprawności w Kaliszu.

1.1. SPIS TREŚCI:

Spis treści

Spis treści 3
1.2. WYKAZ SKRÓTÓW UŻYTYCH W DOKUMENCIE STRATEGII 5
1.3.1. WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035 6
1.3.2.1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE DOKUMENTU STRATEGICZNEGO 6
1.3.2.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE I ZASADY OPRACOWYWANIA STRATEGII 7
1.3.2.3. ZGODNOŚĆ DOKUMENTU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI 7
2.1. METODOLOGIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035 8
2.2. ANALIZA SWOT 10
2.2.1. ANALIZA SWOT OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 10
2.2.2. ANALIZA SWOT OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO 12
2.2.3. ANALIZA SWOT OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ 13
2.2.4. ANALIZA SWOT OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO 14
2.2.5. ANALIZA SWOT OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUGI SOCJALNYCH 15
3.1. DIAGNOZA. 17
3.1.1. DIAGNOZA SPOŁECZNA MIASTA KALISZA W OBSZARZE DEMOGRAFICZNYM. 17
3.1.2. POLITYKA SPOŁECZNA W WYMIARZE DEMOGRAFICZNYM W SKALI MIKRO I MAKRO SPOŁECZNEJ 19
3.1.3 STRUKTURA POPULACJI OSÓB STARSZYCH (OSOBY W WIEKU 65 LAT I WIĘCEJ) 20
4. 1. POMOC SPOŁECZNA. ORGANIZACJA ORAZ REALIZACJA ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU 21
4.2 ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ 21
4.2.1 ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ 21
4.2.2 ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH I WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH 22
4.3. MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU 22
4.3.2 ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU 22
4.3.3. PRZESŁANKI, NA PODSTAWIE KTÓRYCH PRZYZNANO POMOC OSOBOM TEGO POTRZEBUJĄCYM 23
4.3.4 ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ MOPS KALISZ 24
4.4. ORGANIZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ – POMOC RODZINIE I DZIECKU 24
4.4.1 ORGANIZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ – POMOC RODZINIE I DZIECKU - ASYSTENT RODZINY 25
4.4.2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE KALISZU 27
4.4.2.1 SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE KALISZU 27
4.4.2.2 KOORDYNATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTEPCZEJ 31
4.4.2.3 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA 32
4.4.2.4 PEŁNOLETNI WYCHOWANKOWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ 35
4.4.2.5 WSPARCIE DEINSTYTUCJONALIZACJI PIECZY ZASTĘPCZEJ 36
4.5.1 POMOC SPOŁECZNA. LOKALNA INFRASTRUKTURA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ 37
4.5.2. POMOC SPOŁECZNA. LOKALNA INFRASTRUKTURA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ. DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO 40
4.5.3 POMOC SPOŁECZNA. INTERWENCJA KRYZYSOWA. 43
4.5.4. POMOC SPOŁECZNA. MIESZKANIA WSPOMAGANE dla OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 45
4.6.1 BEZDOMNOŚĆ 46
4.6.2. PLACÓWKI WSPARCIA DLA OSÓB Z PROBLEMEM BEZDOMNOŚCI 47
4.6.3. EFEKTY PROWADZENIA PRACY SOCJALNEJ Z OSOBAMI BEZDOMNYMI 48
4.7. SYTUACJA MIESZKANIOWA NA TERENIE MIASTA KALISZA. 48
4.8. SYSTEM ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH ORAZ INNYCH FORM POMOCY ŚWIADCZONYCH PRZEZ BIURO ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH 50
4.9 KALISKA KARTA MIESZKAŃCA 52
4.10. INSTYTUCJONALNA FORMA OPIEKI NAD DZIEĆMI. ŻŁOBKI, PRZEDSZKOLA, ŚWIETLICE SOCJOTERAPEUTYCZNE 53
4.11 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. 53
4.11.1 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. PERSPEKTYWA DEMOGRAFICZNA LOKALNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ. 53
4.11.2 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. DOM POMOCY SPOŁECZNEJ 54

4.11.3. SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH. USŁUGI OPIEKUŃCZE 55
4.11.4.1 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. DZIENNY DOM POMOCY SPOŁECZNEJ. 56
4.11.5. „KLUB SENIOR+" 57
4.11.6 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH. INNE DZIAŁANIA 57
5.1. SYTUACJA SPOŁECZNA NA LOKALNYM RYNKU PRACY. 59
5.1.1. BEZROBOCIE 59
5.1.2 BEZROBOCIE. PROFILOWANIE POMOCY OSOBOM BEZROBOTNYM. 61
5.1.3.1 KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ 64
6.1. UZALEŻNIENIA. 65
6.1.1. UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH. 65
6.1.2. UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU. 66
6.1.3. UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH 67
7.1.1 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE 69
7.1.2. SYTUACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W KALISZU 71
7.1.3 DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO ZESPOŁU ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI 73
7.1.4 ŚRODKI PFRON WYKORZYSTYWANE NA ZASPOKOJENIE POTRZEB NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA KALISZA 74
7.1.5.1 REHABILITACJA ZAWODOWA 76
7.1.5.2. REHABILITACJA ZAWODOWA. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON DO WYNAGRODZENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE MIASTA KALISZA 78
7.1.6 PROGRAM AKTYWNY SAMORZĄD 79
7.1.7 MIEJSKA SPOŁECZNA RADA DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KALISZU 80
7.1.8. OGRANICZENIE DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INSTYTUCJI PUBLICZNYCH, KULTURALNO-OŚWIATOWYCH 80
7.1.9. PROGRAM ASYSTENT OSOBISTY OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ 81
8. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE –DZIAŁANIA W ZAKRESIE KREOWANIA I REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ NA TERENIE MIASTA KALISZA 81
9.1. OBSZAR FINANSÓW W RAMACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE KALISZU 84
9.2.1. POMOC DLA CUDZOZIEMCÓW. 92
9.2.2 USTAWA O POMOCY OBYWATELOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA – ŚRODKI Z FUNDUSZU POMOCY UKRAINIE 92
9.2.3. OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA. KARTA POLAKA 93
9.3. WYDATKI INWESTYCYJNE. INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ. 95
9.4.1 .ŚRODKI POZABUDŻETOWE 96
9.4.2. „ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ – EDYCJA 2022 - 2025." 96
9.4.2. „OPIEKA WYTCHNIENIOWA – EDYCJA 2022 - 2025" 96
10.1 CZĘŚĆ PROGRAMOWA STRATEGII. WDRAŻANIE, ZARZĄDZANIE I MONITORING STRATEGII 100
10.2 ETAPY WDRAŻANIA, ZARZĄDZANIA, MONITOROWANIA I EWALUACJI DOKUMENTU STRATEGII 101
10.3 HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2016-2025 102
10.4 CELE OGÓLNE/CELE SZCZEGÓŁOWE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035. 103
WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035. 103

1.2. WYKAZ SKRÓTÓW UŻYTYCH W DOKUMENCIE STRATEGII

Art. - artykuł
BŚR - Biuro Świadczeń Rodzinnych
DD - Dom Dziecka
DIK - Dział Interwencji Kryzysowej MOPS Kalisz
DPS - Dom Pomocy Społecznej
DDPS - Dzienny Dom Pomocy Społecznej
Dz.U. - Dziennik Ustaw
EOG - Europejski Obszar Gospodarczy
GUS - Główny Urząd Statystyczny
KIS - Klub Integracji Społecznej
KRUS - Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu
MRPiPS - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MRR - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia
NK - Niebieska Karta
NGO - Non-Governmental Organizations (organizacje pozarządowe)
NMF - Norweski Mechanizm Finansowy
NSP - Narodowy Spis Powszechny
NSRO - Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
NZOZ - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
PAI - Program Aktywizacji i Integracji
PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO KL - Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PZON - Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności
ppp - partnerstwo publiczno-prywatne
RDD - Rodzinny Dom Dziecka
RODK - Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny
ROPS - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RP - Rzeczpospolita Polska
SWW - Sejmik Województwa Wielkopolskiego
SZMF - Szwajcarski Mechanizm Finansowy
ŚDS - Środowiskowy Dom Samopomocy „Tulipan"
UE - Unia Europejska
UMWW - Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
WRPO - Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny
WRI - Wydział Rozbudowy i Inwestycji Urzędu Miasta Kalisza
WTZ - Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUS - Wojewódzki Urząd Statystyczny
ZAZ - Zakład Aktywizacji Zawodowej
ZI - Zespół Interdyscyplinarny
ZUS -Zakład Ubezpieczeń Społecznych

1.3.1. WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Zgodnie z definicją sformułowaną w 1962 r. przez Alfreda Chandlera, teoretyka zarządzania, strategia to określenie głównych, długofalowych celów oraz takiej alokacji zasobów, która jest konieczna do osiągnięcia tych celów.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych i w zakresie polityki społecznej zawiera w szczególności:

1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3) określenie:
   a) celów strategicznych projektowanych zmian,
   b) kierunków niezbędnych działań,
   c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
   d) wskaźników realizacji działań.

Strategia, o której mowa w ust. 1, opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 sfera zadań publicznych ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Umiejscowienie obowiązku opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w ustawie o pomocy społecznej nie oznacza, iż winna ona skupiać się jedynie na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej, ale obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, mające wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1. oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy i powiatu przewidują opracowanie i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawodawca określił również, iż dokument ten powinien zawierać, w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

1.3.2.1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE DOKUMENTU STRATEGICZNEGO

Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają więc wpływ także inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;

- Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

1.3.2.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE I ZASADY OPRACOWYWANIA STRATEGII

Opracowana na tej podstawie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035 jest wieloletnim dokumentem programowym, na bazie którego w perspektywie 10 lat będzie realizowana polityka społeczna miasta uwzględniająca podstawowe, przyjęte w przedmiotowym obszarze zasady, tj. w szczególności:

1. zasadę samopomocy - określającą dążenie do tworzenia i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami, zazwyczaj w obrębie niewielkich formalnych i nieformalnych grup społecznych,
2. zasadę przezorności – określającą, iż dążenie do bezpieczeństwa socjalnego wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny,
3. zasadę solidarności społecznej - niekiedy utożsamianą z solidaryzmem społecznym, oznaczającą wyższość wspólnego dobra nad interesem poszczególnych klas lub warstw,
4. zasadę pomocniczości - oznaczającą określony porządek pomagania w celu umożliwienia osobom, rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie same pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości: w pierwszej kolejności pomagać winna rodzina, a następnie społeczność lokalna i na końcu państwo,
5. zasadę partycypacji - oznaczającą taką organizację życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwość realizacji swoich ról społecznych, poszczególne grupy mogły zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie,
6. zasadę samorządności - sprowadzającą się do zapewnienia prawa do aktywnego udziału w instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu zaspokajania potrzeb i realizacji interesów mieszkańców miasta,
7. zasadę dobra wspólnego - polegającą na uwzględnianiu korzyści i interesów wszystkich obywateli, a w sytuacji sprzecznych interesów na poszukiwaniu kompromisów,
8. zasadę wielosektorowości - oznaczającą równoczesne funkcjonowanie publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych zaspokajających potrzeby społeczeństwa.

Wpisuje się także w założenia dokumentu strategicznego pn. „Strategia Rozwoju Kalisza do 2030 roku z perspektywą do 2035 roku" przyjęta została Uchwałą Nr LVII/799/2022 Rady Miasta Kalisza z dnia 27 października 2022 roku. To nadrzędny dokument programujący rozwój miasta w najbliższych latach wytyczający jednocześnie kierunki lokalnych mechanizmów i założeń strategicznych.

1.3.2.3. ZGODNOŚĆ DOKUMENTU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kalisza na lata 2026-2035 powinna być zgodna i wpisywać się w zewnętrzne plany i koncepcje rozwoju określone w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, tzn. strategiach i planach definiujących kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Europy, Polski i jej regionów w wymiarze kraju, województwa i miasta.

Strategia rozwoju Kalisza do roku 2030 z perspektywą na 2035 rok.

Strategia rozwoju Kalisza do roku 2030 z perspektywą na 2035 rok wyznacza kierunki rozwoju nowoczesnej i zrównoważonej gospodarki miasta. Wysoka jakość życia i nowoczesna gospodarka, postrzegane jako rezultaty podejmowanych działań, stanowią zarazem główne odpowiedzi na

wyzwania społeczne, np. problemy demograficzne, bezrobocie, włączenie społeczne, jak również problemy gospodarcze, np. innowacyjność, dbałość o środowisko i inne.
Realizacja strategii będzie wymagała także odwoływania się do innych aktów prawnych krajowych jak i europejskich oraz programów uchwalanych w okresie realizacji Strategii.

2.1. METODOLOGIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035

Metodologia dokumentu Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026 – 2035 składa się z kompilacji:
analizy danych statystycznych, demograficznych, analizy danych uzyskanych m.in. na podstawie wywiadów środowiskowych, kontraktów socjalnych, indywidualnych programów usamodzielnienia, oraz sprawozdań obejmujących informacje o osobach należących do grup objętych analizą modelu SWOT, sprawozdania z działalności jednostek organizacyjnych, poszczególnych wydziałów Miasta Kalisza, organizacji pozarządowych, wyników konsultacji społecznych.

<table>
<tr><td colspan="2">OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH:

1. BEZDOMNOŚĆ,
2. BEZROBOCIE,
3. RODZINA,
4. PRZEMOC DOMOWA,
5. UZALEŻNIENIA.</td></tr>
<tr><td>OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO:

1. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ (OTOCZENIE RODZINNE),
2. UZALEŻNIENIA,
3. CHOROBY PSYCHICZNE I CYWILIZACYJNE,
4. DZIEDZICZONA „BEZRADNOŚĆ" SPOŁECZNA.</td><td>OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ:

1. ZMIANY W STRUKTURZE DEMOGRAFICZNEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ,
2. STARZENIE SIĘ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ,
3. MIGRACJA.</td></tr>
<tr><td>OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO:

FINANSOWANIE USŁUG SPOŁECZNYCH.</td><td>OBSZAR INFRASTRUKTURY SEKTORA PUBLICZNEGO I USŁUG SOCJALNYCH:

1. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ,
2. DEINSTYTUCJONALIZACJA – WZMACNIANIE WIĘZI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ,
3. WZMOCNIENIE DZIAŁALNOŚCI NGO,
4. BEZPIECZEŃSTWO,
5. ROZWÓJ WOLONTARIATU W KALISZU.</td></tr>
</table>

Wynikiem prac jest kompilacja wniosków powstałych po dokonanej diagnozie stanu lokalnej struktury społecznej opartej na bilansie otwarcia i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników spotkań (warsztatów) strategicznych, które odbyły się zgodnie z harmonogramem prac grupy sterującej, a także konsultacji społecznych z udziałem reprezentantów wszystkich środowisk kreujących politykę społeczną w mieście Kaliszu.

Konsultacja miała na celu prezentację diagnozy stanu w poszczególnych obszarach pomocy społecznej i przedstawienie proponowanych celów i kierunków działania, których realizacja w znacznym stopniu może przyczynić się do zniwelowania większości problemów społecznych mieszkańców miasta Kalisza.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym, ale przede

wszystkim uwzględniają propozycje uczestników konsultacji społecznych – beneficjentów instytucjonalnych tej strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na rzecz beneficjentów pomocy społecznej. Głównym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest zamieszczony bilans otwarcia, opracowany przy merytorycznym udziale pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu, Urzędu Miasta Kalisza i innych jednostek organizacyjnych działających w sektorze pomocy społecznej. Bilans ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w mieście Kaliszu, uwzględniając czynniki społeczne i gospodarcze w całym regionie oraz poszczególnych jego obszarach. Czynniki te mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia mieszkańców miasta Kalisza oraz skalę i rodzaj problemów społecznych w Kaliszu.

Założeniem konsultacji społecznej było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych, przyjętych aspektach kwestii i problemów społecznych. Uczestnicy debaty pracując nad analizą SWOT wzięli pod uwagę pięć obszarów istotnych z punktu widzenia problematyki społecznej oraz kreowania polityki społecznej w wymiarze lokalnym.

1. OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH,
2. OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO,
3. OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ,
4. OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO,
5. OBSZAR INFRASTRUKTURY SEKTORA PUBLICZNEGO I USŁUG SOCJALNYCH.

Na podstawie opracowanej analizy SWOT stworzono kierunki planowanych działań, zdefiniowano deficyty z zakresu kwestii społecznych:

- S mocne strony (wewnętrzne) polityki rozwiązywania problemów społecznych w mieście Kaliszu,
- W słabe strony (wewnętrzne),
- O szanse (zewnętrzne),
- T zagrożenia (zewnętrzne),

Kolejnym etapem procesu konsultacji społecznej była hierarchizacja celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej, przy jednoczesnym wskazywaniu na potrzebę realizacji niezbędnych inwestycji w obszarze pomocy społecznej miasta Kalisza. W ten sposób wynikiem debat strategicznych było wypracowanie celów w pięciu założonych obszarach problematyki społecznej. Założenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Kalisza na lata 2026-2035 sformułowano na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu, w tym również posługując się analizą SWOT przeprowadzoną i przedstawioną w trakcie konsultacji społecznych.

2.2. ANALIZA SWOT

2.2.1. ANALIZA SWOT OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Analiza SWOT – OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH		
1	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYTY WNE	1. Aktywny udział podmiotów pozarządowych w zakresie tworzenia polityki społecznej oraz miejskich programów, 2. Partnerstwo samorządu z organizacjami pozarządowymi, 3. Wykwalifikowana kadra pracowników służb społecznych, 4. Wysoki poziom specjalistycznego poradnictwa, 5. Współpraca pomiędzy instytucjami w sferze polityki społecznej, 6. Wsparcie dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, 7. Funkcjonowanie przy MOPS Klubu Integracji Społecznej (KIS), 8. Szeroka oferta grup samopomocowych oraz grup wsparcia, 9. Aktywność lokalna grup społecznych (grupy osiedlowe, grupy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), 10. Aktywizacja zawodowa i społeczna (organizacja programów dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym), 11. Przeciwdziałanie przemocy domowej z całym zapleczem infrastrukturalnym i organizacyjnym, 12. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, 13. Całodobowe funkcjonowanie Działu Interwencji Kryzysowej w MOPS, w tym mieszkań wspomaganych, Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, wsparcia psychologicznego, socjalnego 14. Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej OIK 15. Aktywna działalność organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, 16. Występująca sieć rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, 17. Wsparcie asystenta rodziny w rodzinach zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, 18. Wsparcie koordynatora w rodzinach zastępczych, 19. Wprowadzenie funkcji doradcy ds. zatrudnienia jako pomocy osobom bezrobotnym - dopasowanie/dostosowanie/ pomocy do rzeczywistych potrzeb i możliwości beneficjentów, 20. Oferta Programu „Kalisz Rodzina 3+”, 21. Cykliczne programy wsparcia dla mieszkańców, 22. Realizacja Lokalnego Programu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.	1. Prospołeczna polityka państwa, 2. Kampanie społeczne i profilaktyczne, 3. Zwiększona dostępność do środków zewnętrznych służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych, 4. Skorzystanie z dobrych praktyk innych regionów (Miasta Partnerskie, Związki Miast), 5. Rozwój trendu deinstytucjonalizacji usług społecznych, 6. Analiza zjawisk społecznych wywołujących określone problemy społeczne, 7. Rozwój infrastruktury pomocy społecznej poza miastem (w ościennych gminach), 8. Tworzenie systemu wsparcia dla rodzin zastępczych, rodzin biologicznych, wychowanków placówek w procesie usamodzielnienia, 9. Wprowadzenie nowych form aktywizacji zawodowej 10. Podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne, 11. Wzrost gospodarczy w skali makro, 12. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu niepełnosprawności 13. Zwiększenie poziomu scholaryzacji.
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA

NEGATYWNE	SŁABE STRONY: 1. Duża liczba rodzin dysfunkcyjnych, 2. Rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa (polaryzacja), 3. Występowanie zjawiska pokoleniowego dziedziczenia wyuczonej bezradności. Wyuczona bezradność jako strategia przystosowawcza, 4. Niewystarczająca skuteczność aktywizacji zawodowej i społecznej, 5. Zjawisko utrzymującego się długotrwałego bezrobocia 6. Zwiększający się problem uzależnień, 7. Niewydolność opiekuńczo- wychowawcza rodziców, 8. Niewystarczająca ilość lokali socjalnych, 9. Niedostateczna promocja aktywności społecznej (ograniczona liczba wolontariuszy). 10. Brak Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży 11. Brak całorocznej realizacji programów dla osób stosujących przemoc domową. 12. Niewystarczająca ilość specjalistycznej kadry (interwentów kryzysowych, specjalistów pracy z osobami doznającymi i stosującymi przemoc domową, specjalistów obsługujących telefon zaufania/kryzysowy/całodobowy	ZAGROŻENIA: 1. Egoizm społeczny, 2. Brak poczucia bezpieczeństwa, 3. Brak odpowiednich środków prawnych dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych, 4. Szara strefa – nielegalne zatrudnienie, 5. Duża liczba umów cywilno-prawnych tzw. śmieciowych, 6. Zmiany demograficzne w społeczeństwie w skali mikro i makro, 7. Spadek liczby urodzeń, 8. Rosnąca ilość dzieci i młodzieży uzależnionej, 9. Brak dostatecznych rozwiązań pomocy dla młodzieży uzależnionej i używającej szkodliwych środków psychoaktywnych, 10. Ograniczone możliwości wsparcia dla młodzieży opuszczającej Domy Dziecka, Zakłady Poprawcze, Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze, Rodzinne Domy Dziecka itp., 11. Zbyt mała liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

2.2.2. ANALIZA SWOT OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO

Analiza SWOT – OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO		
2.	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	1. Świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, 2. Promocja sportu wśród dzieci i młodzieży (większa ilość obiektów sportowych na terenie m. Kalisza), 3. Wzrost świadomości społecznej z zakresu zdrowego stylu życia, 4. Działalność placówek leczniczych zajmujących się leczeniem osób uzależnionych (leczenie o charakterze medycznym i terapeutycznym), 5. Dostępność ofert leczenia i profilaktyki uzależnień dla dorosłych, 6. Aktywne działanie Klubów Abstynenta i grup samopomocowych, 7. Realizacja cyklicznych programów profilaktycznych, tj. Białe Soboty, 8. Realizacja opieki na odległość - teleopieka dla mieszkańców 60+.	1. Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych, 2. Zwiększenie dostępności do środków zewnętrznych służących rozwiązywaniu konkretnych problemów zdrowotnych, 3. Działalność Wydziału Medycznego Uniwersytetu Kaliskiego, 4. Rozwój leczenia prenatalnego, 5. Leczenie bezpłodności.
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	1. Niewystarczająca ilość profilaktycznych programów zdrowotnych dla dzieci (programy stomatologiczne, wady postawy, zdrowego żywienia) oraz osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie miasta Kalisza, 2. Wzrost ilości zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży (m.in. substancje psychoaktywne, uzależnienia behawioralne, autoagresja, itp.), 3. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych, 4. Niska motywacja do podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne, 5. Brak spójnej bazy danych dotyczącej osób niepełnosprawnych,	1. Niewystarczające środki finansowe z NFZ przeznaczone na świadczenie usług zdrowotnych, 2. Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, 3. Wysokie koszty opieki medycznej, 4. Zjawisko uzależnień jako przyczyna wielu problemów zdrowotnych, 5. Brak rozwiązań systemowych dotyczących leczenia uzależnień nieusamodzielnionych osób młodych w wieku powyżej 18 roku życia, 6. Brak rozwiązań systemowych dotyczących leczenia uzależnień w przypadku dzieci i młodzieży niepełnoletniej, 7. Kierowanie się stereotypami wobec osób niepełnosprawnych, 8. Niespójny, rozproszony system orzecznictwa (ZUS, KRUS, PZON).

2.2.3. ANALIZA SWOT OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ

Analiza SWOT – OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ		
3	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	1. Duży odsetek osób w wieku produkcyjnym, 2. Tworzenie podstaw dla lokalnej polityki prorodzinnej przez realizację programów (np. Program „Kalisz Rodzina 3+", Karta mieszkańca, Karta Seniora),	1. Wzrost świadomości społecznej w zakresie problemów demograficznych w skali mikro i makrospołecznej, 2. Promowanie rodzicielstwa jako stylu życia, 3. Rozwój mieszkalnictwa, 4. Program emerytalny dla kobiet "Mama 4 plus", 5. Program "Karta Dużej Rodziny", 6. Rozwój leczenia prenatalnego, 7. Leczenie bezpłodności.
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	1. Spadek liczby ludności miasta Kalisza, 2. Ujemne saldo migracyjne, 3. Zmiany w strukturze wiekowej, 4. Funkcjonowanie w mieście Kaliszu dzielnic zagrożonych w większym stopniu zjawiskiem wykluczenia społecznego i ekonomicznego, przestępczości, patologii.	1. Zjawisko konsumpcjonizmu i zmiany stylu życia przekładające się na obniżenie dzietności, 2. Zmiany strukturalne rodzin przekładające się na duży odsetek małżeństw i związków bezdzietnych, osób samotnych (singli), 3. Pojawiający się problem ageizmu[1], 4. Zmiany struktury ludności - procesy starzenia się społeczeństwa oraz trendy migracyjne.

[1] **Ageizm** (ang. *agism* i *ageism*, od *age* – wiek, także: *wiekizm*) – dyskryminacja ze względu na wiek.

2.2.4. ANALIZA SWOT OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO

Analiza SWOT – OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO		
4	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	1. Sprawne organizacje pozarządowe jako potencjalny absorbent środków na realizację polityki społecznej, 2. Możliwość otrzymania środków na utworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, 3. Możliwość otrzymania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, 4. Możliwość nabycia kwalifikacji zawodowych poprzez staż (w tym finansowane miesiące pracy), 5. Dostępność funduszy zewnętrznych, 6. Przygotowanie pracowników administracji publicznej do pozyskiwania środków z funduszy UE oraz środków zewnętrznych, 7. Stabilny budżet miasta na podstawowe zadania.	1. Tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno- społecznych, 2. Fundusze Europejskie dla Wielkopolski w zakresie finansowania infrastruktury społecznej, profilaktyki, 3. Wprowadzenie programu motywacji finansowej dla pracowników pomocy społecznej oraz systemu wsparcia pieczy zastępczej, RDD oraz rodzin zastępczych zawodowych, 4. Dotacje rządowe na realizację lokalnej polityki społecznej, 5. Outsourcing[2] części zadań polityki społecznej na rzecz NGO, 6. Promowanie innowacyjności, 7. Promowanie mikroprzedsiębiorstw i tworzenie przyjaznych form prawnych dla samozatrudnienia, 8. Programy na rzecz aktywizacji i zatrudnienia, 9. Konkurencyjność działalności NGO w wielu dziedzinach polityki społecznej, 10. Wzrost gospodarczy w skali makro, 11. Możliwość korzystania z dotacji UE.
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	1. Niedostateczne środki finansowe na rozwiązywanie problemów społecznych w sektorze publicznym, 2. Ograniczone środki finansowe na prowadzenie kampanii profilaktycznych dotyczących problemów społecznych,	1. Wyczerpanie zewnętrznych środków finansowych na niezbędne inwestycje infrastrukturalne pomocy społecznej, 2. Brak koncepcji finansowania pomocy społecznej po okresie wsparcia przez UE, 3. Cedowanie coraz większego zakresu usług pomocy społecznej i świadczeń społecznych przez Rząd RP na samorządy bez pokrycia kosztów ich realizacji, 4. Spadek zainteresowania wolontariatem, 5. Niewydolność systemu ubezpieczenia społecznego.

[2] Outsourcing - wykorzystywanie zasobów zewnętrznych, zlecanie wyspecjalizowanym podmiotom zewnętrznym procesów niezbędnych dla funkcjonowania własnego przedsiębiorstwa, które zostaną tam zrealizowane efektywniej niż byłoby to możliwe we własnym zakresie.

2.2.5. ANALIZA SWOT OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUGI SOCJALNYCH

<table>
<tr><td colspan="3">Analiza SWOT – OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUGI SOCJALNYCH</td></tr>
<tr><td rowspan="2">5</td><td>WEWNĘTRZNE</td><td>ZEWNĘTRZNE</td></tr>
<tr><td>MOCNE STRONY</td><td>SZANSE</td></tr>
<tr><td>POZYTYWNE</td><td>1. Dostępność do obiektów sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców Miasta,
2. Dostępność do obiektów kultury,
3. Funkcjonujące Warsztaty Terapii Zajęciowej,
4. Wystarczająca ilość placówek dla osób bezdomnych,
5. Stopniowa likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej,
6. Aktywna działalność Powiatowego Urzędu Pracy,
7. NGO wspierające aktywność osób bezrobotnych (np. Kaliski Inkubator przedsiębiorczości),
8. Aktywność Miejskiego Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
9. Funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych,
10. Działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku
11. Funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej,
12. Funkcjonowanie Dziennego Domu Pomocy Społecznej,
13. Funkcjonowanie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego,
14. Zwiększająca się dostępność mieszkań wspomaganych i treningowych (w tym dla wychowanków RZ, POW, MOW, MOS itp.),
15. Dostępność do Ośrodka Interwencji Kryzysowej, w tym Schronisko dla osób doznających przemocy domowej i Schronisko dla osób i rodzin będących w stanie kryzysu
16. Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy „Tulipan”,
17. Sieć rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
18. Organizacje działające na rzecz pomocy dziecku i rodzinie,
19. Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego oraz placówki typu interwencyjnego,
20. Centrum Wolontariatu przy Caritas w Kaliszu,
21. Centrum Wolontariatu prowadzone przez Fundację „Mocni miłością”,
22. Hospicjum domowe prowadzone przez Kaliskie Towarzystwo Opieki Paliatywnej,
23. Niepubliczny Zakład Medycyny Paliatywnej – Hospicjum Domowe oraz Hospicjum Stacjonarne w Rożdżałach,
24. Funkcjonowanie Niepublicznego Zakładu Specjalistycznej i Pielęgniarskiej Opieki Zdrowotnej „Salus”,
25. Funkcjonowanie Prywatnego domu opieki “Apartamenty Szczęśliwy Senior”,
26. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
27. Oddział Dzienny Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych – Stowarzyszenie KARAN dla osób w wieku od 17 do 40 roku życia.
28. Dzienny Oddział Terapii Uzależnień przy ul. Lipowej i w Medix.</td><td>1. Rozwój infrastruktury społecznej w sąsiednich gminach (np. ŚDS w Liskowie, ŚDS w Nowych Skalmierzycach, Schronisko dla bezdomnych w Domaniewie, Ostrowie Wlkp., Słupi, Pleszewie),
2. Promowanie wolontariatu.</td></tr>
<tr><td></td><td>SŁABE STRONY</td><td>ZAGROŻENIA</td></tr>
</table>

NEGATYWNE	SŁABE STRONY: 1. Niewystarczająca ilość placówek wsparcia dziennego dla seniorów, 2. Niewystarczająca ilość zakładów opiekuńczo-pielęgnacyjnych, 3. Brak domu pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 4. Niedostateczna ilość mieszkań socjalnych, wspomagających i treningowych, 5. Brak Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży 6. Brak Centrum Integracji Społecznej, 7. Brak Zakładów Aktywizacji Zawodowej, 8. Mała ilość Spółdzielni Socjalnych, 9. Zbyt mała ilość świetlic opiekuńczo-wychowawczych i środowiskowych (zwłaszcza na obrzeżach miasta), 10. Zbyt mała ilość miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, 11. Brak pogotowia rodzinnego, 12. Niewystarczająca ilość rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, 13. Wysokie koszty likwidacji barier architektonicznych,	ZAGROŻENIA: 1. Ograniczony dostęp do środków finansowych na rozwój infrastruktury społecznej, 2. Nie realizowanie postanowień sądowych dotyczących umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej z powodu braku miejsc w placówkach. 3. Zwiększająca się liczba postanowień sądowych dot. umieszczeń dzieci i brak możliwości ich realizacji.

3.1. DIAGNOZA.

3.1.1. DIAGNOZA SPOŁECZNA MIASTA KALISZA W OBSZARZE DEMOGRAFICZNYM.

Miasto Kalisz na koniec 2025 roku zamieszkiwało 91.059 osób. Na 1 km2 przypadało 1326 osób. Analizując strukturę płci w 2025 roku w ogólnej liczbie ludności Kalisza, udział kobiet wynosił 53,67%. Współczynnik feminizacji kształtował się na poziomie 117%, co oznacza, że na 100 mężczyzn średnio przypadało 117 kobiet. Prognozowana liczba ludności Kalisza w 2050 wyniesie 79 226 osób.

Mieszkańcy miasta Kalisza w 2025 roku stanowili 2,62 % ludności Województwa Wielkopolskiego. Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących liczbę mieszkańców danego obszaru. Na terenie miasta Kalisza można zaobserwować ujemny przyrost naturalny, który z roku na rok objawia się wyższą wartością ujemną.
Z poniżej przedstawionej analizy danych demograficznych można wskazać kluczowe problemy demograficzno-społeczne występujące w mieście Kaliszu:

1. Ujemny przyrost naturalny,
2. Spadek liczby mieszańców,
3. Starzenie się społeczeństwa.

Tabela nr 1 Dane demograficzne ilość mieszkańców miasta Kalisza w latach 2019-2025 z podziałem na płeć

LATA:	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
OGÓŁEM:	100 246	96 222	95 021	93 973	93 173	91 963	91 059
KOBIETY:	53 596	51 483	50 899	50 339	49 916	49 320	48 870
MĘŻCZYZNA:	46 650	44 739	44 122	43 634	43 221	42 643	42 189

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela nr 2 Dane demograficzne – ilość mieszkańców miasta Kalisza w latach 2019-2025 z podziałem na płeć (liczbowe i procentowe dane)

LATA:	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
OGÓŁEM:	100 246	96 222	95 021	93 973	93 173	91 963	91 059
KOBIETY:	53 596	51 483	50 899	50 339	49 916	49 320	48 870
% KOBIET W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI	53,46%	53,50%	53,57%	53,57%	53,57%	53,63%	53,67%
MĘŻCZYŹNI:	46 650	44 739	44 122	43 634	43 221	42 643	42 189
% MĘŻCZYZN W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI	46,54%	46,50%	46,43%	46,43%	46,43%	46,37%	46,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zmiany w zakresie naturalnych ruchów ludnościowych w kontekście urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego pokazują, iż Miasto Kalisz jest także dotknięte negatywnym trendem tendencji demograficznych dostrzeganych nie tylko w Polsce, ale także w większości krajów Europy Zachodniej oraz Środkowo Wschodniej.
Te negatywne tendencje to przede wszystkim niski przyrost naturalny ograniczający tzw. wymianę pokoleniową, wzmocniony procesem starzenia się społeczeństwa i zaburzonych proporcji pomiędzy poszczególnymi kategoriami wiekowymi.

Poniższa tabela wskazuje nie tylko na wskaźniki przyrostu naturalnego w okresie lat 2019-2025, ale pokazuje także na tendencje prognozowanych przez GUS zmian w wyszczególnionych wskaźnikach demograficznych miasta Kalisza do roku 2035.

Tabela nr 3 Zmiany oraz prognozy w zakresie przyrostu naturalnego ludności dla miasta Kalisza w okresie 2019 - 2025

	DANE DEMOGRAFICZNE NA LATA 2019-2025							PROGNOZA GUS NA LATA 2030 -2035	
Lata:	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035
URODZENIA	809	771	723	617	601	488	527	710	686
ZGONY	1322	1455	1480	1276	1199	1244	1119	1295	1323
PRZYROST NATURALNY	-513	-684	-757	-659	-598	-756	-592	-585	-637

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela nr 4 Liczba ludności w latach 2019-2024 według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stan ludności ogółem, w tym:	100246	96222	95021	93973	93137	91963	91059
mężczyźni	46650	44739	44122	43634	43221	42643	42189
kobiety	53596	51483	50899	50339	49916	49320	48870
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	16854	15682	15580	15380	15065	14589	14 751
mężczyźni	8592	7995	7917	7839	7640	7425	7567
kobiety	8262	7687	7663	7541	7425	7164	7184
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	57511	54765	53646	52675	51964	51172	50811
mężczyźni	29904	28504	27919	27323	26941	26540	26310
kobiety	27607	26261	25727	25352	25023	24632	24501
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	25881	25772	25795	25918	26108	26602	25497
mężczyźni	8154	8240	8286	8472	8640	8678	8312
kobiety	17727	17532	17509	17446	17468	17524	17185
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	74,3	75,7	77,1	78,4	79,2	79,7	79,2
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem (%)	16,8	16,3	16,4	16,4	16,2	15,9	16,2
Udział osób w wieku produkcyjnym w ludności ogółem (%)	57,4	56,9	56,5	56,1	55,8	55,6	55,8
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (%)	25,8	26,8	27,1	27,6	28,0	28,5	28
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (osoba)	45	47,1	48,1	49,2	50,2	51,2	50,2
Zgony	1322	1455	1480	1276	1199	1244	1119
Urodzenia żywe	809	771	723	617	601	488	527
Przyrost naturalny	-513	-684	-757	-659	-598	-756	-592

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2019-2025 odnotowano spadek liczby ludności Kalisza oraz brak przyrostu naturalnego. Spadek liczby ludności odnotowano wśród osób w wieku produkcyjnym, natomiast wzrost liczby ludności odnotowano wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Świadczy to m.in. o postępującym starzeniu się społeczeństwa.

Z demograficznej perspektywy niezwykle istotne są ruchy migracyjne ludności, które w bezpośredni sposób determinują sytuację demograficzną na danym terenie, a przy ujemnym przyroście naturalnym i migracji, zazwyczaj osób młodych za granicę lub na tereny podmiejskie pogłębiając kryzys demograficzny na terenie miasta.

Tabela nr 5 Ruchy migracyjne ludności miasta Kalisza w latach 2019-2025

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ludność ogółem	100246	96222	95021	93973	93137	91963	91059
Urodzenia żywe	809	771	723	617	601	488	527
Zgony	1322	1455	1480	1276	1199	1244	1119
Przyrost naturalny (osoby)	-513	-684	-757	-659	-598	-756	-592
Saldo migracji ogółem (osoby)	-513	-684	-757	-659	-598	-756	-260
Saldo migracji wewnętrznej ogółem (osoby)	-298	-265	-519	-382	-204	-349	-278
Saldo migracji zagranicznej ogółem (osoby)	-24	-29	-34	-5	4	20	18
Zameldowania	822	592	628	633	719	572	570
Małżeństwa (pary)	407	333	337	389	329	337	300
Rozwody (pary)	170	164	164	203	217	141	197

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

3.1.2. POLITYKA SPOŁECZNA W WYMIARZE DEMOGRAFICZNYM W SKALI MIKRO I MAKRO SPOŁECZNEJ

Celem polityki społecznej w odniesieniu do ludzi starych są działania, które planowo i kompleksowo będą wpływały na poprawę życia seniorów, co może być dokonywane poprzez stwarzanie – obecnie i w przyszłości – warunków zaspokajania ich oraz kształtowanie odpowiednich relacji pomiędzy starszym pokoleniem, a młodszymi generacjami, zapobiegania marginalizacji ludzi starych oraz kształtowania międzypokoleniowej solidarności.

Starzenie populacji jest zjawiskiem powszechnym i nieodwracalnym. Populacja osób starszych w wieku 65 lat i więcej jest zbiorowością niejednorodną. Z uwagi na długość tego przedziału wiekowego stosuje się różne podziały, stąd w demografii często stosuje się podział na młodszy (60-69 lat) i starszy (70-79 lat) wiek poprodukcyjny oraz starość sędziwą (80 lat i więcej). Jak wynika z prognozy ludności na lata 2024 – 2050 do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej" subpopulacji 65-79 lat, bowiem tę grupę osób starszych będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945, po 2025 roku drastycznie wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i starszych z uwagi na fakt, że ten wiek w kolejnych latach osiągną osoby urodzone w 1945 r. i później, a więc pochodzące z powojennego boomu urodzeń, zaś echo tego wyżu demograficznego zasili grupę osób w wieku 65 lat i więcej. W 2024 roku osoby ponad osiemdziesięcioletnie stanowiły aż 37% zbiorowości osób starszych – 65 lat i więcej. W końcu prognozowanego okresu 2025 proporcje nieco ulegną zmianie i odsetek osób 80+ w ogólnej populacji osób starszych (65 i więcej) zmniejszy się do 34%.

3.1.3 STRUKTURA POPULACJI OSÓB STARSZYCH (OSOBY W WIEKU 65 LAT I WIĘCEJ)

W liczbach bezwzględnych wykazywana w bieżących bilansach ludności liczba osób w wieku 80 lat i więcej w Polsce wynosiła na koniec 2025 roku ponad 1,6 mln osób i według prognoz GUS wzrośnie w 2050 r. ponad dwukrotnie - do poziomu ponad 3,5 mln. Ogółem liczba ludności w wieku emerytalnym w Polsce w 2025 roku osiągnęła poziom około 10,1 mln osób (co oznacza, że na jedną młodą osobę przypada już średnio 2,6 seniora), a w perspektywie roku 2050 wzrośnie do blisko 11 mln.

W 2025 roku w województwie wielkopolskim udział osób w wieku 65 lat i więcej kształtował się na poziomie około 18,6% wobec 18,4% w roku poprzednim (w skali całego kraju odsetek ten przekroczył już 20,2% populacji). Najwyższy udział ludności w wieku 65 lat i więcej w regionie tradycyjnie notowany jest w miastach na prawach powiatu - w Kaliszu w 2025 roku osoby w tym wieku stanowiły aż 25,6% ogółu mieszkańców (23,3 tys. osób na 91 tys. populacji) wobec 24,6% w roku 2024.

Tabela nr 6. Piramida przedziału wiekowego mieszkańców miasta Kalisza z podziałem na płeć (stan na dzień 31.12.2025)

Przedział wiekowy	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	OGÓŁEM:
0–4 lata	1501	1403	2904
5–9 lat	2067	1923	3990
10–14 lat	2179	2105	4284
15–19 lat	2376	2387	4763
20–24 lata	1999	2000	3999
25–29 lat	2232	2088	4320
30–34 lata	2416	2424	4841
35–39 lat	2948	2791	5739
40–44 lata	3586	3683	7269
45–49 lat	3697	3817	7514
50–54 lata	3341	3535	6876
55–59 lat	2664	3141	5805
60–64 lata	2400	3014	5414
65–69 lat	2813	3913	6726
70–74 lata	2524	3945	6469
75–79 lat	1832	3241	5073
80–84 lat	851	1631	2482
85 lat i więcej	763	1828	2591
Ogółem	42189	48870	91059

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Według prognoz Urzędu Statystycznego w Poznaniu udział osób starszych w populacji ogólnej liczby mieszkańców Kalisza wzrośnie z 19,5% w roku 2030 r. do 35,4% w roku 2050.

Mając na uwadze zmiany w strukturze wiekowej ludności niezbędne jest zapewnienie specjalistycznych i efektywnych form pomocy osobom starszym, w celu jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku zamieszkania oraz niedoprowadzanie do marginalizacji tej grupy wiekowej.

Prezentowane dane dla miasta Kalisza stanowią modelowy wręcz przykład zjawiska określanego w socjologii jako podwójne starzenie się populacji (ang. *double ageing*) oraz ilustrację kryzysu demograficznego tzw. miast średniej wielkości. Analizując te liczby z perspektywy socjologicznej, należy zwrócić uwagę na trzy kluczowe procesy:

1. Feminizacja starości: W wieku poprodukcyjnym odsetek kobiet (17,8%) jest ponad dwukrotnie wyższy niż mężczyzn (7,8%). Wynika to z wyższej nadumieralności mężczyzn oraz niższego wieku emerytalnego kobiet. Socjologicznie generuje to zjawisko „jednoosobowych gospodarstw seniorskich",

prowadzonych przez samotne, starsze kobiety, co stawia ogromne wyzwania przed lokalnymi systemami pomocy społecznej i opieki geriatrycznej.

2. Kurczenie się tkanki miejskiej (shrinkage): Drastyczny spadek liczby mieszkańców Kalisza w ostatnich latach (ponad 4% spadku w samym okresie 2024–2025) nie wynika wyłącznie z ujemnego przyrostu naturalnego. Jest on stymulowany migracjami selektywnymi ze względu na wiek. Młodzi ludzie odpływają do aglomeracji metropolitalnych (Poznań, Wrocław, Łódź, Warszawa) w poszukiwaniu wyższej edukacji i kapitału kariery, pozostawiając miasto rodzime w stanie drenażu demograficznego.
3. Pęknięcie solidarności międzypokoleniowej: Udział osób w wieku poprodukcyjnym (25,6%) drastycznie przewyższa udział dzieci i młodzieży (15,5%). Taka struktura destabilizuje tradycyjną strukturę społeczną miasta. Zmieniają się lokalne rynki usług i przestrzenie publiczne, które z rekreacyjno-rozwojowych (przedszkola, boiska) muszą ulegać przekształceniu w opiekuńczo-lecznicze, co może w przyszłości rodzić konflikty o dystrybucję miejskich funduszy między nielicznymi młodymi, a dominującą grupą seniorów.

4. 1. POMOC SPOŁECZNA. ORGANIZACJA ORAZ REALIZACJA ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU

Ustawa o pomocy społecznej określa definicję i wskazuje cel pomocy społecznej w Polsce. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Jej celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Wobec tego pomoc społeczna wkracza w sytuację osób i rodzin wtedy, gdy nie są one w stanie pokonać trudności życiowych własnym działaniem. Taka konstrukcja przepisu stanowi wskazówkę zarówno dla organów zajmujących się pomocą społeczną, jak i dla osób ubiegających się o pomoc, że w pierwszej kolejności powinny skorzystać z przyznanych im przez przepis innych ustaw uprawnień, z własnych zasobów majątkowych (pieniężnych i niepieniężnych) oraz z własnych możliwości działania.

Potrzeby osób i rodzin powinny być uwzględnione w takim zakresie, w jakim jest to możliwe, ze względu na cel i możliwości, w tym finansowe organów pomocy społecznej. Ograniczone środki na świadczenia z pomocy społecznej nie mogą być jednak podstawą do dowolności w odmawianiu przyznania świadczeń, jeśli osoby i rodziny pozostają w ubóstwie i występuje u nich co najmniej jedna z okoliczności uzasadniających przyznanie pomocy społecznej. Tak więc pomoc jest udzielana osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej m.in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Należy jednak pamiętać o obowiązku zindywidualizowanego działania w celu dostosowania pomocy społecznej do potrzeb i możliwości osób i rodzin z niej korzystających.

4.2 ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna może być udzielana w formie pieniężnej i niepieniężnej.

4.2.1 ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej:

- Praca socjalna,
- Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne,
- Pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- Sprawienie pogrzebu,
- Poradnictwo specjalistyczne,

- Interwencja kryzysowa,
- Schronienie,
- Posiłek,
- Niezbędne ubranie,
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- Mieszkanie wspomagane i treningowe,
- Pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

4.2.2 ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH I WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej:

- Zasiłek stały,
- Zasiłek okresowy,
- Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- Pomoc dla rodzin zastępczych,
- Pomoc na usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz kontynuowanie nauki,
- Świadczenia pieniężne dla cudzoziemców,
- Wynagrodzenie należne opiekunom z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

4.3. MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU

W mieście Kaliszu głównym realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu zapewnia pomoc rodzinom zmagającym się z różnego rodzaju problemami, wspiera integrację ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie oraz stwarza w miarę możliwości jak najszersze korzystanie z sieci usług socjalnych, adekwatnych do potrzeb osób wymagających wsparcia. Kluczową rolę w realizowaniu przez MOPS Kalisz zadań pełnią pracownicy socjalni, którzy stanowią najważniejszą grupę pracowników zatrudnionych w MOPS Kalisz.

4.3.1 CELE REALIZOWANE PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU

Cele MOPS Kalisz:

- Podejmowanie działań wspierających osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia bieżących potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przy współudziale osób ubiegających się o udzielenie pomocy.
- Pomoc w doprowadzeniu do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, w miarę możliwości Ośrodka.
- Umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.
- Pomoc dziecku i rodzinie odpowiednio do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej i w zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb, w miarę możliwości Ośrodka.
- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

4.3.2 ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KALISZU

Podstawowe zadania realizowane przez MOPS Kalisz:

- Realizacja zadań wynikających z programów rządowych oraz zadań powierzonych z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej i innych ustaw;

- Tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej;
- Analiza i ocena zjawisk rodzących potrzebę świadczenia pomocy społecznej;
- Przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej;
- Pobudzanie do aktywnego udziału w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- Aktywizowanie różnych środowisk do podejmowania działań samopomocowych, tworzenie lokalnego – środowiskowego systemu wsparcia;
- Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych;
- Prowadzenie spraw z zakresu organizowania opieki nad dzieckiem częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej;
- Nadzór merytoryczny nad działalnością jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- Pomoc osobom, rodzinom i społecznościom doznającym przemocy domowej lub znajdującym się w sytuacji kryzysowej;
- Praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- Współdziałanie z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, instytucjami, organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi Kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi w celu realizacji zadań;
- Zapewnienie szkolenia, doskonalenia zawodowego i doradztwa metodycznego dla kadry pomocy społecznej.

4.3.3. PRZESŁANKI, NA PODSTAWIE KTÓRYCH PRZYZNANO POMOC OSOBOM TEGO POTRZEBUJĄCYM

Jak wynika z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu w okresie 2022 do 2025 przesłankami na podstawie których najczęściej przyznawano rodzinie świadczenia z pomocy społecznej były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowy wykaz przyczyn ubiegania się osób o pomoc w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kaliszu w okresie 2022- 2025.

Tabela nr 7. Wykaz przyczyn i ilość rodzin ubiegających się o pomoc z MOPS Kalisz

Liczba rodzin w latach 2022 - 2025				
Przyczyna ubiegania się o pomoc	2022	2023	2024	2025
Bezdomność	107	143	144	162
Potrzeba ochrony macierzyństwa	87	62	47	43
Bezrobocie	874	834	704	771
Niepełnosprawność	1 114	1 143	1 080	1 106
Długotrwała lub ciężka choroba	1 262	1 221	1 000	1 084
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	434	419	339	335
Przemoc domowa	3	12	4	4
Alkoholizm	234	230	209	216
Narkomania	29	26	30	48
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	41	54	44	59
Sytuacja kryzysowa	47	52	24	141
Zdarzenie losowe	10	25	21	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu

4.3.4 ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ MOPS KALISZ

Jak wynika ze statystyk MOPS w Kaliszu, liczba osób objętych pomocą społeczną utrzymuje się na ciągle wysokim poziomie. Poniższa tabela obrazuje rozmiar świadczonej pomocy społecznej w latach 2022, 2023, 2024 i 2025 r.

Tabela 8. Zasiłki i pomoc w naturze udzielone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w latach 2022 – 2025

Świadczenie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie				ilość świadczeń				Koszt w zł			
Lata 2022 - 2025		2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
zasiłki stałe		740	717	712	772	76040	7273	7238	7764	4617802	4330965	6041626	8247576
zasiłki okresowe		1 020	1017	901	964	6478	6338	5366	5876	2543650	2604062	2090000	3189988
zasiłki celowe ogólnie	zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	10	25	16	13	10	27	16	14	20000	33450	31300	30000
	zasiłki celowe i w naturze	1 608	1541	1319	1000	7049	6103	6845	3169	1762300	1525984	1711397	1562686
	Zasiłki celowe specjalne	82	68	157	178	105	92	184	206	40952	29312	99176	87873
	Zasiłki cel. na dożywianie	385	102	248	43	469	186	248	305	214694	44247	119050	56759
dożywianie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania"		385	365	327	353	31 538	59701	53619	48499	397 383	656707	614555	543189
Dożywianie dzieci		937	842	865	703	91209	93779	99715	92087	997957	1386001	1342548	1409958
Dożywianie dzieci na wniosek dyrektora szkoły		85	87	140	138	14703	10875	16832	11026	151266	159322	193734	176105
koszty pogrzebów		23	25	25	22	23	25	25	22	65728	70951	73638	83410
składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłki stałe		643	623	633	654	6613	6369	6445	6611	377725	355561	498490	656008

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu oraz sprawozdań MRPiPS.

4.4. ORGANIZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ – POMOC RODZINIE I DZIECKU

Analizując sytuację rodzinną i środowiskową mieszkańców Kalisza, należy zwrócić uwagę na różnego rodzaju zagrożenia. Rodziny narażone są na wiele destrukcyjnych czynników np. bezrobocie, uzależnienia, przemoc, niewydolność wychowawczą, brak prawidłowych wzorców rodzinnych. Są to zjawiska, które powodują zaburzenia funkcjonowania rodziny. Niejednokrotnie rodzina nie jest w stanie pokonać tych trudności i wymaga specjalistycznej pomocy.

Zgodnie z art. 2 ust 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

4.4.1 ORGANIZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ – POMOC RODZINIE I DZIECKU - ASYSTENT RODZINY

Rodzinie, która przeżywa różnego rodzaju kryzys w wypełnianiu swojej funkcji opiekuńczo - wychowawczej zapewnia się wsparcie asystenta rodziny. Asystenci pomagają rodzicom w pełnieniu ról społecznych i pracują na rzecz osiągnięcia stabilizacji życiowej rodziny. Asystent pracuje również z rodzinami, których dzieci przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i współpracuje z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w celu umożliwienia powrotu dziecka z rodziny zastępczej do domu rodzinnego. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych i źródeł wsparcia zewnętrznego.

Asystent ma być bliżej rodziny i jej problemów, a jego elastyczny, nienormowany czas pracy powinien być dostosowany do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Jego rola polega na niesieniu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z małoletnimi dziećmi, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków i innych obowiązków rodzicielskich. Potrzeba współpracy asystenta z rodziną ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Poniższa tabela obrazuje ilościowy wykaz rodzin i dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2025.

Tabela nr 9. Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystenta, liczba zatrudnionych asystentów w latach 2022-2025.

Lata 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	8	8	7	7
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	131	117	119	120
Liczba dzieci objętych wsparciem asystentów rodziny	288	260	263	266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Kalisz

Główne problemy występujące w rodzinach objętych asystą rodzinną to: uzależnienia, niewydolność wychowawcza, zaniedbania wychowawcze, niezaradność życiowa, bezrobocie, choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych w rodzinach niepełnych oraz przemoc domowa.

Każda rodzina objęta pomocą asystenta miała inne cele, zasoby i deficyty, do każdej z nich należy podchodzić indywidualnie, aby ustalić skuteczny plan działania z rodziną. Plan działania z rodziną jest aktualizowany wspólnie z rodziną. W ten sposób na bieżąco asystent i rodzina mogą ocenić skuteczność współpracy. Współpraca asystenta podejmowana z rodzinami była ukierunkowana na takie problemy jak: budowanie prawidłowych relacji w rodzinie, motywowanie rodzin do samodzielnej realizacji zadań, wprowadzanie treningu czystości, przeprowadzanie rozmów na temat wychowywania dzieci, prowadzenia treningu gospodarowania budżetem domowym, kontrola stanu zdrowia dzieci, poprawa sytuacji materialnej, motywowanie członków rodzin do podejmowania i utrzymywania terapii alkoholowej, pomoc w nauce dzieciom, pokazywanie pozytywnych wzorców spędzania czasu wolnego z dziećmi.

Prowadzona przez asystentów rodziny praca przyczyniła się do: samodzielnego załatwiania spraw urzędowych, utrzymania abstynencji alkoholowej, poprawy sytuacji mieszkaniowej, poprawy sytuacji materialnej, powrotu dzieci do domu rodzinnego, poprawy sytuacji szkolnej dzieci, podjęcia terapii psychologicznej i logopedycznej, pozyskanie innego lokalu mieszkalnego, znalezienie pracy zarobkowej. Indywidualna praca z rodziną pozwoliła motywować podopiecznych do podjęcia działań społecznych, dawno lub w ogóle nie podejmowanych, jak również doprowadzić do wzrostu poczucia ich wartości i sprawczości.

Tabela nr 10. Działania poprawiające sytuację rodzin objętych asystenturą w latach 2022 - 2025

DZIAŁANIA	2022 (131 środowisk)	2023 (117 środowisk)	2024 (119 środowisk)	2025 (120 środowisk)
SAMODZIELNE ZAŁATWIANIE SPRAW URZĘDOWYCH	24	39	33	48
PODJĘCIE TERAPII UZALEŻNIEŃ	10	17	21	13
POPRAWA SYTUACJI MIESZKANIOWEJ	7	11	15	28
POPRAWA SYTUACJI SZKOLNEJ DZIECI	20	20	16	20
POPRAWA KONTAKTÓW RODZICÓW ZE SZKOŁĄ	4	32	15	21
UTRZYMANIE ABSTYNENCJI	17	19	10	21
ZAPISANIE DZIECI DO PRZEDSZKOLA	19	19	24	14
PODJĘCIE TERAPII PSYCHOLOGICZNEJ, PSYCHIATRYCZNEJ, LOGOPEDYCZNEJ	15	22	18	28
ZWIĘKSZENIE DBAŁOŚCI O ZDROWIE	38	48	28	40
UREGULOWANIE PRAWNE SYTUACJI ŻYCIOWEJ	7	37	16	21
POZYSKANIE INNEGO LOKALU MIESZKALNEGO	3	4	5	15
ZAWARCIE UGODY Z MZBM	8	6	3	7
POZYSKANIE PRACY ZAROBKOWEJ	17	25	20	17
POPRAWA KOMPETENCJI WYCHOWAWCZYCH	4	16	19	21
ZAPISANIE DZIECI DO ŚWIETLIC ŚRODOWISKOWYCH**	2	8	3	7
POMOC W PODNOSZENIU KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH	0	3	0	1
UMIESZCZENIE W STACJONARNYCH OŚRODKACH LECZENIA UZALEŻNIEŃ	1	3	3	2
POPRAWA RELACJI WŚRÓD DOROSŁYCH	5	16	14	10
OTRZYMANIE ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	9	7	14	23
ZAREJESTROWANIE W PUP	10	18	8	15
DIAGNOZA W PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ	21	22	25	39
ZABEZPIECZENIE MIEJSCA POBYTU MATKI Z DZIEĆMI	0	3	3	1
UZYSKANIE USŁUG SUO	1	2	0	2

** świetlice środowiskowe realizują programy opiekuńczo-wychowawcze z elementami socjoterapii,*
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Kalisz

Praca prowadzona przez asystentów rodziny spowodowała, że na przestrzeni lat 2022-2025 usamodzielniło się 31 rodzin i zakończyło współpracę z asystentem.

Tabela nr 11. Rodziny usamodzielnione, które zakończyły współpracę z asystentem

ROK	2022	2023	2024	2025
LICZBA RODZIN	17	4	7	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Kalisz.

W ramach prowadzonych zadań asystenci współpracowali ze szkołami, przedszkolami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, przychodniami, Sądem, Domem Dziecka, Miejskim Zarządem Budynków Mieszkalnych, Biurem Świadczeń Rodzinnych, policją, komornikami, PCPR-ami, Opiniodawczym Zespołem Specjalistów Sądowych, pogotowiem opiekuńczym, świetlicami socjoterapeutycznymi i organizacjami pozarządowymi, Powiatowym Zespołem ds Orzekania o Niepełnosprawności, ZUS.

Dzięki szeroko zakrojonej współpracy z ww. instytucjami oraz zaangażowaniu asystentów w latach 2022-2025 do rodzin biologicznych powróciło 4 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

4.4.2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE KALISZU

4.4.2.1 SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE KALISZU

Gdy rodzice biologiczni nie są w stanie zapewnić dziecku odpowiedniej opieki, kluczowe jest stworzenie mu środowiska jak najbardziej zbliżonego do rodzinnego. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, szczegółowo reguluje kwestie sprawowania pieczy zastępczej oraz wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków.

W Kaliszu organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu na mocy Zarządzenia Prezydenta Miasta Kalisza Nr 147/2012 z dnia 30.03.2012 r. Na terenie miasta Kalisza piecza zastępcza jest realizowana zarówno w formach rodzinnych, jak i instytucjonalnych.

Tabela nr 12. Rodzaje i formy pieczy zastępczej w mieście Kaliszu.

FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE KALISZU				
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA				INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA
SPOKREWNIONE RODZINY ZASTĘPCZE*	NIEZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE**	ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE** W TYM SPECJALISTYCZNE	RODZINNE DOMY DZIECKA**	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZE TYPU SOCJALIZACYJNEGO

* *Rodzinę zastępczą spokrewnioną - tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.*

** *Rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową i rodzinny dom dziecka - tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, profesjonalnie przeszkoleni i zakwalifikowani do pełnienia odpowiedniej funkcji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.*

Oprócz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka funkcjonujących na terenie miasta Kalisza spośród 8 rodzinnych domów dziecka, 5 z nich na mocy zawartych porozumień z Powiatem Kaliskim, mieści się poza terenem Miasta Kalisza i są one obsługiwane i finansowane całkowicie przez Miasto Kalisz. Możliwość taką daje art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabele poniżej obrazują szczegółowo liczbę rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka nadzorowanych przez miasto Kalisz w latach 2022 - 2025 r.*r. oraz liczbę dzieci w nich umieszczonych.

Tabela 13 nr Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci.

	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych
2022r.	169	252
2023r..	171	253
2024r.	169	268
2025r.	192	261

Źródło: Dane MOPS Kalisz.

Tabela nr 14. Liczba rodzinnych domów dziecka i umieszczonych w nich dzieci.

	Liczba rodzinnych domów dziecka*	Liczba dzieci wychowujących się w rodzinnych domach dziecka
2022 r.	7	44
2023 r.	8	45
2024 r.	7	41
2025 r.	8	51

Źródło: Dane MOPS Kalisz

Z corocznych analiz wynika, że główną przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców, takie jak alkoholizm i nadużywanie substancji psychoaktywnych - dopalaczy i narkotyków, często występujące łącznie. Ważne jest zrozumienie, że decyzja o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej jest zazwyczaj wynikiem wielu powiązanych ze sobą czynników, a nie tylko jednego powodu.

Tabela nr 15. Liczba dzieci, które powróciły z rodzinnej pieczy zastępczej do rodziców biologicznych w latach 2022-2025.*

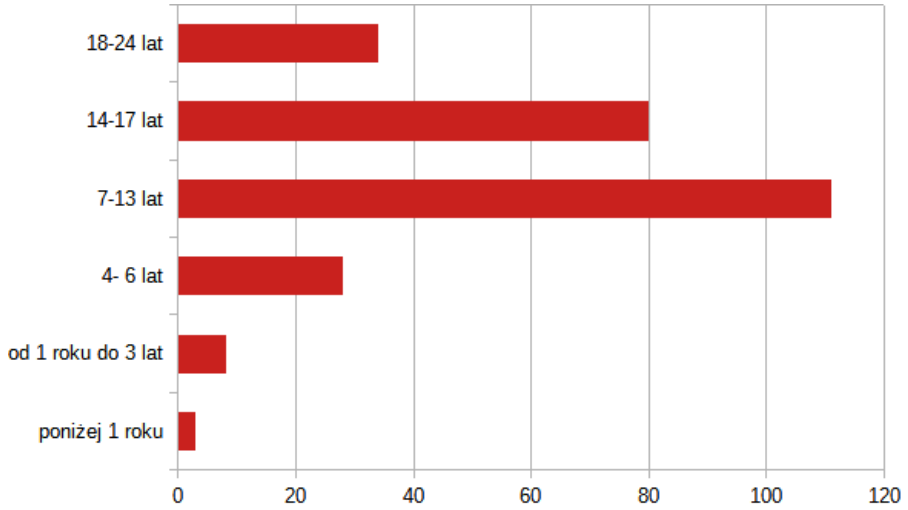
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych	10	10	2	2

Źródło: Dane MOPS Kalisz

Powroty dzieci do rodzin biologicznych przed osiągnięciem pełnoletności są również rzadkością. Jest to proces złożony, wymagający długotrwałej pracy i zaangażowania wielu specjalistów. Może to trwać nawet kilka lat. Aby dziecko mogło wrócić do domu, rodzice biologiczni muszą wprowadzić trwałe zmiany w swoim życiu, a przyczyny, które doprowadziły do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, muszą zostać wyeliminowane.

Analiza danych z lat 2022-2025* wskazuje, że nie można wskazać jednej, dominującej przyczyny zakończenia przez dzieci pobytu w pieczy zastępczej. Co więcej, obserwuje się, że znacząca część podopiecznych opuszcza rodzinne formy pieczy zastępczej dopiero po osiągnięciu pełnoletności lub po pomyślnym ukończeniu procesu edukacji. Przykładowo, niektórzy wychowankowie decydują się na samodzielność dopiero po zdaniu matury i rozpoczęciu studiów, co świadczy o stopniowym procesie usamodzielniania się i adaptacji do dorosłego życia.

Wykres nr 1 Wiek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Kalisza.
** obejmuje okres do 30.06.2025 r.*



W rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka najwięcej jest dzieci w wieku 7-13 lat, co wiąże się z wyzwaniami edukacyjnymi i okresem dojrzewania. System pieczy zastępczej w Kaliszu, jak wynika z danych z MOPS, napotyka na różne trudności w zależności od typu rodziny zastępczej. W rodzinach spokrewnionych, gdzie wychowują dziadkowie często występują problemy związane z

wiekiem, zdrowiem i różnicami pokoleniowymi. W rodzinach spokrewnionych, w których opiekunami jest rodzeństwo brakuje doświadczenia opiekunów. W rodzinach zawodowych i niezawodowych oraz w rodzinnych domach dziecka częste są nierealistyczne oczekiwania wobec dzieci z deficytami, zaburzone więzi i trudności w kontaktach z rodziną biologiczną. Osoby prowadzące zawodowe rodziny i domy dziecka często doświadczają wypalenia zawodowego.

Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymują świadczenia na utrzymanie każdego dziecka w pieczy zastępczej.

Prezydent może również przyznać rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka dodatkowe wsparcie finansowe, takie jak:

- Dofinansowanie do wypoczynku raz w roku.
- Świadczenia jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z przyjęciem dziecka.
- Świadczenia jednorazowe lub okresowe na pokrycie kosztów zdarzeń losowych lub innych sytuacji wpływających na opiekę.
- Środki na niezbędny remont lokalu mieszkalnego.
- Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego.

Należy pamiętać, że wysokość dodatkowego wsparcia zależy od formy pieczy zastępczej i liczby dzieci. Prowadzący zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują także wynagrodzenie za swoją pracę. Poniżej znajdują się szczegółowe dane dotyczące wydatków Miasta Kalisza na rodzinną pieczę zastępczą.

Zgodnie z Ustawą z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gminy są zobowiązane do współfinansowania kosztów umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina pokrywa 10% kosztów, w drugim roku - 30%, a w trzecim i kolejnych latach - 50%.

Ww. ustawa zakłada, że współfinansowanie ze strony gmin będzie zachęcać do podejmowania różnorodnych działań lokalnych, które mają na celu stworzenie warunków umożliwiających dziecku pozostanie w swoim środowisku rodzinnym.

Tabela nr 16. Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej 2023-2025.

	2023	2024	2025
Łączna kwota poniesionych wydatków	1 680 146,93	2 012 995,18	2 106 468,98
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 10 %	25	26	24
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 30 %	21	14	22
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 50 %	46	47	41

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Tabela nr 17. Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2023-2025

	2023	2024	2025
Łączna kwota poniesionych wydatków	1 607 880,29zł	1.932.837,83 zł	2.267.896,23 zł
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 10 %	95	38	56
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 30 %	75	84	46
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 50 %	176	145	253

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą w Mieście Kaliszu zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 18. Udzielona pomoc finansowa dla rodzin zastępczych w latach 2023 – 2025.

Przeznaczenie środków	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dodatek z tytułu niepełnosprawności	2.716.479 zł	3.182.399 zł	3.265.951,67 zł
Świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	27.750	23.280ł	45.250
Wynagrodzenia z pochodnymi dla zawodowych rodzin zastępczych	361.823,60	344.136,58	393.559,13
Wynagrodzenia z pochodnymi dla osób zatrudnionych do pomocy w zawodowych i niezawodowych rodzinach zastępczych	64.660,91	63.840,80	73.306,00
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	1.200,00	8.000,00	16.500,00
Wydatki związane z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	400,00	3.700,00	18.725,00
Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym	90.000,08	68.142,24	79.456,00
Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym	18.500,00	21.859,00	25.042,50
RAZEM	3.262.313,75	3.693.498,62	3.892.747,80

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

W razie czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi przebywającymi w rodzinnym domu dziecka lub w rodzinach zawodowych z uwagi na wyjazd na wypoczynek lub innych ważnych okoliczności – dzieci umieszczane są na ten czas w rodzinach pomocowych.

Tabela nr 19. Udzielona pomoc finansowa dla rodzin pomocowych w latach 2023-2025

Przeznaczenie środków	2023	2024	2025
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz dodatku z tytułu niepełnosprawności	7.298,63 zł	11.498,26	15.874,70
Wynagrodzenia z pochodnymi dla rodziny pomocowej	1.887,04	633,42	2.428,55

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Tabela nr 20. Udzielona pomoc finansowa dla rodzinnych domów dziecka w latach 2023-2025

Przeznaczenie środków	2023	2024	2025
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz dodatek z tytułu niepełnosprawności	610.774,62 zł	728.610,00 zł	700.397,21 zł
Świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	14.000,00 zł	2.300,00 zł	5.800,00 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla prowadzących rodzinny dom dziecka	446.815,06 zł	562.475,17 zł	483.743,14 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla osób zatrudnionych do pomocy w rodzinnym domu dziecka	248.782,83 zł	329.755,85 zł	348.994,72 zł
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	3.500,00 zł	11.500,00 zł	8.000,00 zł
Środki finansowe innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowanie rodzinnego domu dziecka	8.598,00 zł	5.904,00 zł	16.588,00 zł

Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka	128.071,60 zł	132.655,00 zł	149.738,45 zł
Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka	18.500,00 zł	21.859,00 zł	25.042,50 zł
RAZEM	1.479.042,11 zł	1.795.059,02 zł	1.738.304,02 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Udzielona pomoc finansowa dla rodzin zastępczych na terenie innych powiatów, w których przebywają dzieci pochodzące z terenu Miasta Kalisza – 2025 r. Na pomoc finansową dla rodzin zastępczych na terenie 15 innych powiatów, w których przebywało w 2025 roku 43 dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza wydatkowano kwotę 967.057,11 zł.

Tabela nr 21. Liczba dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywająca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w 2025 r.

Nazwa powiatu	Liczba dzieci
kaliski	20
sieradzki	1
poznański	1
ostrowski	1
jarociński	1
pleszewski	5
Miasto Kielce	1
kamiennogórski	1
garwoliński	1
łańcucki	4
kępiński	1
Miasto Łódź	2
Powiat turecki	2
powiat słubicki	1
powiat lubliniecki	1
Łącznie	43

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

4.4.2.2 KOORDYNATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTEPCZEJ

Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka zostają objęci, na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy w ramach zadaniowego czasu pracy udzielają dodatkowego wsparcia i pomocy rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w wypełnianiu ich funkcji.
Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz liczba rodzin i dzieci, które w danym roku pozostawały pod opieką koordynatora przedstawia tabela poniżej.

Tabela nr 22. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Rok	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin pod opieką koordynatorów	74	67	61	54
Liczba dzieci w tych rodzinach	144	130	117	103

Źródło: Dane MOPS Kalisz

Podstawowym zadaniem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z przepisami prawa, jest stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju dzieci umieszczonych w rodzinach

zastępczych. W tym zakresie mieści się zapewnienie stabilnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego, jak również odpowiednich warunków życia i wsparcia materialnego.

Koordynator aktywnie wspiera rodziny zastępcze oraz dzieci, skupiając się na ich mocnych stronach i dostępnych zasobach, aby wzmocnić umiejętności w rozwiązywaniu problemów. Pomaga rodzinom rozwijać ich kompetencje, ułatwiając zrozumienie potrzeb dziecka oraz zapewniając odpowiednią opiekę. Ponadto, koordynator koncentruje się na redukcji deficytów rozwojowych dziecka, dbając o jego prawidłowy rozwój emocjonalny, społeczny i intelektualny.

Tabela nr 23 Wybrane efekty pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2025.

Działanie	2022	2023	2024	2025
Powrót dziecka do rodziny biologicznej	3	1	0	0
Podtrzymywanie więzi z rodziną biologiczną	26	25	18	14
Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych	27	35	35	28
Rozwiązywanie konfliktów w rodzinach zastępczych, konfliktów z rodzicami biologicznymi	21	27	14	12
Zapewnienie pomocy psychologicznej	20	16	17	11
Zapewnienie pomocy reedukacyjnej rehabilitacyjnej	28	15	11	2
Pomoc w organizacji czasu wolnego	9	15	5	8
Zapewnienie pomocy terapeutycznej	23	10	14	13
Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych i poprawie sytuacji szkolnej	21	25	12	12
Pomoc rodzinom w nawiązywaniu wzajemnego kontaktu (m. in. grupa wsparcia, Dzień Rodzeństwa, inne)	10	23	37	22
Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom	6	10	8	5

Źródło: Dane MOPS Kalisz

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej ma przed sobą skomplikowane zadanie. Musi on brać pod uwagę indywidualne historie rodzin i dzieci, a także różnorodne wyzwania, z jakimi się mierzą. Kluczowe jest elastyczne podejście, kreatywność oraz bogata wiedza i doświadczenie, aby skutecznie wspierać rodziny zastępcze

4.4.2.3 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Dzieci z miasta Kalisza, dla których nie udało się pozyskać miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W związku z koniecznością spełnienia wymogu wynikającego z art. 106 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i sytemu pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., dotyczącego ilości dzieci przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej Dom Dziecka w Kaliszu na podstawie decyzji Wojewody Wielkopolskiego od 1 stycznia 2021 r. przekształcił się w trzy odrębne jednostki organizacyjne:

- Dom Dziecka nr 1 z siedzibą w Kaliszu przy ul Skarszewskiej 3/1 z liczbą miejsc 14,
- Dom Dziecka nr 2 z siedzibą w Kaliszu przy ul Skarszewskiej 3/2 z liczbą miejsc 14,
- Dom Dziecka nr 3 z siedzibą w Kaliszu przy ul Prostej 4/1 z liczbą miejsc 10,
- Dom dziecka nr 4 z siedzibą w Kaliszu przy ul. Garncarskiej 18/4 z liczbą miejsc 10.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę dzieci pochodzących z miasta Kalisza i przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

*Tabela nr 24. Napływ dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2022-2025**

Liczba nowo umieszczonych dzieci	2022	2023	2024	2025
Placówki opiekuńczo-wychowawcze w Kaliszu	12	12	13	6
Placówki opiekuńczo-wychowawcze poza Kaliszem	12	4	3	4

Źródło: Dane MOPS Kalisz

W Kaliszu brakuje miejsc w domach dziecka, dlatego gdy sąd decyduje o umieszczeniu dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, konieczne jest szukanie i umieszczanie dzieci z Kalisza w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w innych powiatach.

Tabela nr 25 Łączna liczba dzieci pochodzących z Kalisza, przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Kaliszem

Rok	2022	2023	2024	2025
Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza miastem Kalisz	31	26	28	28

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze oferują dzieciom całodobową opiekę, zaspokajając ich potrzeby bytowe, rozwojowe i społeczne, w tym dostęp do edukacji i opieki zdrowotnej. Dzieci mają kontakt z rodzicami biologicznymi i otrzymują wsparcie od specjalistów i innych instytucji. Planuje się cele pracy z dzieckiem i rodziną. Zazwyczaj placówki przyjmują dzieci powyżej 10 roku życia, ale w szczególnych przypadkach, np. ze względu na stan zdrowia dziecka lub obecność rodzeństwa, możliwe jest umieszczenie dziecka młodszego. Mimo rozwoju rodzinnej opieki, placówki wciąż są ważnym elementem systemu pieczy zastępczej.

W odpowiedzi na trudności związane z umieszczaniem małoletnich w pieczy zastępczej oraz niedobór miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w czerwcu 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu zainicjował rozmowy na temat utworzenia w Kaliszu placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego.

Przedstawiciele MOPS, Sądu Rejonowego w Kaliszu III Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Domów Dziecka dostrzegli potrzebę zapewnienia odpowiedniej opieki małoletnim, którzy w nagłych przypadkach wymagają umieszczenia poza swoją rodziną biologiczną. Zdecydowali się na podjęcie pilnych działań w celu utworzenia wspomnianej placówki.

Dziecko, które nie może pozostać pod opieką rodziców, może na podstawie postanowienia sądu może, zostać umieszczone w:

- placówce opiekuńczo-wychowawczej, typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, rodzinnego, specjalistyczno-terapeutycznego,
- regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W placówce dziecko otrzymuje całodobową opiekę i wychowanie, a także zaspokajane są jego potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne i społeczne. Placówka zapewnia również dostęp do opieki zdrowotnej i edukacji.

Koszty pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej i interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące dzieci z Kalisza, które przebywają w instytucjonalnej pieczy zastępczej w innych powiatach.

Tabela nr 26 Liczba dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywająca w placówce opiekuńczo-wychowawczej i regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej na terenie innych powiatów w 2025 r. oraz porównanie z latami 2024 i 2023.

Rok	Nazwa powiatu	Liczba dzieci
2023	kaliski	13
	pleszewski	4
	jarociński	2
	przeworski	6
	turecki	1
	Łącznie:	26 dzieci

2024	kaliski	10
	ostrzeszowski	1
	turecki	1
	kraśnicki	1
	pleszewski	1
	płoński	1
	przeworski	4
	wolsztyński	1
	jarociński	2
	lipski	1
	Łącznie:	28 dzieci
2025	kaliski	10
	pleszewski	6
	jarociński	2
	przeworski	4
	turecki	1
	lipski	1
	ostrzeszowski	1
	wolsztyński	1
	płoński	1
	Miasto Gdańsk	1
	Łącznie:	28 dzieci

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Tabela nr 27. Łączna kwota wydatków poniesionych za pobyt dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej i regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej na terenie innego powiatu w 2025 r. oraz porównanie z latami 2024 i 2023.

	2023	2024	2025
Łączna kwota wydatków poniesionych za pobyt dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza, a przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej i regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej (od 2025 r.) na terenie innych powiatów.	1.452.186,68 zł	1.957.675,06 zł	2.287.928,84 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

4.4.2.4 PEŁNOLETNI WYCHOWANKOWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Po opuszczeniu pieczy zastępczej zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej pełnoletni wychowankowie, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mają możliwość rozpocząć proces usamodzielnienia, w trakcie którego wspiera ich opiekun usamodzielnienia.

Procesowi usamodzielnienia podlegają również pełnoletni wychowankowie opuszczający m.in.: schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Wychowankowie ww. ośrodków podlegają procesowi usamodzielnienia zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Niezależnie od tego, z jakiego typu pieczy zastępczej, czy instytucji usamodzielniają się wychowankowie, formy pomocy są jednakowe. Różnice występują jedynie w zasadach ich udzielania oraz wysokościach poszczególnych świadczeń.

Osobom usamodzielnianym przyznaje się pomoc pieniężną oraz udziela się pomocy w uzyskaniu: odpowiednich warunków mieszkaniowych w tym mieszkaniu chronionym, zatrudnienia a także zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Formy pomocy finansowej dla usamodzielnianych wychowanków:

- pomoc na kontynuowanie nauki,
- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc na zagospodarowanie.

Tabela nr 28. Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków w latach 2012-2015 korzystających z poszczególnych form pomocy.

lata 2022-2025*:	2022.	2023r.	2024	2025
Liczba usamodzielnianych wychowanków/ Formy pomocy	Liczba usamodzielnianych wychowanków*	Liczba usamodzielnianych wychowanków*	Liczba usamodzielnianych wychowanków*	Liczba usamodzielnianych wychowanków*
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	41	29	26	31
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	8	15	13	12
Pomoc na zagospodarowanie	11	12	15	13

*Źródło: Dane MOPS Kalisz. * uwzględniono wychowanków opuszczających pieczę zastępczą (zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz wychowanków opuszczających ośrodki (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej).*

Miasto Kalisz ponosi koszty związane z procesem usamodzielnienia wychowanków. Poniższa tabela przedstawia koszty wydatkowane na usamodzielnienie wychowanków na przestrzeni lat 2022-2025*.

*Tabela nr 29. Koszty związane z procesem usamodzielnienia wychowanków**

Lata:	2022	2023	2024	2025
Koszty pomocy dla usamodzielnianych wychowanków:	249.795,71	266.971,30	317.555,34	285.551,59
W tym: Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	149.783,71	146.012,30	159.809,34	157.170,59
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	52.792,00	95.805,00	47 .967,00	91.563,00
Pomoc na zagospodarowanie	47.220,00	25154,00	109.779,00	36.818,00

*Źródło: Dane MOPS Kalisz. * uwzględniono koszty pomocy dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą (zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz wychowanków opuszczających ośrodki (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej).*

W Kaliszu od 2017 roku działa mieszkanie treningowe przy ulicy Zamkowej. Powstało ono dzięki projektowi "Równi na starcie" finansowanym przez Unię Europejską i realizowanym przez Miejski

Ośrodek Pomocy Społecznej. To pięciopokojowe mieszkanie z kuchnią, przedpokojem, dwoma łazienkami i spiżarnią, oferuje tymczasowe schronienie i wsparcie dla młodych osób, które kończą opiekę instytucjonalną i rozpoczynają samodzielne życie. Osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze, realizujące indywidualny program usamodzielnienia, mają możliwość skorzystania ze wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu treningowym. Rozwiązanie to stanowi istotny element procesu przechodzenia do samodzielnego życia, zapewniając bezpieczne warunki mieszkaniowe oraz wsparcie specjalistyczne. Lokal składa się z pięciu pokoi, kuchni, przedpokoju, dwóch łazienek oraz spiżarni. Zapewnia tymczasowe zakwaterowanie młodym osobom rozpoczynającym samodzielne życie, a także warunki sprzyjające nabywaniu umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Mieszkania treningowe są kluczowe dla wspierania młodych dorosłych w procesie usamodzielnienia i ułatwiania im integracji ze społeczeństwem, co jest niezbędne dla ich przyszłego sukcesu. Poprzez naukę umiejętności życiowych, budowanie poczucia własnej wartości i nawiązywanie kontaktów społecznych, mieszkania te przygotowują ich do samodzielnego życia i pełnego uczestnictwa w społeczeństwie.

4.4.2.5 WSPARCIE DEINSTYTUCJONALIZACJI PIECZY ZASTĘPCZEJ

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu aktywnie uczestniczy w projekcie "Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie kaliskim". Projekt ten ma na celu zmniejszenie ilości dzieci pozostających w instytucjach opiekuńczych i zwiększenie liczby dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych. Projekt jest finansowany ze środków Programu „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021 – 2027" w ramach działania 6.15 Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Deinstytucjonalizacja, czyli odchodzenie od opieki instytucjonalnej jest priorytetem Unii Europejskiej i organizacji międzynarodowych. Celem jest przejście na lokalną opiekę, która poprawia jakość życia i wsparcie dla potrzebujących. Zamiast dużych instytucji, tworzy się lokalne systemy pomocy, bardziej dopasowane do indywidualnych potrzeb, np. małe placówki rodzinne lub wsparcie w domu. Jest to szczególnie ważne dla dzieci, które w dużych instytucjach mogą mieć problemy z rozwojem z powodu braku bliskości i więzi rodzinnych.

Wsparciem w ramach sprojektu objęte są następujące podmioty i grupy społeczne:

- Dzieci i młodzież przebywająca w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Wychowankowie w procesie usamodzielnienia oraz osoby usamodzielnione, potrzebujące wsparcia w wejściu na rynek pracy i w niezależne życie;
- Rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka;
- Rodziny biologiczne dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz ich najbliższe otoczenie społeczne;
- Kadra i specjaliści realizujący zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej (pracownicy socjalni, specjaliści, kadra placówek, podmioty pozarządowe).

Głównym celem projektu jest kompleksowe wsparcie dla wszystkich osób objętych projektem, aby zapewnić im jak najlepsze warunki do rozwoju i funkcjonowania.

Projekt realizuje szereg inicjatyw, które odpowiadają na różnorodne potrzeby uczestników, w tym:

Tabela nr 30. Zrealizowane działania oraz wskaźniki projektu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej

Obszar wsparcia	Zrealizowane działania
Specjalistyczna diagnoza i terapia	- 72 dzieci objętych pogłębioną diagnozą psychofizyczną. - 240 godzin specjalistycznej terapii (m.in. tDCS*) i konsultacji psychologicznych. - 25 dzieci objętych regularną fizjoterapią i rehabilitacją.
Wsparcie edukacyjne	- 39 dzieci (24 z pieczy rodzinnej, 15 z instytucjonalnej) objętych indywidualnymi korepetycjami z języka angielskiego.

Obszar wsparcia	Zrealizowane działania
Usamodzielnienie młodzieży	- 30 wychowanków uczestniczących w cyklicznych warsztatach kompetencji społecznych i asertywności. - 8 wychowanków przeszkolonych w ramach kursu prawa jazdy kat. B. - Wyjazdy edukacyjno-integracyjne wspierające proces usamodzielnienia (m.in. Wrocław).
Wsparcie rodziców zastępczych	- 10-spotkaniowy cykl szkoleń podnoszących kwalifikacje dla zawodowych rodzin zastępczych i RDD. - Cykliczne (miesięczne) grupy wsparcia oraz warsztaty kompetencyjne. - Wyjazdy integracyjno-szkoleniowe dla 59 opiekunów i 81 dzieci.
Integracja i budowanie wizerunku	- 89 dzieci biorących udział w przeglądzie talentów i wystawie prac plastycznych („Przegląd Talentów - Małe Gwiazdy Wielkich Serc"). - Organizacja corocznej „Akademii Rodzicielstwa Zastępczego".

** tDCS (ang. transcranial Direct Current Stimulation), czyli przezczaszkowa stymulacja prądem stałym (potocznie mikropolaryzacja mózgu), to nieinwazyjna metoda neuromodulacji. Polega na dostarczaniu bardzo słabego prądu stałego (zazwyczaj od 0,5 do 2 mA) do określonych obszarów kory mózgowej za pomocą elektrod umieszczonych na skórze głowy.*

4.5.1 POMOC SPOŁECZNA. LOKALNA INFRASTRUKTURA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu podejmuje różne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, skierowane zarówno do osób doznających przemocy domowej, do osób stosujących przemoc domową a także organizuje lokalne kampanie, jak i przyłącza się do ogólnopolskich kampanii w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
Przemoc domowa jest w Polsce, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku.

Wpływ na stosowanie przemocy domowej ma m.in. dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska rodzinnego. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy modelują zachowania dorosłych. Często są świadkami, występującej w rodzinie przemocy lub same bezpośrednio doznają przemocy ze strony najbliższych. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Przemoc domowa stanowi poważny problem społeczny. Dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego czy ekonomicznego, bez względu na wyznania religijne, płeć, orientację seksualną czy rasę. Jest zjawiskiem, które przybiera wiele różnych form, a ich rozpoznanie i określenie wymaga specjalistycznej wiedzy i kompetencji.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub_zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub_wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej i istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

W Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej art. 3 b) za przemoc domową uznaje wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi

małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie.

Problem przemocy domowej został dostrzeżony i zdiagnozowany w państwach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania organizacji międzynarodowych, w tym m.in. Organizacji Narodów Zjednoczonych czy też Rady Europy, w celu ograniczenia tego zjawiska.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu jest Dział Interwencji Kryzysowej, który prowadzi schronisko dla osób doznających przemocy domowej oraz schronisko dla osób będących w kryzysie, tym samym zapewnia czasowo bezpieczne schronienie. Specjaliści działu udzielają pomocy w ramach szeroko rozumianej interwencji kryzysowej, w zależności od sytuacji rodziny i rozeznanych potrzeb. Oprócz schronienia osoby mogą skorzystać z pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego i prawnego. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód.

W 2025 r. w DIK został powołany Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w skład, którego wchodzi 3 pracowników, których zadaniem jest podejmowanie interwencji w środowisku w związku z uzasadnionym podejrzeniem występowania przemocy lub w wyniku zdarzenia przemocy domowej, odbywa się na podstawie procedury "Niebieskie Karty".

Procedura "Niebieskie Karty" to wszystkie działania i czynności (m.in. diagnoza i ocena sytuacji danej rodziny, wypełnienie formularzy, interwencje w środowisku rodzinnym, indywidualny plan pomocy, wizyty w środowisku, spotkania z osobami zaangażowanymi w procedurę) w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej realizowane przez wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej przedstawicieli służb i instytucji.

Procedurą obejmowane są osoby doznające przemocy i osoby stosujące przemoc. Jest to procedura interwencyjno - pomocowa, mająca na celu ochronę osób doznających przemocy i służąca do zatrzymania przemocy. Przedstawiciele służb oddziaływują motywacyjnie dążąc do wsparcia i pomocy osobie doznającej przemocy oraz zmiany postaw i zachowań osoby stosującej przemoc, w ten sposób dążąc do zatrzymania przemocy domowej.

Do zadań realizowanych przez Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej należy w szczególności:

1. realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w tym świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin doznających przemocy domowej;
2. przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, w rodzinach dotkniętych przemocą;
3. obsługa organizacyjno – techniczna działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym składanie zapotrzebowań na środki, przygotowywanie sprawozdań, przygotowywanie danych wykorzystywanych przy opracowywaniu planów budżetowych;
4. organizowanie (prowadzenie dokumentacji) i uczestniczenie w pracach grup diagnostyczno-pomocowych powoływanych przez Zespół Interdyscyplinarny;
5. współpraca przy realizacji Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
6. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinach, w których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty",
7. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, a także rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
8. prowadzenie monitoringu środowiska po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty";
9. prowadzenie analiz i sprawozdawczości w zakresie wykonywanych zadań;
10. współpraca z przedstawicielami placówek oświatowych, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Sądem i innymi podmiotami zaangażowanymi w pomoc dla osób i rodzin dotkniętych przemocą;
11. współdziałanie z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej.

Tabela nr 31. Rodzaj udzielonej pomocy osobie doznającej przemocy domowej przez DIK oraz głównego specjalistę ds. p/działania przemocy domowej

rodzaj udzielonej pomocy	Rok	2022	2023	2024	2025
bezpieczne schronienie w OIK	ilość osób	34 osób, w tym 14 dzieci	19 osób, w tym 12 dzieci	22 osoby, w tym 12 dzieci	14 osób, w tym 12 dzieci
specjalistyczne konsultacje/terapia	ilość osób	142	91	131	125
poradnictwo psychologiczne	ilość osób	1 031	1 050	1 015	1 169
praca socjalna	ilość osób	320	354	459	582
porada prawna	ilość osób	105	79	88	92
pomoc finansowa	ilość osób	135	108	121	123

Źródło: dane DIK oraz głównego specjalisty ds. p/działania przemocy domowej MOPS w Kaliszu

Aby zatrzymać przemoc domową należy stworzyć lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej obejmujący kompleksowe działania profilaktyczne w tym zakresie a także obejmujące pomoc i wsparcie dla osób doznających przemocy domowej. Zatrzymanie przemocy zależy od zachowań osób ją stosujących. Dlatego bardzo ważne jest oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową, zmierzające do powstrzymania przed dalszym stosowaniem przemocy. Oddziaływania polegają na rozwijaniu umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych. Głównym założeniem jest eliminacja zachowań przemocowych, poznanie alternatywnych dla przemocy zachowań, tym samym zatrzymanie przemocy domowej.

Obowiązek realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych i/lub programów psychologiczno - terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową określony został przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Działania korekcyjno-edukacyjne realizowane są w ramach strategii ukierunkowanych na zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc domową i mają na celu zakończenie przemocy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu corocznie podejmuje działania w celu pozyskania środków finansowych na realizacji programów dla osób stosujących przemoc domową. Od wielu lat jest realizatorem programów korekcyjno - edukacyjnych.

Pozyskiwane co roku środki z budżetu państwa na realizację działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową częściowo odpowiadają na potrzeby w tym zakresie, dając możliwość udziału w programach jedynie przez kilka miesięcy w ciągu danego roku zaledwie kilku uczestnikom. Brak stałej, całorocznej oferty realizacji programów dla osób stosujących przemoc domową w sposób ciągły, nie daje tym osobom możliwości poznania mechanizmów przemocy domowej, konsekwencji formalno -prawnych oraz zmiany zachowań poprzez oddziaływania korekcyjno -edukacyjne i/lub psychologiczno -terapeutyczne. Oferta ta jest niewystarczająca.

Tabela nr 32. ilość osób uczestniczących w programie korekcyjno -edukacyjnym, na którą zostały przyznane środki finansowe

	2022	2023	2024	2025
Ilość uczestników	15	8	7	5

Źródło: dane trenerzy programu korekcyjno-edukacyjnego

Ośrodek świadczy całoroczną pomoc dla osób stosujących przemoc domową w kontakcie indywidualnym, która świadczona jest przez wykwalifikowanych specjalistów z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej. Oferta ta nie zaspokaja potrzeb.

Tabela nr 33. Ilość osób stosujących przemoc domową otrzymujących pomoc w kontakcie indywidualnym

	2022	2023	2024	2025
Ilość osób stosujących przemoc domową	8	7	12	13

Źródło: dane główny specjalista ds. p/działania przemocy domowej oraz specjalista do pracy z osobami stosującymi przemoc domową i interwent kryzysowy

Po raz pierwszy w 2025 roku zostały przyznane środki finansowe na realizację programu psychologiczno -terapetycznego dla osób stosujących przemoc domową na 8 uczestników.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia zespołowi interdyscyplinarnemu, obsługę organizacyjno - techniczno -ekonomiczną

4.5.2. POMOC SPOŁECZNA. LOKALNA INFRASTRUKTURA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ. DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu zapewnia obsługę organizacyjno–techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, którego siedziba mieści się przy ul. Obywatelskiej 4. Siedziba Przewodniczącej Zespołu mieści się przy ul. Granicznej 1.

Zespół Interdyscyplinarny powołany w 2011 r. zakończył działalność w dniu 6 grudnia 2023 r., z chwilą gdy został powołany nowy Zespół w dniu 7 grudnia 2023 r. Pierwszy Zespół liczył 36 członków, a obecnie powołany ma 28 członków. Zgodnie z uchwałą nr LXVIII/943/2023 Rady Miasta Kalisza z dnia 28 września 202 3r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Kaliszu ustalono zasady powoływania i odwoływania członków. Zespół Interdyscyplinarny został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Kalisza Nr 741/2023 z dnia 30 listopada 2023 r. W 2023 roku Zespół Interdyscyplinarny spotkał się 5 razy w formie osobistego spotkania, w roku 2024r. takich spotkań było 9 spotkań, a w 2025r do czerwca odbyło się 5 spotkań. Na spotkaniach omawiane były sprawy dotyczące procedur „Niebieskie Karty", dotyczące organizacji pracy Zespołu i przepisów. W 2024 podjęto 173 Uchwały, a w 2025 r. 164 Uchwały.

Procedura "Niebieskie Karty"

Celem procedury jest ochrona osób doznających przemocy oraz zapewnienie im wsparcia poprzez współpracę różnych instytucji, takich jak policja, oświata, ochrona zdrowia, pomoc społeczna itp. Rok 2025r., odnotowano 223 procedur "Niebieskie Karty". Porównując poprzednie lata, to w:

Tabela nr 34. Ilość uruchomionych procedur "Niebieskie Karty"

Rok/Przedstawiciele instytucji	2022	2023	2024	2025
jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	29	31	40	43
policji	111	115	127	163
Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	0	2	1
oświaty	8	4	31	15
ochrony zdrowia	1		2	1
organizacji pozarządowych	0	0	0	0
Ilość zakończonych procedur NK (dot. również procedur uruchomionych w poprzednich latach)	147			140
Łączna ilość formularzy "Niebieska Karta-A", które wpłynęły do zespołu interdyscyplinarnego	148	147	202	223

Źródło: dane DIK oraz głównego specjalisty ds. p/działania przemocy domowej MOPS w Kaliszu

Zakończenia procedury "Niebieska Karta". W 2025 r. zakończono już 140 procedur Niebieskie Karty, dla porównania w 2024 r. łącznie 111 procedur, a w 2023 r. 97. Tak więc w 2025r wzrosła liczba zakończonych NK w porównaniu z 2024 r. Jak wskazują dane z 2025 r. i 2024 r. objęto wsparciem większą ilość osób doznających przemocy domowej. Diagnoza wykazała, że procedury „Niebieskie Karty" bardzo często są wszczynane wśród rodzin, które dotąd nie korzystały z pomocy ośrodka i mają stabilną sytuację zawodową i mieszkaniową.

Kto wszczyna procedury NK – dane liczbowe. W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 147 procedury „Niebieskie Karty" cz. „A", uruchomionych przez: funkcjonariuszy policji w 113 przypadkach; przez pracowników socjalnych w 30 przypadkach; przez przedstawicieli oświaty 4 przypadkach.

Rok 2024 przyniósł znaczny wzrost wszczęcia procedur szczególnie przez oświatę. Wynika to z wprowadzenia tzw. „ustawy Kamilkowej". W 2024 r. uruchomiono NK przez Oświatę w 31 przypadkach, przez ochronę zdrowia w 2 przypadkach, przez MKRPA w 2 przypadkach, przez KMP w 127 przypadkach, a przez MOPS w 40 przypadkach. Prócz Oświaty pozostałe instytucje wszczynały na podobnym poziomie. Uruchomione przepisy wprowadzające w szkołach standardy ochrony małoletnich wpłynęły na wszczynanie NK. Nastąpił wzrost o 88,10% wszczętych procedur NK przez oświatę. W 2025 r. potwierdziło uruchomienie 223 procedur, w tym 15 przez oświatę, 1 przez służbę zdrowia 1 , 27 przez MOPS 43, przez KMP 163 i 1 procedura została wszczęta przez członka MKRPA.

Jaka jest skala przemocy wobec dzieci i nastolatków w Kaliszu odnotowana w 2023 r., 2024 r. i 2025 r.?

Ustalono, że większość dzieci i nastolatków doświadczyła w swoim życiu choć raz przemocy lub zaniedbania. W roku 2023 r. badanie wskazało na 55 dzieci bezpośrednio wskazanych w NK cz. A jako ODP, a łącznie 111 dzieci, które były świadkami przemocy domowej.

W 2024 w większej ilości wskazano na dzieci jako osoby doznające przemocy, gdyż było ich odnotowane aż 151 dzieci bezpośrednio wskazanych w NK jako ODP. Tak więc zanotowano wzrost przemocy wobec dzieci wskazanych bezpośrednio jako osoby doznające przemocy w ilości 174,55% w stosunku do roku 2023.

Rok 2025, to rok, gdzie odnotowano 162 dzieci bezpośrednio wskazanych jako osoby doznające przemocy.

Jakiej przemocy doświadczają dzieci i nastolatki? Najczęściej zgłaszanymi formami przemocy w 2023r. I w 2024 r. Były przemoc fizyczna i psychiczna ze strony bliskiego dorosłego (45,95%). Podobnie w 2025r.

Kto najczęściej doświadcza przemocy? Dziewczęta częściej niż chłopcy deklarują, że: doświadczyły przemocy ze strony bliskich dorosłych.

Grupy diagnostyczno-pomocowe.

Po powołaniu Zespołu Interdyscyplinarnego na nowych zasadach tj. od 7 grudnia 2023r. powoływano grupy diagnostyczno – pomocowe, których podstawowy skład to 2 osoby: pracownik socjalny MOPS i funkcjonariusz policji KMP. W 2024r. często poszerzano grupy o psychologa, kuratora lub asystenta rodziny. Tak więc w grupie były najczęściej trzy lub cztery osoby.

Tabela nr 35. Działalność grup diagnostyczno - pomocowych

Rok	2022	2023	2024	2025
Ilość powołanych GD-P	124	167	202	255
Ilość spotkań GD-P	864	1305	1.210	1310

Źródło: dane Zespół Interdyscyplinarny w Kaliszu

Podczas prowadzenia procedury „Niebieskie Karty" w 2025r. Sporządzono 111 NK C z osobą doznającą przemocy i 128 formularzy Niebieska Karta NK D z osobą stosującą przemoc. W 2025r odnotowano 201 kobiet, 35 mężczyzn i 162 dzieci doznających przemocy. Jeśli chodzi o osoby stosujące przemoc w 2025r odnotowano 252 osoby z czego byli głównie mężczyźni.

w 2023 r. zostało sporządzonych: 83 formularzy NK C (57,63%) z osobą doznająca przemocy i 56 formularzy Niebieska Karta cz. D (38,88%) z osobą stosująca przemoc domową. W 2024 r. formularzy NK cz. C wypełniono w 168 przypadkach, a NK D wypełniono w 101 procedurach. Jak więc

wynika większa ilość ODP podjęła współpracę z grupą niż OSP. Ponadto odnotowano ogółem 169 osób wskazanych jako stosujące przemoc w rodzinie, gdzie w 2024 r. odnotoano 14 kobiet (8,28%) i 155 mężczyzn (91,72%). Jeżeli chodzi o osoby doznające przemocy, to odnotowano ich łącznie: 248, gdzie 143 było kobiet (57,66%), 47 mężczyzn (18,95%) i 137 dzieci (55,24%).

Zespół Interdyscyplinarny kierował wnioski do Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa, do Sądu o wgląd w sytuację dziecka i do KMP o możliwości popełnienia przestępstwa, a także do Miejskiej Komisji Alkoholowej. Ponadto skierowano 4 sprawy do KMP w związku z popełnieniem wykroczenia zgodnie z art 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r.- Kodeks wykroczeń. Przewodniczący Zespołu był 18 razy wzywany na przesłuchania do KMP lub Sądu w charakterze świadka w związku z toczącymi się sprawami z uwagi na stosowanie przemocy domowej.

Ponadto przekazano informacje i dokumentację z prac grup diagnostyczno - pomocowych do organów właściwych w celu prowadzenia dalszego postępowania przygotowawczego w tym: 99 spraw do Wydziału Dochodzeniowo – Śledczego Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu dotyczących znęcania lub uszkodzenia ciała bądź nękania, 78 spraw do Sądu Okręgowego i Rejonowego, 7 spraw do Prokuratury. Zespół Interdyscyplinarny współpracował z innymi gminami w 60 przypadkach.

Na terenie miasta Kalisza funkcjonuje, powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Kalisza Nr 741/2023 z dnia 30 listopada 2023 roku, Zespół Interdyscyplinarny, w skład, którego wchodzą przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (reprezentujący Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu, Dom Dziecka w Kaliszu)
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (reprezentanci MKRPA w Kaliszu)
- policji (reprezentanci Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu)
- oświaty (reprezentujący szkoły podstawowe i średnie oraz Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną)
- ochrony zdrowia (reprezentuje Wojewódzki Szpital w Kaliszu)
- organizacji pozarządowych (Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN).
- Członkami kaliskiego zespołu interdyscyplinarnego są także kuratorzy sądowi (kuratorzy rodzinni i dla dorosłych).
- Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej zespół interdyscyplinarny w Kaliszu powinien realizować działania określone w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Zespół interdyscyplinarny ma ustawowy obowiązek diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym. Diagnoza pokaże świadomość mieszkańców naszego miasta na temat zjawiska przemocy domowej i pozwoli na zaplanowanie i realizację adekwatnych lokalnych działań oraz pozwoli na utworzenie lokalnego systemu w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Na poziomie krajowym została przeprowadzona diagnoza na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. W 2019 roku było realizowane badanie pn. „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie", które pokazało, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej, jak i na temat mechanizmów doznawania przemocy

Rada Ministrów opracowała i przyjęła Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 -2030, którego głównym celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. Podejmowane działania powinny być wieloaspektowe i długofalowe.

Ustawa nakłada również na gminy obowiązek opracowania i realizowania gminnych programów, w oparciu o cele i kierunki działań określonych w Rządowym Programie. Kluczowym elementem gminnych programów jest ochrona osób doznających przemocy domowej oraz współpraca różnych instytucji i organizacji, takich jak organy administracji rządowej i samorządowej, a także organizacje pozarządowe.

W mieście Kaliszu aktualny jest Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2021 - 2025 - uchwała nr XLVI/629/2021 Rady Miasta Kalisza z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia programu. Opracowanie projektu gminnego programu jest zadaniem członków zespołu interdyscyplinarnego. We wrześniu 2026 r. będzie przyjęty nowy program.

Kilkanaście lat funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego pokazuje, jak ważna jest interdyscyplinarna współpraca na rzecz osób i rodzin, w których występuje przemoc domowa.

Kompleksowe i wieloaspektowe podejście w udzielaniu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową przekłada się na większą skuteczność podejmowanych działań. Osoby doznające przemocy domowej mogą liczyć na wieloaspektową pomoc, obejmującą różnorodne formy wsparcia, m.in.: w sytuacji zagrożenia zdrowia i/lub życia zapewnienie bezpiecznego tymczasowego schronienia, specjalistyczną pomoc i wsparcie w kontakcie indywidualnym, w razie potrzeby wsparcie grupowe, szeroko rozumiane poradnictwo z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracę socjalną a także pomoc finansową, poradę prawną w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, prawa rodzinnego czy karnego.

4.5.3 POMOC SPOŁECZNA. INTERWENCJA KRYZYSOWA.

Dział Interwencji Kryzysowej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu zadania interwencji kryzysowej realizuje w oparciu o dwie ustawy: ustawę o pomocy społecznej i ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu.

Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy.

Interwencja kryzysowa jest adresowana zarówno do dzieci oraz młodzieży, jak i osób dorosłych, które znalazły się w trudnej sytuacji.

Wśród takich traumatycznych wydarzeń należy wyróżnić:
- doświadczanie przemocy fizycznej lub/oraz psychicznej;
- konflikty w rodzinie;
- śmierć bliskiej osoby;
- ciężka choroba;
- choroba bliskiej osoby;
- niespodziewane wydarzenia losowe (np. wypadek, pożar);
- myśli samobójcze;
- gwałty i nadużycia seksualne;
- nieumiejętność emocjonalnego radzenia sobie w kryzysowych sytuacjach takich jak utrata lub żałoba.

Sześcioetapowy model interwencji kryzysowej charakteryzuje się określeniem problemu, zapewnieniem bezpieczeństwa, udzieleniem adekwatnego wsparcia, analizą wielu możliwości pomocy, budowaniem czy konstruowaniem planu pomocy, uzyskaniem zobowiązania w przypadku dużej mobilności psychicznej klienta.

Do zadań interwenta kryzysowego i pracowników zatrudnionych w Dziale Interwencji Kryzysowej- psychologów, pracowników socjalnych, opiekunów należy:
- przedstawianie osobie poszkodowanej różnych możliwości wyjścia z danej sytuacji kryzysowej;
- zapewnienie poszkodowanej osobie bezpieczeństwa podczas pobytu w schronisku dla osób doznających przemocy domowej lub w schronisku dla ofiar będących w stanie kryzysu;
- wsparcie specjalistyczne przez pracowników socjalnych dla mieszkańców schronisk – osób doznających przemocy domowej oraz ofiar klęsk żywiołowych, pożarów, poważnych awarii jak zalania mieszkania, brak ogrzewania z uwagi na awarię pieca, ekstremalnych warunków pogodowych, (pomoc w sprawach urzędowych, sądowych, alimentacyjnych, organizacyjnych, bytowych, zdrowotnych)
- pomoc psychologiczna dla osób doznających przemocy domowej oraz dla osób będących w innych sytuacjach kryzysowych często połączonych z zagrożeniem zdrowia i życia;
- przeciwdziałanie agresji i przemocy -działania profilaktyczne i edukacyjne;
- konsultacje psychologiczne dla osób objętych procedurą „Niebieskie Karty";
- interwencyjne wizyty w miejscu zamieszkania osób będących w sytuacjach kryzysowych (np.

śmierć bliskich, pożar);
- psychologiczne wizyty terenowe u osób z objawami zaburzeń psychicznych;
- działania interwencyjne w sytuacjach zagrożenia próbami samobójczymi;
- telefoniczne wsparcie psychologiczne dla mieszkańców Kalisza.

Osoby doznające przemocy domowej lub dotknięte innymi sytuacjami kryzysowymi mogą w ramach interwencji kryzysowej znaleźć schronienie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, w którym mieszczą się:

1. Schroniska dla osób doznających przemocy domowej:
- w 2025 roku ogółem zamieszkiwało 27 osób, w tym 33 dzieci,
- w 2024 roku ogółem zamieszkiwało 22 osoby, w tym 12 dzieci,
- w 2023 roku ogółem zamieszkiwało 19 osób, w tym 12 dzieci,
- w 2022 roku ogółem zamieszkiwało 34 osób, w tym 14 dzieci,
- w 2021 roku zamieszkiwało 27 osób, w tym 7 dzieci,
- w 2020 roku zamieszkiwało 21 osób, w tym 9 dzieci.

2. Schronisku dla osób i rodzin będących w stanie kryzysu
- w 2025 roku przebywały 65 osoby, w tym 12 dzieci,
- w 2024 roku przebywało 66 osób, w tym 23 dzieci,
- w 2023 roku przebywało 86 osób, w tym 33 dzieci
- w 2022 roku zamieszkiwało 79 osób, w tym 7 dzieci,
- w 2021 roku ogółem zamieszkiwało 41 osób, w tym 7 dzieci,
- w 2020 roku zamieszkiwało 38 osób, w tym 11 dzieci.

Łączna ilość osób korzystających ze Schronisk w DIK
w 2020 roku - 58 osób
w 2021 roku - 47 osób
w 2022 roku - 99 osób
w 2023 roku - 82 osoby
w 2024 roku - 88 osób
w 2025 roku - 92 osoby

W ramach działań interwencyjnych mogą zostać przyjęte osoby spoza terenu Miasta Kalisza. Gmina właściwa ze względu na zamieszkanie osoby będącej w kryzysie ponosi wydatki w wysokości 50 zł /1 dobę/1 osobę. Przyjęcie osoby następuje na wniosek osoby zainteresowanej, o czym niezwłocznie informowana jest gmina, z terenu której ona pochodzi.

Tabela nr 36. Konsultacje psychologiczne w latach 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Konsultacje psychologiczne	505	914	1031	1050	1015	1161
Wizyty w środowisku	68	157	113	94	124	231

Źródło: dane DIK oraz głównego specjalisty ds. p/działania przemocy domowej MOPS w Kaliszu

Pomoc psychologiczna była świadczona dla wszystkich zgłaszających się mieszkańców Kalisza. Wszystkie chętne osoby po zgłoszeniu się do placówki mogą skorzystać z indywidualnej pomocy psychologicznej. Z konsultacji psychologicznych korzystali także na bieżąco podopieczni schronisk i mieszkań wspomaganych.

Interwencyjny telefon zaufania 157 68 - pracownicy DIK całodobowo obsługują interwencyjny telefon zaufania.

W 2024 roku odbyli 392 rozmowy z całej Polski, z czego podjęcia natychmiastowej interwencji w Kaliszu wymagało 25 z nich, w tym 2 interwencje z powodu kryzysu suicydcalnego.

Spotkania dzieci z rodzicami zgodnie z postanowieniami sądu

Na podstawie postanowień sądu systematycznie odbywają się spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi oraz dzieci, których rodzice są w konflikcie, a pozostają pod opieką jednego z rodziców. Spotkania odbywają się przy udziale kuratora lub asystenta rodziny.

4.5.4. POMOC SPOŁECZNA. MIESZKANIA WSPOMAGANE dla OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1 listopada 2023 roku w przepisach Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej – dokonano zmian polegających na odejściu od dotychczas funkcjonującego nazewnictwa mieszkań określanych jako „chronione" i zmianie ich formuły. W uzasadnieniu wspomnianych zmian wskazano, że dotychczasowa nazwa „mieszkania chronione" była odbierana w sposób negatywny przez środowisko osób z niepełnosprawnościami oraz osoby związane z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz tej grupy osób. Uznano także, że różnice między typami mieszkań chronionych były na tyle istotne, że należało podkreślić ich odrębność, dokonując wyraźnego podziału na 2 formy wsparcia, którym przypisano nowe nazewnictwo: „mieszkanie treningowe" i „mieszkanie wspomagane".

Mieszkania wspomagane i treningowe są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym może być przyznane osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d Ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach, tj. w związku z nadaniem statusu uchodźcy lub udzieleniem ochrony uzupełniającej.

Kwalifikacje osoby ubiegającej się o pobyt w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym odbywa się na podstawie dokumentów potwierdzających spełnianie wyżej wymienionych przesłanek. Rodzinnego wywiadu środowiskowego nie przeprowadza się (art. 53 ust. 1 i 13 ustawy).

Pod bezpośrednim nadzorem Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu są 4 mieszkania wspomagane dla osób starszych lub niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie.

- Mieszkanie wspomagane dla osób z zaburzeniami psychicznymi usytuowane jest przy ul. Granicznej 1 cz. A - posiada 6 miejsc, w którym łącznie w 2024 r. przebywało 8 osób.
- Mieszkanie wspomagane dla osób starszych i niepełnosprawnych usytuowane jest przy ul. Granicznej 1 cz. B posiada 6 miejsc, w którym w 2024 r. łącznie przebywało 7 osób.- -Mieszkanie wspomagane dla osób starszych i niepełnosprawnych usytuowane przy ul. Częstochowskiej 45 posiada 6 miejsc, w którym w 2024 r. przebywało rotacyjnie 7 osób.- - Mieszkanie wspomagane dla osób niepełnosprawnych intelektualnie „Za życiem" usytuowane przy ul. Widok 17 - posiada 6 miejsc, w którym w 2024 r. przebywało 6 osób.

Łącznie w mieszkaniach wspomaganych w 2025 r. przebywało 31 osób, a w 2024 roku przebywało 35 osób, w 2023 r.36 osób, w 2022 r. 31 osób, a w 2021 r. 31.

W mieszkaniu wspomaganym świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania niezależności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości. Wsparcie w mieszkaniu wspomaganym jest przyznawane na czas określony, a w przypadku osób, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także w szczególnie uzasadnionych przypadkach w stosunku do innych osób – może zostać przyznane na czas nieokreślony. Wsparcie świadczone w mieszkaniu wspomaganym nie stanowi zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób lub rodzin

4.6.1 BEZDOMNOŚĆ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni albo schronisku dla osób bezdomnych. Schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które przystąpiły do kontraktu socjalnego, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Noclegownia zapewnia schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych, co najmniej w miejsca siedzące. W noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, ogrzewalni mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach, zwłaszcza w okresie dużych mrozów, dopuszcza się przebywanie osób pod nieznacznym wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych w placówkach dla bezdomnych. Pomoc przyznawana w formie tymczasowego schronienia w ogrzewalni lub noclegowni nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej, a wydatki poniesione za udzieloną pomoc nie podlegają zwrotowi.

Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku za osoby bezdomne reguluje Uchwała nr XVII/285/2019 Rady Miasta Kalisza z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schroniskach dla osób bezdomnych lub w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi przez osoby bezdomne, dla których miasto Kalisz jest organem właściwym miejscowo (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego z dnia 11 grudnia 2019 r., poz. 10693).

Odpłatność miesięczną za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych ustalono w wysokości 30% kwoty dochodu ustalonego zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, natomiast odpłatność za miesięczny pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w wysokości 50% kwoty w/w dochodu.

W 2025 roku 67 osób bezdomnych ponosiło odpłatność za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych. Bezdomność była przyczyną skorzystania z pomocy społecznej przez 199 rodzin (202 osoby w tych rodzinach). Łącznie na terenie miasta Kalisza w 2025 roku przebywało 222 osoby bezdomne.

Tabela nr 37.Bezdomność na terenie miasta Kalisza lata 2022-2025.

	2022	2023	2024	2025
Liczba osób bezdomnych	198	181	155	222
w tym mieszkańców miasta Kalisza	110	146	115	199

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Łącznie w 2025 roku 187 osób bezdomnych, które przebywały na terenie miasta Kalisza, jednocześnie korzystały z różnego rodzaju form pomocy realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu. Pozostałe osoby bezdomne pochodziły z terenu gmin ościennych, co jest spowodowane faktem, że na terenie tych gmin nie ma placówek dla osób bezdomnych.

Ustawa o pomocy społecznej w sposób szczególny reguluje właściwość miejscową gminy w stosunku do osób bezdomnych. Art. 101 ust. 2 stanowi, że „w przypadku osoby bezdomnej właściwą miejscowo jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały". Ust. 7 tego artykułu zawiera zapis zobowiązujący gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania albo na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały do zwrotu wydatków gminie, która przyznała świadczenia w miejscu pobytu. Tak sformułowane zapisy zobowiązują ośrodek pomocy społecznej do współdziałania z gminami, z których wywodzą się osoby bezdomne. Współpraca dotyczy zarówno postępowania w sprawie ustalenia uprawnień osób bezdomnych do świadczeń z pomocy społecznej, jak i dochodzenia zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia udzielone na podstawie decyzji administracyjnych. Wypłacane świadczenia (zasiłki stałe, celowe na leki, odzież, pokrycie kosztów posiłków) dla osób spoza

Kalisza są zwracane do budżetu miasta. Pracownicy socjalni pracujący z osobami bezdomnymi przeprowadzili w 2025 roku 103 wywiady środowiskowe na potrzeby innych ośrodków pomocy społecznej.

4.6.2. PLACÓWKI WSPARCIA DLA OSÓB Z PROBLEMEM BEZDOMNOŚCI

W 2025 roku na terenie Miasta Kalisza funkcjonowały 3 placówki, których działalność ukierunkowana była na zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych:
Schronisko dla bezdomnych mężczyzn prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta przy ul. Warszawskiej 93 – 40 miejsc noclegowych dla mężczyzn,

Noclegownia PCK, przy ul. Dobrzeckiej 2 – 40 miejsc noclegowych dla mężczyzn,
„Ogrzewalnia" przy PCK w Kaliszu – otwarta w godzinach od 7.00 do 18.00, przeznaczona dla osób, które nie mają możliwości przebywania w ciepłych pomieszczeniach w ciągu dnia. Mogą tam przyrządzić sobie ciepły posiłek i napić się gorącej herbaty.

Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta otrzymało dotację z budżetu miasta w 2025 roku w wysokości 303.750,00 zł na działania rehabilitacyjne i zapobieganie wykluczeniu społecznemu dla bezdomnych mężczyzn z problemem alkoholowym, posiadających ostatnie miejsce zameldowania w Kaliszu wraz z zapewnieniem im całodobowego schronienia – minimum 27 miejsc. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w 2025 roku na podstawie decyzji administracyjnej, skierował łącznie do tej placówki 48 bezdomnych mężczyzn.

Osoby bezdomne z terenu Miasta Kalisza korzystały również z placówek dla osób bezdomnych, usytuowanych poza naszym miastem, tj. Schroniska dla bezdomnych mężczyzn – w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępnem. W 2025 r. do schroniska skierowanych zostało 11 bezdomnych mężczyzn. W placówce tej umieszczane są również bezdomne kobiety i bezdomne osoby z dziećmi. Placówka prowadzona jest przez Caritas Diecezji Kaliskiej, który na realizację powyższego zadania, w tym zapewnienia całodobowego pobytu dla minimum 13 osób w 2025 roku otrzymała z budżetu miasta dotację w kwocie 146.250,00 zł. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu skierował do tej placówki 15 kobiet. Dzienny koszt pobytu dla jednej osoby wynosił 55,00 zł.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu korzystał także z usług schroniska dla bezdomnych kobiet z dziećmi w ostrowskim Centrum Pomocy Caritas Diecezji Kaliskiej, które ma możliwość zapewnić całodobowy pobyt dla minimum 20 osób. W 2025 roku do placówki zostały skierowane 5 osób. Koszt pobytu wynosił 60,00 zł dziennie za osobę.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu korzystał także z usług schroniska dla bezdomnych w „Domu Charytatywnym i. Św. JP II" w Żernikach prowadzonym przez Stowarzyszenie Akcji Miłosierdzia im. O.ST.Dzierżka przy klasztorze Ojców Jezuitów, które ma możliwość całodobowej pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowyc . W 2025r z pomocy placówki skorzystały 3 osoby bezdomne. Dzienny koszt pobytu dla jednej osoby wynosił 46,70zł.
Ponadto w 2025 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w 2025 r. zawarł umowę ze Stowarzyszeniem Monar Centrum Pomocy Bliźniemu MARKOT w Komórkach filia w Woli Malowanej w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, tj. udzielenia schronienia osobom bezdomnym z usługami opiekuńczymi. Umowa dotyczy zapewnienia schronienia osobom bezdomnym, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostki całodobowej opieki. Dzienny koszt pobytu w placówce za 1 podopiecznego wynosi 90,00 zł. W 2025 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu skierował do schroniska 11 osób.

Do końca 2025 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu pokrył koszty pobytu w schronisku dla osób bezdomnych oraz pobytu w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi na łączną kwotę 595.801,87zł.

Każdego roku jesienią prowadzona jest akcja informacyjna dotycząca możliwości uzyskania pomocy przez osoby bezdomne. W miejscach, gdzie gromadzą się bezdomni, np. na dworcach kolejowych, autobusowych, w barach i w punktach wydawania żywności są umieszczane informacje zawierające adresy placówek dla bezdomnych i innych miejsc, gdzie można uzyskać pomoc. W ramach współpracy z różnymi podmiotami, pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wspólnie z funkcjonariuszami Straży Miejskiej, funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji, pracownikami „Caritas" udają się w teren, gdzie sprawdzają pustostany, altany na terenach ogródków

działkowych oraz inne miejsca, w których najczęściej przebywają osoby bezdomne, zwłaszcza w okresie zimy. Osoby bezdomne są informowane o możliwości schronienia oraz możliwości uzyskania pomocy finansowej, rzeczowej, poradnictwa. Na terenie Kalisza również Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Kaliszu realizuje działania na rzecz bezdomnych, zapewnia nocleg dla minimum 40 osób i na ten cel otrzymał dotację z budżetu miasta w 2025 roku w kwocie 370.000,00 zł. Udziela również dziennego schronienia w tzw. „Ogrzewalni". Na to zadanie PCK otrzymał w 2025 roku dotację w kwocie 100.000,00 zł.

Liczba miejsc dla osób bezdomnych – na co wskazują także doświadczenia ubiegłych lat – jest wystarczająca i zaspokaja w pełni potrzeby bezdomnych mieszkańców naszego miasta. Schronienie w naszych placówkach znajdują także bezdomni spoza Kalisza, najczęściej z gmin ościennych, ale także z innych rejonów naszego kraju. W okresie dużych, długotrwałych mrozów wymienione placówki noclegowe zwiększają liczbę miejsc, wykorzystując jako miejsca noclegowe różne pomieszczenia, które na co dzień mają zupełnie inne przeznaczenie, także świetlice.

4.6.3. EFEKTY PROWADZENIA PRACY SOCJALNEJ Z OSOBAMI BEZDOMNYMI

Osoby bezdomne, nieposiadające żadnego źródła dochodu otrzymują pomoc, na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Oprócz pomocy w formie schronienia czy zasiłku, z osobami bezdomnymi prowadzona jest praca socjalna w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności. Osoby bezdomne otrzymują wsparcie i motywację do rozwiązywania ich problemów rodzinnych czy mieszkaniowych. Są aktywizowani do poszukiwania zatrudnienia, poszukiwania pracy oraz starań o własne mieszkanie a osoby uzależnione są motywowane do podjęcia terapii i kierowane do odpowiednich placówek oraz do terapeutów w Klubie Integracji Społecznej działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że spośród osób bezdomnych:

- ok 68,00 % osób bezdomnych jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, co zwiększa możliwość uzyskania zatrudnienia oraz daje tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego;
- 48 osób bezdomnych posiada ustalony stopień niepełnosprawności,
- 48 osób objętych było pomocą w formie zasiłku stałego;
- 11 osób pobierało zasiłek pielęgnacyjny;
- 15 osób podjęło terapię leczenia uzależnienia od alkoholu,
- 10 osób podjęło pracę stałą lub okresową;
- zostało wydanych 36 decyzji o nabyciu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 3 osoby uzyskały rentę;
- 2 osoby zostały umieszczone w domu pomocy społecznej;
- 10 osobom, które opuściły zakład karny, udzielono pomocy w formie schronienia;
- dla innych ośrodków pomocy społecznej przeprowadzono 103 wywiady środowiskowe;
- przekazano 25 informacji o sytuacji osób bezdomnych dla innych instytucji, m. in. Komendy Miejskiej Policji, Prokuratury, Biura Świadczeń Rodzinnych.

4.7. SYTUACJA MIESZKANIOWA NA TERENIE MIASTA KALISZA.

Zasoby miasta Kalisza tworzy 4600 lokali w pełni komunalnych oraz mieszczących się w budynkach należących do wspólnot mieszkaniowych. Na mieszkania oczekuje około 1300 rodzin i liczba oczekujących nie maleje od kilkunastu lat. W budynkach, które decyzją inspektora nadzoru budowlanego powinny zostać rozkwaterowane mieszka 119 osób*.
* (dane na dzień 17.12.2025).

Tabela nr 38. Sytuacja mieszkaniowa na terenie Kalisza na przestrzeni 2022-2025.

	2022	2023	2024	2025
Liczba mieszkań komunalnych	4141	4037	3999	3964
Liczba złożonych wniosków na mieszkania komunalne	392	364	333	342
Liczba mieszkań socjalnych	216	227	245	252
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	481	541	438	345

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.

Z powyższej tabeli wynika, że liczba umów najmu socjalnego lokalu będących w zasobach miasta Kalisza w ostatnich latach wzrastała, co nie wpływało na zmniejszenie się liczby osób oczekujących na zawarcie takiej umowy w latach 2022-2025.

Zasobami mieszkaniowymi miasta Kalisza zarządza i gospodaruje samorządowy zakład budżetowy – Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu. Jego zadaniem statutowym jest właściwe realizowanie polityki miasta Kalisza w obszarze zasobu mieszkaniowego, przedstawionej w „Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Kalisza na lata 2022-2026" przyjętym uchwałą nr LI/705/2022 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 31 marca 2022 r. Celem programu jest wdrożenie racjonalnej polityki gospodarowania zasobem mieszkaniowym, prowadzącej do:

- Zwiększenia mieszkaniowego zasobu miasta,
- Zwiększenia możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób o niskich dochodach,
- Poprawy stanu technicznego mieszkaniowego zasobu miasta,
- Poprawy jakości i warunków zamieszkiwania w mieszkaniowym zasobie miasta,
- Zakończenie zmian własnościowych w nieruchomościach, w których sprzedaż lokali została już rozpoczęta.

Rodzina, która nie jest w stanie samodzielnie płacić czynszu i spełnia określone ustawą kryteria może wystąpić do Wydziału Spraw Społecznych i Mieszkaniowych w Kaliszu o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Dodatek to dopłata do kosztów utrzymania mieszkania lub domu.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób objętych wsparciem w postaci dodatku mieszkaniowego w Mieście Kaliszu nieznacznie spadła, jednak w przeliczeniu na ilość gospodarstw wartość tego wsparcia wzrosła.

Tabela nr 39. Ilość gospodarstw korzystających z dodatku mieszkaniowego i poniesione koszty

	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Liczba gospodarstw otrzymujących dodatek mieszkaniowy	2702	2531	2319	1152
Koszt w zł:	4 634 289,08	4 866 607,17	4 463 279,44	2 638 604,06

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.

Osoby, które korzystają z dodatku mieszkaniowego do 2021r mogły ubiegać się o pomoc w formie dodatku energetycznego. Od roku 2022 w Kaliszu, podobnie jak w kraju, istnieje kilka form wsparcia energetycznego: bon energetyczny dla najuboższych (w 2024 r. wnioski składano latem, wypłaty były jednorazowe), ryczałt energetyczny (312,71 zł miesięcznie dla uprawnionych emerytów/rencistów ZUS), oraz dotacje w ramach Programu „Czyste Powietrze" na termomodernizację i wymianę pieców, a także lokalne dotacje na zmianę źródła ciepła w ramach uchwał Rady Miasta.

T*abela nr 40. Pomoc w formie dodatku energetycznego*

	2022 r.
Kwota wydatkowana na ten cel (w zł)	10652,08
Ilość zrealizowanych świadczeń	670
Średni koszt jednego świadczenia (w zł)	15,9

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Biuro Świadczeń Rodzinnych.

4.8. SYSTEM ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH ORAZ INNYCH FORM POMOCY ŚWIADCZONYCH PRZEZ BIURO ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Ważnym elementem systemu wspierającego rodzinę w środowisku lokalnym jest system świadczeń rodzinnych oraz innych form pomocy świadczonych również przez Biuro Świadczeń Rodzinnych.

Rodziny spełniające odpowiednie kryteria określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych mogą wnioskować o:

1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka,
4. Świadczenia rodzicielskie

Szczegółową charakterystykę przyznanych świadczeń prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 41. Realizacja zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych w latach 2022-2025

Rodzaj świadczenia	Rok 2022		Rok 2023		Rok 2024		Rok 2025 I połowa	
	Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł
Zasiłki rodzinne	34.009	3.903.648	28.482	3.269.598	22.837	2.635.352	9.685	1.112.897
Dodatki z tytułu urodzenia dziecka	140	119.106	115	92.955	82	52.421	24	19.128
Dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	566	218.813	444	162.717	242	86.584	87	33.473
Dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka	2.731	527.616	2.238	435.602	2.145	432.437	1.055	214.430
Dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	4.238	450.537	4.316	454.529	3.968	416.333	1.968	207.354
Dodatki z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	3.438	199.559	2.966	171.615	2.540	140.543	578	2.675
Dodatki z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	213	15.228	122	7.716	95	6.978	39	2.375
Dodatki z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	6.613	612.877	5.722	532.571	4.758	440.832	2.083	189.068

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Biuro Świadczeń Rodzinnych

W omawianym okresie czterech lat, systematycznie spadała liczba wypłacanych świadczeń, a tym samym wypłacanych kwot. Wpływ na powyższe mają:

- Coroczny wzrost kwoty najniższego wynagrodzenia,
- Brak zmiany (podwyższenia) kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego, które od 1 listopada 2015 r. wynosi 674,00 zł. na osobę w rodzinie a w przypadku rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem 764,00 zł. na osobę w rodzinie.

Dla przykładu czteroosobowa rodzina po przekroczeniu kwoty 2.696 zł. dochodu w rodzinie nie kwalifikuje się do uzyskania prawa do zasiłków rodzinnych z dodatkami w pełnej wysokości. W przypadku przekroczenia kwoty kryterium dochodowego, zasiłek rodzinny i dodatki przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny (tzw. zasada „złotówka za złotówkę").

Kolejną formą wsparcia świadczoną przez Biuro Świadczeń Rodzinnych są świadczenia opiekuńcze i zasiłki pielęgnacyjne.

Tabela nr 42. Realizacja świadczeń opiekuńczych w latach 2022-2025

Rodzaj świadczenia	Rok 2022		Rok 2023		Rok 2024		Rok 2025	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
Zasiłki pielęgnacyjne	33.625	7.256.117	35.152	7.587.052	36.533	7.885.283	18.703	4.036.855
Świadczenia pielęgnacyjne	7.627	16.041.210	9.013	21.932.910	8.579	25.563.496	3.709	12.170.208
Specjalne zasiłki opiekuńcze	148	90.399	89	55.180	42	26.040	22	13.640

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Biuro Świadczeń Rodzinnych

Systematyczny wzrost liczby wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych spowodowany jest zmianą od 1 stycznia 2024 r. przepisów prawa polegającą na tym, że rodzic ubiegający się o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie musi rezygnować z zatrudnienia lub nie podejmować zatrudnienia w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. Wielu rodziców pracujących a jednocześnie opiekujących się niepełnosprawnym dzieckiem uzyskało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalne zasiłki opiekuńcze odprowadzane są składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Następną z form pomocy dla rodzin jest jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. W Kaliszu zauważalna jest tendencja spadkowa osób, które skorzystały z tej formy wsparcia. Szczegółową analizę przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 43. Realizacja jednorazowej zapomogi w latach 2022 -2025.

Rok	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)
2022	310	310.000
2023	284	284.000
2024	158	158.000
2025 (I półrocze)	61	61.000

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Biuro Świadczeń Rodzinnych

Kolejną formą pomocy dla rodzin jest świadczenie rodzicielskie – przysługujące w szczególności matce dziecka, która nie posiada uprawnień do zasiłku macierzyńskiego.

Tabela nr 44. Realizacja świadczeń z funduszu rodzicielskiego w latach 2022-2025:

Rok	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)
2022	1.675	1.514.479
2023	1.354	1.249.050
2024	1.144	1.060.399
2025 (I półrocze)	411	379.302

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Biuro Świadczeń Rodzinnych

Ważnym elementem wsparcia osób, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb i nie otrzymują należnej im pomocy od osób należących do kręgu zobowiązanych wobec nich do alimentacji są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Poniższa tabela przedstawia realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego w mieście Kaliszu.

Tabela nr 45. Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2022-2025:

Rodzaj świadczenia	Rok 2022		Rok 2023		Rok 2024		Rok 2025 (I półrocze)	
	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)	Liczba świadczeń	Kwota (w zł)
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	7.953	3.437.160	7.276	3.205.577	6.262	2.835.509	2.958	1.728.120

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu, Biuro Świadczeń Rodzinnych

4.9 KALISKA KARTA MIESZKAŃCA

Karta Dużej Rodziny jako element wsparcia rodzin wielodzietnych (2016-2025)

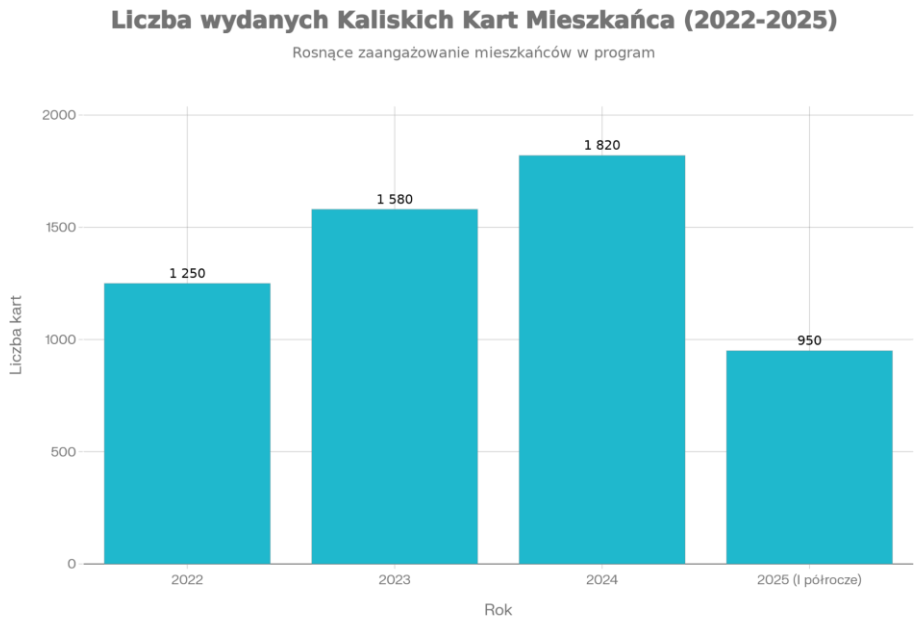
W ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2016-2025, istotnym elementem lokalnej polityki prorodzinnej była Karta Dużej Rodziny, która następnie została przekształcona w Kaliską Kartę Mieszkańca. Program ten stanowił odpowiedź na wyzwania demograficzne miasta, w tym spadek liczby ludności i ujemne saldo migracyjne.[1]

Program Kalisz Rodzina 3+, przyjęty Uchwałą Nr XLIV/604/2014 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 lutego 2014 roku, był adresowany do dużych rodzin zamieszkałych na terenie Kalisza oraz rozliczających się w mieście z podatku dochodowego. Karta przyznawała uprawnienia do korzystania z różnorodnych ulg, między innymi w żłobkach miejskich, przedszkolach publicznych, w zakupie biletów w komunikacji miejskiej oraz zniżek na towary i usługi oferowane przez przedsiębiorców uczestniczących w programie.

Ewolucja do Kaliskiej Karty Mieszkańca nastąpiła w 2018 roku, kiedy program został rozszerzony na wszystkich mieszkańców Kalisza, obejmując trzy funkcjonalności: Kaliską Kartę Mieszkańca, Kartę Kalisz Rodzina 3+ oraz Kartę Senior. Karta stała się plastikowym, elektronicznym dokumentem posiadającym indywidualny numer oraz dane posiadacza.

Dane statystyczne za lata 2022-2025 wskazują na znaczące zainteresowanie programem. W 2022 roku wydano 6 495 kart (w tym 579 duplikatów), w 2023 roku liczba wzrosła do 12 340 kart (1 317 duplikatów), w 2024 roku wydano 5 011 kart (1 173 duplikaty), a w pierwszym półroczu 2025 roku – 2 193 karty (545 duplikatów).

Wykres nr 2. Liczba wydanych kart mieszkańca w latach 2022-2025.



Liczba wydanych Kaliskich Kart Mieszkańca w latach 2022-2025 (I półrocze) Program Kaliskiej Karty Mieszkańca wpisał się w szerszą politykę społeczną miasta, realizowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu, obejmującą wsparcie rodzin wielodzietnych, seniorów oraz wszystkich mieszkańców.

4.10. INSTYTUCJONALNA FORMA OPIEKI NAD DZIEĆMI. ŻŁOBKI, PRZEDSZKOLA, ŚWIETLICE SOCJOTERAPEUTYCZNE

Ważnym ogniwem wsparcia dla rodziców, którzy np. pracują zawodowo są żłobki i przedszkola. Na terenie Kalisza w 2025 r. funkcjonuje 15 żłobków i 43 przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi. Liczba przedszkoli w 2025 r. zabezpieczała potrzeby związane z liczbą dzieci do nich przyjętych.

Tabela nr 46. Żłobki i przedszkola na terenie miasta Kalisza

Lata	2022	2023	2024	2025
Żłobki	12	13	13	15
Liczba miejsc w żłobkach	600	626	617	605
Liczba dzieci nie przyjętych do żłobka	0	0	0	0
Przedszkola (wraz z oddziałami przedszkolnymi)	51	46	43	43
Liczba miejsc w przedszkolach	3949	4057	4011	3719
Liczba dzieci nie przyjętych do przedszkola	0	0	0	0

Dane: Urząd Miejski w Kaliszu

W celu wspierania rodziny w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej w mieście Kaliszu dla dzieci w wieku szkolnym w roku 2025 funkcjonuje 6 świetlic środowiskowych realizujących program socjoterapeutyczny*. Świetlice te, zapewniają miejsca łącznie dla 205 dzieci.

- Świetlica „Pinokio" ul. Graniczna 1 (35 miejsc)
- Świetlica „Nazaret" ul. Śródmiejska 43 (45 miejsc)
- Świetlica „Studnia Jakubowa" ul. Poznańska 26 (40 miejsc)
- Świetlica Caritas – ul. Prosta 1 (40 miejsc)
- Świetlica przy Parafii Opatrzności Bożej – ul. Polna 8 (25 miejsc)
- Świetlica przy Zgromadzeniu Sióstr Św. Doroty – Pl. św. Stanisława 4 (20 miejsc)

W świetlicach tych realizowany jest program socjoterapeutyczny, w ramach którego dzieci uczą się radzić sobie w sytuacjach trudnych, pracują nad podwyższeniem poczucia własnej wartości, uczą się asertywności, budują właściwe relacje społeczne, nabywają umiejętności radzenia sobie ze stresem, presją grupy rówieśniczej, podejmowania decyzji oraz radzenia sobie w życiu bez sięgania po tzw. środki zmieniające świadomość. Dużym wsparciem dla dzieci jest pomoc w redukowaniu trudności edukacyjnych.

Liczba miejsc w świetlicach zabezpiecza potrzeby dla chętnych dzieci i ich rodziców z centrum miasta Kalisza.

4.11 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH.

4.11.1 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. PERSPEKTYWA DEMOGRAFICZNA LOKALNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ.

W perspektywie prognoz demograficznych liczba osób w wieku senioralnym będzie systematycznie wzrastała. Należy podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym. W zakresie opieki decydujące o możliwości jak najdłuższego przebywania w dotychczasowym środowisku są rozwinięte usługi opiekuńcze, sieć ośrodków wsparcia dziennego oraz dostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura ochrony zdrowia. Mając na uwadze wzrost liczby osób starszych w najbliższych latach należy zadbać o rozwój liczby miejsc całodobowego pobytu, w tym sieci placówek rodzinnych, stwarzających osobom starszym najdogodniejsze warunki pobytu. W

obszarze aktywizacji należy zadbać o zwiększenie dostępu do usług społecznych, np. placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno – sportowych.

Podstawową zasadą przyjętą w pomocy społecznej na rzecz osób w starszym wieku jest pozostawienie ich w dotychczasowym środowisku zamieszkania tak długo, jak to jest możliwe. Zasada ta ma na celu zapewnienie im możliwości jak najdłuższego, samodzielnego funkcjonowania we własnym domu i środowisku rodzinnym oraz utrzymania sprawności dającej podstawę do niezależnego, aktywnego życia.

Jest to zatem kategoria osób, która winna stać się przedmiotem szczególnej społecznej troski i wdrażania takich programów szeroko rozumianej polityki społecznej, które nie tylko umożliwią osobom starszym godne życie, ale będą sprzyjać ich integracji ze środowiskiem i w pełni twórczemu wykorzystaniu ciągle przedłużającej się fazy „jesieni życia". Pozwolą na uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym przeciwdziałając ich wykluczeniu. Należy podjąć wszelkie kroki aby wspomagać tą najstarszą i niejednokrotnie osłabioną grupę społeczną.

4.11.2 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej Na terenie Kalisza funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej, który mieści się przy ul. Winiarskiej 26. Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców. Organizacja domu, zakres i poziom świadczonych usług uwzględniają w szczególności wolność, intymność, godność, poczucie bezpieczeństwa oraz sprawność fizyczną i psychiczną zamieszkujących osób.
Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu dysponuje 180 miejscami dla osób przewlekle somatycznie chorych. Średnia wieku mieszkańca DPS w Kaliszu wynosiła 80 lat

Tabela nr 47. Liczba osób (mieszkańców miasta Kalisza) przebywających w domach pomocy społecznej i liczba osób zakwalifikowanych do skierowania do domów pomocy społecznej w latach 2022-2025

Lata:	2022	2023	2024	2025
Osoby przebywające w domach pomocy społecznej	371	404	416	397
Osoby zakwalifikowane do skierowania do domów pomocy społecznej	84	63	108	80

Źródło: Dane ze sprawozdań MPiPS 03 R i MPiPS 05R MOPS Kalisz

Tabela nr 48. Koszty miesięcznego utrzymania mieszkańców miasta Kalisza w Domach Pomocy Społecznej

Koszty miesięcznego utrzymania mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej, w których są lub byli umieszczeni mieszkańcy Kalisza				
Lata:	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
DPS Baszków	4.693,00 zł	5.418,00 zł	6.373,00 zł	6.727,00 zł
DPS Biskupice	5.204,60 zł	5.966,58 zł	7.172,23 zł	7.718,65 zł
DPS Broniszewice	6.818,25 zł	7.694,41 zł	8.927,77 zł	9.978,91 zł
DPS Chlebno	4.678,25 zł	5.362,24 zł	6.422,20 zł	6.871,46 zł
DPS Chróścin Wieś	4.351,88 zł	4.999,37 zł	5.932,72 zł	6.460,61 zł
DPS Chróścin Zamek	4.351,88 zł	4.999,37 zł	5.932,72 zł	6.460,61 zł
DPS Dębno	4.476,89 zł	5 160,89 zł	6.144,24 zł	6.976,67 zł
DPS Fabianów	5.117,80 zł	6.401,78 zł	8.199,50 zł	8.688,27 zł
DPS Falmierowo	4.568,48 zł	5.121,00 zł	5.815,96 zł	6.808,45 zł
DPS Iwonicz (zamieszkujący od 2025r.)				6.712,87 zł

DPS Kalisz	5.247,63 zł	5.898,65 zł	7.042,25 zł	7.498,04 zł
DPS Kobyla Góra	4.650,00 zł	4.650,00 zł	6.000,00 zł	6.380,00 zł
DPS Konin (zamieszkujący do 2023r.)	5.200,00 zł	5.200,00 zł		
DPS Kotlin	5.310,25 zł	6.714,50 zł	7.343,40 zł	7.974,29 zł
DPS Kochłowy	4.554,00 zł	4.554,00 zł	6.069,00 zł	6.460,00 zł
DPS Lisków	4.573,75 zł	4.573,75 zł	6.571,77 zł	7.462,82zł
DPS Nielestno	4.860,00 zł	6.000,00 zł	7.134,00 zł	7.488,00 zł
DPS Marszałki	4.847,00 zł	4.847,00 zł	6.325,00 zł	6.742,00 zł
DPS Mielżyn	5.554,35 zł	5.554,35 zł	8.044,14zł	8.555,02zł
DPS Oława (zamieszkujący od 2025r.)				7.009,27 zł
DPS Osiek	4.865,88 zł	5.845,31 zł	6.619,23 zł	6.959,76zł
DPS Ostrów Wlkp.	5.091,88 zł	6.638,49 zł	7.832,61 zł	8.633,62 zł
DPS Pleszew	5.117,80 zł	6.401,78 zł	8.199,50 zł	8.688,27 zł
DPS Psary	4.779,52 zł	5.676,38 zł	6.856,26 zł	7.366,04 zł
DPS Pakówka (zamieszkujący do 2024r.)	4.320,90 zł	5.084,62 zł	6.070,47 zł	
DPS Rożdżały	5.111,24zł	5.741,73zł	6.717,60zł	
DPS Rzadkowo (zamieszkujący od 2023r.)		5 858,71 zł	7.208,86 zł	8.080,36 zł
DPS Rzetnia	4.990,00 zł	5.890,00 zł	6.400,00 zł	6.860,00zł
DPS Sieradz	5.111,24 zł	5.741,73 zł	6.717,60 zł	7.379,87 zł
DPS Skęczniew	4.665,00 zł	5.361,00 zł	6.334,00 zł	6.727,00 zł
DPS Skubarczewo	4.798,00 zł	5.694,00zzł	6.399,00 z	7.002,00 zł
DPS Strzałkowo (zamieszkujący w 2022r.)	4.624,00 zł			
DPS Ślesin (zamieszkujący do 2024r.)	5.275,16 zł	6.046,49 zł	6.959,39 zł	
DPS Wieleń (zamieszkujący do 2024r.)	4.258,09 zł	4.933,16zł	5.736,77zł	
DPS Zimnowoda	4.690,92 zł	5842,13 zł	6.884,40 zł	7.232,32 zł
DPS Zagórów	4.745,00 zł	5.606,00 zł	6.409,00 zł	6.814,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

4.11.3. SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH. USŁUGI OPIEKUŃCZE

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Tą formę pomocy na zlecenie miasta Kalisza realizują Polski Czerwiony Krzyż i Polski Komitet Pomocy Społecznej.
Zasady przyznawania i odpłatność za usługi opiekuńcze oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat i trybu ich pobierania reguluje uchwała Rady Miasta Kalisza, zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej (art. 50 ust. 6).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W mieście Kaliszu specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób dorosłych świadczyła Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych z siedzibą w Kaliszu ul. Korczak 4 A. Dla dzieci i młodzieży w okresie od 01.01.2025 r. do 31.12.2025 r. specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczyła Fundacja Na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nowa Nadzieja" z siedzibą w Kaliszu przy ul. Bażanciej 7a ,„ Specjalistyczna Przychodnia Rehabilitacyjna MAGDOMED Dominik Kujawa" z siedzibą w Kaliszu ul. Bolesława Pobożnego 20, Fundacja Wspomagania Rozwoju Dzieci „PAPILIO DZIECIOM" w Kaliszu ul. Aleja Wojska Polskiego 2a oraz ALIMED Radosław Bażant w Kaliszu ul. Kwiatowa 1.

Odpłatność za świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze jest określona w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Poniższa tabela obrazuje zwiększającą się liczbę osób korzystających z tych form wsparcia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje także od 2024 roku usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich, to zarówno w części odpłatna jak i nieodpłatna forma pomocy. Nieodpłatna forma pomocy jest możliwa dzięki realizacji programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej finansowanego z budżetu państwa programu pn. Korpus Wsparcia Seniorów. W ramach tego programu w latach 2022, 2023 osoby starsze mogły skorzystać ze wsparcia pracowników socjalnych w postaci: wsparciu/ pomocy w umawianiu wizyt lekarskich w miejscu zamieszkania seniora, pomocy w zorganizowaniu transportu na szczepienia, informowaniu o dostępie do ogólnopolskich „telefonów zaufania" dla seniorów, pomocy w dostarczaniu produktów żywnościowych, dostarczaniu seniorom zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze i środki higieny osobistej (koszt zakupionych produktów pokrywa senior), pomocy przy realizacji recept oraz regulowaniu rachunków, w przypadku stwierdzenia zaistnienia potrzeby, objęciu wsparciem z zakresu pomocy społecznej.

Tabela nr 49. Liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych

Forma wsparcia	2022	2023	2024	2025
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	649	650	586	632
Koszt ww. świadczonych usług:	5.266.708,80	5.314.538,40	6.127.782,00	6.732.852,00
Specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym:	125	115	99	81
Dzieci	68	58	39	46
Osoby dorosłe:	57	57	60	35
Koszt ww. świadczonych usług:	1.608.108,00	1.684.508,00	1.767.000,00	1.478.913,40
Program Korpus Wsparcia Seniorów	142 osoby skorzystały ze wsparcia pracowników MOPS	108 osób skorzystało ze wsparcia pracowników MOPS	23 osoby skorzystały z usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich	27 osób skorzystały z usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

4.11.4.1 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. DZIENNY DOM POMOCY SPOŁECZNEJ.

Ważną rolę w systemie opieki dziennej pełni Dzienny Dom Pomocy Społecznej, który jest placówką dziennego pobytu dla osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia, sytuację życiową oraz warunki rodzinne nie są w stanie w stopniu wystarczającym sprostać niektórym potrzebom życiowym i samodzielnie, prawidłowo funkcjonować w swoim środowisku. Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu realizuje zadania poprzez terapię zajęciową, działalność opiekuńczą, pracę socjalną, działalność rehabilitacyjną i terapeutyczną, a także zapewnienie posiłku/obiadu. Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu dysponuje 110 miejscami. Poniższa tabela wskazuje na liczbę osób korzystających z tych form wsparcia w latach 2022-2025.

Tabela nr 50. Liczba osób korzystających z pomocy DDPS w Kaliszu

Forma wsparcia	2022	2023	2024	2025
Liczba osób korzystających z pomocy w Dziennym Domu Pomocy Społecznej	122	122	122	122

Źródło: Dane ze sprawozdań MPiPS o5R MOPS Kalisz

4.11.4.2 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH. CENTRUM WSPARCIA SENIORA "OD NOWA"

Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" dysponuje 20 miejscami. W 2025 r. z pomocy Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" skorzystało 24 osób. Na realizację powyższego zadania ze środków budżetu Miasta Kalisza przekazano do Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" kwotę 235.421,46 zł.

Tabela nr 51. Liczba osób korzystających z pomocy Centrum Wsparcia Seniora „Od nowa"w Kaliszu

Forma wsparcia	2022	2023	2024	2025
Liczba osób korzystających z pomocy w Centrum Wsparcia Seniora „Od nowa"	22	25	30	24

Źródło: Dane ze sprawozdań DPS Kalisz

4.11.5. „KLUB SENIOR+"

Klub Senior+ w Kaliszu powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior+" na lata 2021-2025. Klub działa w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu, przy ul. Granicznej 1 na podstawie Zarządzenia Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu Nr 63/2021 z dnia 31.12.2021 roku. Został utworzony w celu integracji i włączenia społecznego osób starszych do społeczności lokalnej oraz organizacji wspólnego spędzania czasu wolnego przez Seniorów. Uczestnikami klubu są osoby nieaktywne zawodowo, które ukończyły 60 rok życia i zamieszkują na terenie miasta Kalisza. Dla uczestników Klubu Senior+, organizowano wiele spotkań i wydarzeń kulturalnych w tym zajęcia stałe, cykliczne bądź też związane z bieżącymi wydarzeniami kulturalnymi, sportowymi i edukacyjnymi w mieście Kalisz.

4.11.6 SYSTEM POMOCY W MIEŚCIE KALISZU KIEROWANEJ DO OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH. INNE DZIAŁANIA

Wśród ofert aktywności społecznej skierowanych do osób starszych w Kaliszu wyróżnić można: Uniwersytet Trzeciego Wieku „Calisia" ul. Targowa 2-12 funkcjonujący od 2006 roku. Celem stowarzyszenia jest włączenie osób starszych do systemu kształcenia ustawicznego oraz podejmowanie i rozwijanie społecznych inicjatyw poprzez:

- prowadzenie edukacji w różnych dziedzinach naukowej aktywności,
- aktywizację społeczną osób starszych poprzez uczestnictwo w różnych formach życia społecznego,
- propagowanie i popieranie różnych form aktywności intelektualnej, psychicznej i podnoszenia sprawności fizycznej.

Stowarzyszenie liczy 407 członków biorących udział w zajęciach 14 sekcji tematycznych (po kilka grup w sekcji) takich jak: humanistyczno - kulturalna, lektoraty j. angielskiego i j. niemieckiego, komputerowa, malarstwa artystycznego, teatralno – kabaretowa, rękodzieła artystycznego, chór oraz sekcje gimnastyczne różnego typu. Dwa razy w miesiącu odbywają się wykłady audytoryjne na wybrane tematy, prowadzone m.in. przez wykładowców Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Kaliszu, która sprawuje patronat naukowy nad działalnością edukacyjną stowarzyszenia.

Kaliskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów ul. Targowa 3-5-7 funkcjonujące od 2009 roku. Organizacja realizuje imprezy turystyczno – wypoczynkowe, imprezy świąteczne, wieczorki taneczne, spotkania literacko – muzyczne, zajęcia terapeutyczno – ruchowe, zajęcia komputerowe, naukę języka angielskiego,

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Zarząd Oddziału Okręgowego, ma siedzibę przy ul. Skalmierzyckiej 10, 62-800 Kalisz, działa od 1989 roku. Organizacja realizuje imprezy turystyczno – wypoczynkowe, imprezy kulturalne (np. wyjazdy do opery), imprezy świąteczne, wieczorki taneczne i inne spotkania integracyjne.

Fundacja „Z Godnością" ul. Zagorzynek 34 założona w 2013 roku. Celem Fundacji jest działalność w zakresie ochrony zdrowia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych, polegająca w szczególności na poprawie stanu ich zdrowia oraz warunków bytowych, jak również

działania na rzecz promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej oraz zapewnienia im pobytu w odpowiednich placówkach całodobowego i dziennego pobytu,

Fundacja MOCNI MIŁOŚCIĄ, założona w 2013 roku z siedzibą w Kaliszu ul. Szewska 1, niesie pomoc osobom przewlekle chorym w miejscu zamieszkania. W Fundacji działa ok. 70 wolontariuszy, którzy przeszli specjalistyczny, trzymiesięczny kurs przygotowujący ich do pracy z chorym. W grudniu 2015 pod opieką Fundacji było ponad 30 osób. Oprócz pomocy wolontariuszy Fundacja wspiera finansowo podopiecznych np. w formie refundacji środków medycznych, usług rehabilitacyjnych i pomocy psychologicznej. Całością tych poczynań kieruje Centrum Wolontariatu pod nazwą „Kalkuta jest wszędzie". Oprócz tego Fundacja angażuje się w działania prozdrowotne i edukacyjne dotyczące wolontariatu i zdrowia osób w podeszłym wieku.

Na terenie miasta działają też inne związki i organizacje pozarządowe, które w obszarze swojej działalności oferują także pomoc i wsparcie dla seniorów.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu dzięki realizacji programu "Opieka wytchnieniowa" dla JST realizuje od 2024 roku wsparcie dla opiekunów osób z niepełnosprawnością (dla dzieci oraz dla osób dorosłych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności). Wsparcie ma dwie formy: opiekę dzienną - wsparcie opiekuna w miejscu zamieszkania poprzez zatrudnienie opiekuna/opiekunki na maksymalnie 240 godzin rocznie oraz opiekę całodobową maksymalnie na 14 dni - opłacenie pobytu osoby z niepełnosprawnościami w ośrodku opieki całodobowej. W 2022 roku udzielono wsparcia w formie opieki dziennej dla 29 osób, w 2023 roku 48 osobom, natomiast w 2024 roku 61 osób otrzymało wsparcie w formie opieki dziennej a 5 osób w formie opieki całodobowej.

Podobnie w latach 2022 - 2025 MOPS w Kaliszu realizował program "Korpus Wsparcia Seniorów", który dotyczy wsparcia osób starszych także w formie "opieki na odległość" - teleopieki. Z tej formy zwiększenia poczucia bezpieczeństwa osób starszych w 2022 roku skorzystało 144 osoby, w 2023 roku 141 osób, a w 2024 roku 117 osób.

Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2025". Miasto Kalisz otrzymało środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego na realizację w 2025 roku usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub z orzeczeniem równoważnym do wyżej wymienionych oraz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Zgodnie z umową nr 36/2025/AOOzN Wojewoda Wielkopolski przekazał dotację w łącznej kwocie 1 689 598,00 zł na realizację zadań określonych w Programie, tj.: możliwość skorzystania przez osoby z niepełnosprawnością z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności i umożliwienie prawa do niezależnego życia, przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych, czy sportowych, wspieranie niepełnosprawnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

Zatrudniono 78 asystentów osób niepełnosprawnych, którzy mieli pod opieką 100 osób, z czego 44 osoby posiadały znaczny stopień niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 47 osób posiadało znaczny stopień niepełnosprawności, 2 osoby miały niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym sprzężonym, a 3 osoby miały niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym oraz 4 dzieci w wieku do 16 r.ż. Realizację programu rozpoczęto w styczniu 2025 roku a zakończono w grudniu 2025 roku, zrealizowano 33 941,5 godzin usług asystenckich. Środki pozyskane w ramach programu wydatkowano na koszty związane z: godzinami usług asystenckich, ubezpieczenie asystenta, koszty dojazdu własnym/innym środkiem transportu, koszty zakupu biletów na wydarzenia kulturalne dla asystenta oraz obsługę programu. Na ten cel wydano 1 687 788,62 zł.

5.1. SYTUACJA SPOŁECZNA NA LOKALNYM RYNKU PRACY.

5.1.1. BEZROBOCIE

W strategii rozwiązywania problemów społecznych istotne znaczenie odgrywał problem bezrobocia, którego kontinuum były inne problemy omówione w tym dokumencie strategicznym.

Utrata pracy zawodowej oraz stres spowodowany pogarszającą się sytuacją ekonomiczną szybko prowadzi do degradacji ekosystemu jednostki i rodziny. Szczególne zagrożenie niesie ze sobą długotrwałe bezrobocie, które prowadzi do nasilenia skutków psychospołecznych braku pracy tj. spadek poczucia bezpieczeństwa socjalnego, utratę godności osobistej, rozpad więzi społecznych, a także redukcję potrzeb i celów życiowych. Osoby długotrwale bezrobotne to niejednokrotnie osoby, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Od lat obserwujemy, że głównym powodem zgłaszania się po pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu jest właśnie bezrobocie. Liczba bezrobotnych z miasta Kalisza zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kaliszu na dzień 31 grudnia 2022r. wyniosła 1 543 mieszkańców, natomiast w 2025 roku liczba osób bezrobotnych z miasta Kalisza wyniosła 1 611 osób.

Tabela nr 52. Stopa bezrobocia w Kaliszu, Wielkopolsce i w Polce w 2024 i 2025 roku

	2024 rok	2025
Miasto Kalisz	3,6 %	4,3 %
Województwo Wielkopolskie	3,0 %	3,5 %
Polska	5,1 %	5,7 %

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu oraz Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego za I-XII/2025 (dane: 31.01.2026 r.).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu liczba bezrobotnych zarejestrowanych w tutejszym urzędzie na dzień 31 grudnia 2025 r. wynosiła 3257 osób. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kaliszu z końcem 2025 roku było w Kaliszu 1638 kobiet, tj. 50,29 % ogółu, 252 osoby z niepełnosprawnościami, co stanowi 7,74 %

Tabela nr 53. Stopa bezrobocia w mieście Kaliszu w latach 2022- 2025.

Rok	Stopa bezrobocia
2022	3,4%
2023	3,3%
2024	3,7%
2025	4,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Jak wynika z powyższej tabeli stopa bezrobocia w Kaliszu utrzymuje się na podobnym poziomie od 3,40 % w 2022 roku do 4,7 % w 2025 roku. Analizując poziom bezrobocia na przestrzeni lat 2022-2025 notuje się tendencję utrzymującą się na podobnym poziomie.

Tabela nr 54. Stopa bezrobocia z uwzględnieniem płci w mieście Kaliszu w latach 2022-2025.

Lata	Stopa bezrobocia w %	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym kobiety	W tym mężczyźni
2022	3,4	1543	825	718
2023	3,3	1453	758	695
2024	3,7	1627	833	794
2025	3,6	1611	830	781

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Powyższa tabela obrazuje, że stopa bezrobocia w mieście Kaliszu ma tendencje utrzymującą się na podobnym poziomie, ponieważ poszczególnych latach stopa bezrobocia z uwzględnieniem płci kształtuje się następująco: z 1543 osób bezrobotnych w 2022 roku 825 osób stanowiły kobiety z 1453 osób bezrobotnych w 2023 roku 758 osób stanowiły kobiety, a w roku 2023 z 1627 osób bezrobotnych 833 stanowiły kobiety. W I półroczu 2025 roku z 1611 osób bezrobotnych 830 stanowiły kobiety. Oznacza to, że w roku 2022 53,47 % osób bezrobotnych stanowiły kobiety, w 2023 roku 52,17 % bezrobotnych stanowiły kobiety, w 2024 roku procent kobiet bezrobotnych w stosunku do ogółu bezrobotnych wyniósł 51,20 % a w I półroczu 2025 roku kobiet stanowią 51,52 % ogółu bezrobotnych.

Tabela nr 55. Bezrobotni w mieście Kaliszu według wieku w latach od 2022 -2025

	Liczba bezrobotnych 2022			Liczba bezrobotnych 2023			Liczba bezrobotnych 2024			Liczba bezrobotnych 2025		
Wiek	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni
18-24	144	83	10	146	82	12	134	71	8	170	93	11
25-34	337	236	16	322	194	18	373	232	12	322	200	12
35-44	400	219	38	382	223	38	404	219	24	419	235	26
45-54	366	189	64	324	163	51	414	207	49	415	209	55
55-59	191	97	42	183	95	48	202	103	45	190	92	35
60 i więcej	105	1	31	96	1	28	100	1	22	95	1	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Analiza powyższej tabeli wskazuje, że w okresie od 2022 roku do 2025 roku wśród bezrobotnych w latach 2022 i 2023 największą populację stanowią osoby młode w wieku produkcyjnym (25-34 lata oraz 35-44 lata), co jednak zmienia się w 2024 roku i w pierwszej połowie 2025 roku, ponieważ w tych latach największa liczba bezrobotnych występuje w przedziale wiekowym 35-44 oraz 45-54 lata. Największa dynamika bezrobotnych miała miejsce w przedziale wiekowym 35-44 lata i kształtowała się następująco: w 2023 – wzrost o 81 osób, w 2024 - spadek o 114 osób w stosunku do roku 2022. Znamienny w przypadku procesu starzenia się społeczeństwa oraz zmian w zakresie wieku emerytalnego jest fakt zwiększania się grupy osób bezrobotnych w grupie wiekowej 60+. Analizując powyższe dane można zauważyć, że stosunek ilości kobiet bezrobotnych do ogółu bezrobotnych na przestrzeni lat pozostaje niemalże ten sam i wynosi: w 2022 roku 53,47 %, w 2023 roku 52,17 %, w 2024 roku 51,20 % oraz 51,52 % w 2025 roku.

Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych w Kaliszu wynosiła na koniec 2022 roku 201 osób, na koniec czerwca 2025 roku 160 osób. Udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wskazuje w latach 2022 - 2025 na tendencję spadkową (z 13 % w 2022 roku do 9,90 % w 2025 roku).

Tabela nr 56. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych w Kaliszu.

Lata	Liczba osób
2022	201
2023	195
2024	160
2025	160

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Niezmiernie ważnym czynnikiem w zdobyciu zatrudnienia jest wykształcenie osób bezrobotnych.

Tabela nr 57. Bezrobotni w Kaliszu według wykształcenia.

		Liczba bezrobotnych 2022		Liczba bezrobotnych 2023			Liczba bezrobotnych 2024			Liczba bezrobotnych 2025		
		ogółem	W tym niepełnosprawni	ogółem	Wzrost/spadek w okresie 12 miesięcznym	W tym niepełnosprawni	ogółem	Wzrost/spadek w okresie 12 miesięcznym	W tym niepełnosprawni	ogółem	Wzrost/spadek w okresie 6 miesięcznym	W tym niepełnosprawni
Wykształcenie	wyższe	287	18	277	-10	16	292	+15	10	272	-20	16
	Policealne i średnie zawodowe	308	35	285	-23	40	346	+61	40	357	+11	46
	Średnie ogólnokształcące	148	10	146	-2	9	159	+13	7	172	+13	13
	Zasadnicze zawodowe	324	66	319	-5	65	349	+30	45	337	-12	42
	Gimnazjalne i niższe	476	72	426	-50	65	481	+55	58	473	-8	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Z analizy wynika, że zjawisko bezrobocia w Kaliszu uwzględniając poziom wykształcenia osób bezrobotnych jest najwyższe wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Sytuacja w tej grupie na przestrzeni kolejnych lat jest też najbardziej dynamiczna - od nagłego spadku liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym pomiędzy 2022 a 2023 do wzrostu w 2024 i ponownego spadku w 2025 roku. Najmniej liczną grupą osób bezrobotnych były osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, które na koniec 2025 roku stanowiły grupę niespełna 200 osób.

5.1.2 BEZROBOCIE. PROFILOWANIE POMOCY OSOBOM BEZROBOTNYM.

Zgodnie z nową Ustawą z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, każda osoba zarejestrowana w urzędzie pracy ma przypisanego doradcę ds. zatrudnienia. Jego głównym zadaniem jest wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących pracy w odnalezieniu się na rynku pracy. Rola doradcy nie ogranicza się jedynie do przedstawiania ofert zatrudnienia – obejmuje także: analizę sytuacji zawodowej klienta, planowanie rozwoju kariery, motywowanie do działania.

Podczas pierwszego spotkania doradca przeprowadza szczegółową rozmowę, aby poznać doświadczenie zawodowe, kwalifikacje i predyspozycje klienta. Na tej podstawie określa mocne strony, wskazuje obszary wymagające rozwoju i pomaga wytyczyć możliwą ścieżkę kariery. Wspólnie z klientem opracowuje Indywidualny Plan Działania (IPD) – swoistą „mapę drogową" prowadzącą do podjęcia zatrudnienia. Może on obejmować udział w formach wsparcia lub projektach. Doradca wspiera również w praktycznych aspektach poszukiwania pracy, takich jak: wskazywanie skutecznych metod wyszukiwania ofert, informowanie o dostępnych programach finansowego wsparcia, takich jak m.in. szkolenia i kursy zawodowe (podnoszenia kwalifikacji, możliwość uzyskania bonu na kształcenie ustawiczne, kursy dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy), staże zawodowe (finansowanie nauki zawodu, zdobycie praktycznych umiejętności u pracodawcy, stypendium stażowe, szansa na późniejsze zatrudnienie), dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, dodatek aktywizacyjny dla osób podejmujących zatrudnienie, prace interwencyjne, roboty publiczne.

Tabela nr 58. Bezrobotni, a zgłoszone oferty pracy.

Lata	2022	2023	2024	2025
Liczba bezrobotnych	1 543	1 453	1 627	1 611
Liczba zgłoszonych ofert pracy (cały wskazany okres)	1353	1277	1496	835
Liczba ofert pracy dla osób z niepełnosprawnością (cały wskazany okres)	63	45	45	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez PUP w Kaliszu w naszym mieście w 2022 roku najwięcej ofert dotyczyło takich zawodów, jak: automatyk, elektromechanik / elektryk fizjoterapeuta, fryzjer, kasjer – sprzedawca, sprzedawca, kierowca – dostawca, kierowca samochodu ciężarowego, kierowca kat. CE, kosmetyczka, księgowa / biuro rachunkowe, kucharz, magazynier, kierowca wózka widłowego, mechanik samochodowy, mechanik maszyn / młodszy mechanik liniowy, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, nauczyciele: nauczyciel bibliotekarz, nauczyciel biologii i przyrody, nauczyciel psycholog, nauczyciel wychowania przedszkolnego, wychowawca w świetlicy itp.), ogrodnik / pomoc ogrodnika, konserwator terenów zielonych, operatorzy: operator maszyn, operator maszyny pakującej, operator maszyn produkcyjnych, operator pakowaczki, operator piły, operator wtryskarki itp.), pomoc kuchenna, pracownicy budowlani, murarze, pracownik gospodarczy, osoba sprzątająca, pracownicy produkcji, psycholog, szwaczka, prasowaczka. Natomiast dla osób z niepełnosprawnościami były to oferty pracy dot. pracownik gospodarczy czy sprzątaczka.

W 2023 roku najwięcej ofert pracy w Kaliszu dotyczyło: cieśla, murarz, pracownik budowlany, pracownik robót wykończeniowych, doradca klienta, elektromechanik / elektryk, fryzjer, kasjer – sprzedawca, sprzedawca, specjalista ds. sprzedaży, kelner, kierowca – dostawca, kierowca – kurier, kierowca autobusu, kierowca C + E, kierowca samochodu ciężarowego, kosmetyczka, stylistka paznokci, księgowy, kucharz, pomoc kuchenna, laborant, lekarz weterynarii, magazynier z uprawnieniami na wózki widłowe UDT, magazynier kierowca, mechanik samochodowy, blacharz samochodowy, wulkanizator, pracownik produkcji (młodszy operator, młodszy operator urządzeń produkcyjnych, operator maszyn, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, hydraulik, nauczyciele (nauczyciel oligofrenopedagog, nauczyciel przedszkola, nauczyciel psycholog, nauczyciel współorganizujący), ogrodnik, konserwator terenów zielonych, operator koparki / operator koparko-ładowarki, opiekun, opiekun osoby starszej, opiekunka dziecięca), pielęgniarka, pracownik gospodarczy, sprzątaczka, pracownik myjni ręcznej, pracownik obsługi klienta, prasowaczka, szwaczka, psycholog, spawacz. Natomiast dla osób z niepełnosprawnościami były to oferty pracy dot. pracownik gospodarczy, sprzątaczka, pracownik utrzymania czystości, pracownik myjni ręcznej oraz salowa.

W 2024 roku najwięcej ofert pracy w Kaliszu dotyczyło takich zawodów jak: barber, fryzjer, brukarz, cukiernik, dekarz, kierownik budowy, malarz, murarz, elektromechanik, elektromechanik / mechanik samochodowy, elektromonter/ elektromonter urządzeń energetycznych, elektryk, fryzjer, hydraulik, monter zewnętrznych instalacji wodno – kanalizacyjnych, kasjer sprzedawca, sprzedawca, kelner, kierowca – dostawca, kierowca – kurier, kierowca – magazynier (z prawem jazdy kat. B), kierowca autobusu, kierowca samochodu ciężarowego, kierowca kat. CE, kosmetyczka, księgowy, kucharz, pomoc kuchenna, laborant, młodszy laborant, lekarz weterynarii, pracownik fizyczny, ładowacz, magazynier z uprawnieniami na wózki widłowe UDT, młodszy automatyk utrzymania ruchu, pracownik produkcji, młodszy operator urządzeń produkcyjnych, młodszy operator, operator maszyn, pakowacz), monter konstrukcji budowlanych, szklarz, monter ślusarki aluminiowej, nauczyciele; nauczyciel edukacji przedszkolnej, nauczyciel języka angielskiego, nauczyciel oligofrenopedagog, nauczyciel psycholog, nauczyciel wspomagający, nauczyciel współorganizujący kształcenie itp.), operator koparki / operator koparko- ładowarki, operator maszyn komunalnych / konserwator terenów zieleni, opiekun dzieci i młodzieży, opiekun osoby starszej, opiekunka domowa, osoba sprzątająca, pracownik gospodarczy, pracownik serwisowo -porządkowy, pielęgniarka, położna, pracownik myjni, pracownik obsługi klienta, recepcjonista (recepcjonista hotelowy, recepcjonista serwisu), pracownik ochrony (imprezy masowe), przedstawiciel handlowy, psycholog, spawacz (spawacz mag, spawacz TIG, spawacz – konstruktor), ślusarz, szwaczka. natomiast dla osób z niepełnosprawnościami były to zawody: asystenta kas samoobsługowych, osoba sprzątająca, pokojowa, pracownik gospodarczy i salowa.

W 2025 roku najwięcej ofert pracy zgłaszanych do PUP w Kaliszu dotyczyło zawodów: brukarz, cukiernik, drukarz - maszynista offsetowy, introligator, krojczy, pomocnik drukarza, doradca klienta, fryzjer, główny księgowy, hydraulik, monter instalacji, kasjer sprzedawca, sprzedawca, kierowca – dostawca, kierowca – kurier, kierowca - ładowacz odpadów, kierowca kat. CE, księgowy, kucharz, pomoc kuchenna, laborant, młodszy laborant, lekarz weterynarii, magazynier z uprawnieniami na wózki widłowe UDT, mechanik maszyn i urządzeń, mechanik samochodowy, pracownik produkcji (młodszy operator, młodszy operator urządzeń produkcyjnych, monter, operator linii produkcyjnej, pomocnik operatora maszyn), pracownicy budowlani; monter ociepleń, monter okien i fasad, monter stolarki aluminiowej, murarz, płytkarz, pracownik wykończenia wnętrz), nauczyciele (nauczyciel - zajęcia rewalidacyjne, nauczyciel edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, nauczyciel języka angielskiego, nauczyciel psycholog, nauczyciel przedszkola, nauczyciel oligofrenopedagog), ogrodnik, operator maszyn komunalnych / konserwator terenów zieleni, opiekun osoby starszej, opiekunka domowa, osoba sprzątająca, robotnik gospodarczy, psycholog, szwaczka, prasowaczka. Natomiast dla osób z niepełnosprawnościami do 30.06.2025 pojawiały się oferty pracy dot. zawodów takich jak: asystenta kas samoobsługowych, kasjer-sprzedawca, pracownik gospodarczy, osoba sprzątająca, salowa.

Tabela nr 59. Aktywizacja osób bezrobotnych.

Program aktywizacji zawodowej	Liczba osób objętych programem			
Lata	2022	2023	2024	2025
Prace interwencyjne	374	386	542	216
Roboty publiczne	103	59	109	63
Szkolenia	103	48	63	31
w tym w ramach bonu szkoleniowego	7	2	6	15
Staż	569	298	384	155
Przygotowanie zawodowe dorosłych	8	0	0	0
Prace społecznie użyteczne	160	159	159	81
Świadczenia aktywizacyjne	0	0	0	0
Grant na telepracę	0	0	0	0
Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne	0	0	0	0
Dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego po 50 r. życia*	146	162	194	92
w tym powyżej 60 roku życia	33	44	15	18
Zakończyły określony w umowie okres prowadzenia działalności gospodarczej	66	81	43	31
Razem	1568	1239	1515	702

**nowe formy wsparcia i pomocy dla osób bezrobotnych wynikających z nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.*
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Jedną z instytucji istotnych z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych jest Powiatowy Urząd Pracy. Zgodnie z art. 268 ustawy z dnia 20.03.2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia wybór formy pomocy dla bezrobotnych i innych uprawnionych osób, w ramach kwoty środków Funduszu Pracy ustanowionej dla samorządu powiatu dokonuje Urząd, po zasięgnięciu opinii Powiatowej Rady rynku Pracy. Działania urzędu Pracy muszą reagować na zmiany społeczne i grupy docelowe swoich działań. Zgodnie z przyjętą praktyką Powiatowa Rada Rynku pracy w drodze uchwały opiniuje w styczniu każdego roku zasady wydatkowania środków z Funduszu pracy jak również propozycje podziału limitu przyznanych środków i liczby osób, które zostaną objęte aktywizacją zawodową. Ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia z dnia 20 marca 2025 r. wprowadziła nowe formy pomocy adresowane do osób bezrobotnych, takie jak:

- bon na kształcenie ustawiczne
- pożyczkę edukacyjną
- możliwość dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie poszukującego pracy, który ukończył 60 lat - w przypadku kobiet lub 65 lat w przypadku mężczyzn.

Tabela nr 60. Wydatki Powiatowego Urzędu Pracy na aktywizację zawodową środki Funduszu Pracy

	2022	2023	2024	2025
85154	1 228 307,53	1 460 388,92	761 459,00	200 000
85201				
85202	394 494,07	773 472,1	479 954,49	1 720 000
85203	337 780,07		150 924,00	
85219		11 931		
85295		250 000		
85395				370 000
85311	303 416,08	35 141,10		
85321				
85508	31 119,00			
85510	120 156,23	22 027		250 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Kalisza za poszczególne lata 2022, 2023, 2024, 2025 (informacje uzyskane z jednostek podległych i wydziałów Urzędu Miasta).

5.1.3.1 KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

W 2005r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu powstał Klub Integracji Społecznej. Działalność KIS skierowana jest do osób, które ze względu na swoją trudną sytuację życiową i bezradność w zaspokojeniu swoich potrzeb są zagrożone marginalizacją społeczną uniemożliwiającą lub ograniczającą uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. KIS prowadzi działalność w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej. Klienci KIS objęci są wsparciem indywidualnym i grupowym.

Odbudowanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania to cele, które Klub Integracji Społecznej zakłada w ramach reintegracji społecznej. W zakresie jego działalności prowadzone są: konsultacje indywidualne z psychologiem, porady prawne, zajęcia informacyjno- edukacyjne dla osób z problemem alkoholowym, poradnictwo socjalne pracownika socjalnego oraz grupy wsparcia:

- dla współuzależnionych i ofiar przemocy,
- dla osób uzależnionych, bądź używających środków psychoaktywnych w sposób szkodliwy.

W przedmiocie reintegracji zawodowej, która ma na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy prowadzone są zajęcia:

- dla osób bezrobotnych (grupy wsparcia, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, warsztaty terapeutyczne – motywujące),
- informatyczne, z zakresu obsługi komputerowej i korzystania z Internetu.

Oprócz zajęć informatycznych dla osób bezrobotnych i innych osób chętnych dostępny jest Punkt dostępu do Internetu. Osoby korzystające z Klubu mogą zapoznać się z dostępnymi ofertami pracy oraz przesłać swoje dokumenty aplikacyjne w wersji elektronicznej dzięki dostępowi do komputerów z łączem internetowym, mogą również napisać wiele rodzajów pism i wniosków do różnych instytucji.

W zakresie swoich działań KIS organizuje również prace społecznie użyteczne.

Tabela nr 61. Liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych w latach 2022-2025.

Lata:	2022	2023	2024	2025
Liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych	30	30	30	30
Liczba placówek, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne	10	11	11	29
Koszt prac społecznie użytecznych w zł	21 832,00	24 992,40	27 896,48	31 171,76

Źródło: Klub Integracji Społecznej w Kaliszu

Tabela nr 61. Liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach działalności Klubu Integracji Społecznych w latach 2022- 2025 roku.

Lata:	2022		2023		2024		2025	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Wsparcie terapeuty uzależnień	378	724	396	806	357	695	182	425
Inne działania wspierające organizowane przez pracownika socjalnego	40	40	38	38	60	60	38	38
Łączna ilość	418	764	434	844	417	755	220	463

Źródło: Dane Klubu Integracji Społecznej w Kaliszu

6.1. UZALEŻNIENIA.

6.1.1. UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH.

Jednym z wielu problemów społecznych z jakimi boryka się miasto Kalisz to między innymi problem związany z uzależnieniem od środków psychoaktywnych, w tym od alkoholu, dopalaczy oraz narkotyków.

Z raportu zdrowia publicznego Głównego Inspektoratu Sanitarnego wynika, że problem ten dotyka nie tylko osoby bezpośrednio uzależnione, ale również ich rodziny i najbliższe otoczenie, generując szereg negatywnych konsekwencji w wymiarze zdrowotnym, ekonomicznym i społecznym. Według najnowszych danych z 2024 roku, skala tego zjawiska w Polsce pozostaje alarmująca – szacuje się, że od 4 do 5 milionów Polaków zmaga się z problemem uzależnienia od alkoholu, a dodatkowo około 59 tysięcy osób jest uzależnionych od narkotyków. Co szczególnie niepokojące, tylko około 15% osób wymagających profesjonalnego leczenia uzależnień rzeczywiście je otrzymuje, co wskazuje na istotne deficyty w systemie opieki zdrowotnej oraz na występujące bariery społeczne i psychologiczne w dostępie do pomocy.



Uzależnienie od środków psychoaktywnych, w tym od alkoholu, narkotyków i dopalaczy, prowadzi do wystąpienia licznych zaburzeń somatycznych i psychicznych, które zakłócają lub uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie jednostki w społeczeństwie. Konsekwencje te dotyczą wszystkich sfer życia – rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej i społecznej. Na poziomie rodziny uzależnienia prowadzą do problemów natury ekonomicznej i emocjonalnej, rozpadów związków, przemocy domowej oraz zjawiska współuzależnienia wśród najbliższych członków rodziny. Na poziomie społecznym skutkują wzrostem kosztów opieki medycznej, przestępczością, wypadkami drogowymi oraz zakłóceniem porządku publicznego. Według raportu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), przeciętny Polak wypija rocznie około 11-12 litrów czystego alkoholu, co plasuje Polskę znacznie powyżej średniej europejskiej wynoszącej około 9,5 litra. Ta statystyka obrazuje skalę problemu i potrzebę kompleksowych działań zarówno profilaktycznych, jak i terapeutycznych.

6.1.2. UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU.

Podstawowym rodzajem pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu są programy psychoterapii grupowej i indywidualnej realizowane przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. W Kaliszu funkcjonują dwa miejsca, w których taką pomoc może uzyskać osoba uzależniona od alkoholu, tj. :

1. Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, ul. Lipowa 5;
2. Centrum Medyczne Multimed s.j., ul. Majkowska 13a.

Tabela nr 62. Liczba zarejestrowanych pacjentów w Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, osoby uzależnione.

rok	2022	2023	2024	2025
Ilość osób	665	641	651	484

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowanie własne na podstawie danych z PTUiW.

Tabela nr 63. Liczba zarejestrowanych pacjentów Centrum Medyczne Multimed s.j.

rok	2022	2023	2024	2025
Ilość osób	521	558	553	410

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowanie własne na podstawie danych z Centrum Medyczne Multimed s.j.,

Uzależnienie od środków psychoaktywnych destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Dotyczy to zarówno dorosłych członków rodziny jak i dzieci. Osoby te przystosowują się do sytuacji problemowej, jaką jest życie z osobą uzależnioną. Takie przystosowanie nazywamy współuzależnieniem. Jest to druga, po osobach uzależnionych i pijących szkodliwie, grupa pacjentów placówek lecznictwa odwykowego. Należy również mieć na względzie, że członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą, która jest szczególnie narażona na doznawanie przemocy ze strony najbliższych.

W tym obszarze terapię indywidualną i grupową prowadzą NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia ul. Lipowa 5 oraz Centrum Medyczne Multimed s.j. ul. Majkowska 13a.

Tabela nr 64. Liczba zarejestrowanych pacjentów Centrum Medyczne Multimed s.j. ul. Majkowska 13a, osoby współuzależnione.

rok	2022	2023	2024	2025
Ilość osób	151	192	206	178

Źródło: Dane z Centrum Medyczne Multimed s.j. ul. Majkowska 13a.

W Kaliszu działa 11 grup Anonimowych Alkoholików (AA), w spotkaniach których uczestniczy średnio 225 osób uzależnionych rocznie. Program AA stanowi skuteczną metodę wsparcia dla osób walczących z uzależnieniem od alkoholu. W latach 2020-2024 liczba uczestników w programach samopomocowych systematycznie rosła, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu metodą AA wśród osób uzależnionych. Stowarzyszenia Abstynenckie prowadzą w Kaliszu trzy kluby i jedną świetlicę abstynencką, w których realizowane są programy rehabilitacyjne zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i ich rodzin.

W Kaliszu działają następujące stowarzyszenia abstynenckie:

- Stowarzyszenie Abstynencki Klub Zdrowie i Trzeźwość
- Stowarzyszenie Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy JANTAR
- Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym i Uzależnionym od Alkoholu i Ich Rodzinom ŻYCIE

Działania z obszaru uzależnień, edukacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych realizuje również Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kaliszu. Certyfikowani terapeuci uzależnień w Klubie Integracji Społecznej prowadzą warsztaty oraz konsultacje indywidualne. Celem tych spotkań było przekazanie podstawowej wiedzy dotyczącej substancji psychoaktywnych, mechanizmów uzależnień, nawrotów do uzależnienia i sposobów radzenia sobie z nimi oraz wskazanie instytucji działających na rzecz osób uzależnionych i ośrodków stacjonarnego leczenia uzależnień.

Tabela nr 65. Liczba osób uzależnionych od alkoholu biorących udział w zajęciach z terapeutami uzależnień w Klubie Integracji Społecznej.

rok	2022	2023	2024	2025
Ilość spotkań	130	112	94	94
Ilość osób	378	396	357	315

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu lata 2022-2025 oraz dane z KIS.

Powyższe dane pozwalają na stwierdzenie, że coraz więcej beneficjentów pomocy społecznej uświadamia sobie, iż ich zła sytuacja życiowa wynika z nadużywania alkoholu, dlatego też decydują się na podjęcie terapii.

6.1.3. UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Osoby uzależnione od narkotyków wymagają leczenia i mogą skorzystać z pomocy terapeuty. W Kaliszu funkcjonuje kilka miejsc, w których osoba uzależniona od narkotyków i rodzice takiej osoby mogą uzyskać pomoc. Należy do nich między innymi NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN - Oddział Dzienny Terapii Uzależnień od Środków Psychoaktywnych.

W Ośrodku jest realizowany program „Nie igraj najwyższą stawką jest życie" dla osób uzależnionych od hazardu oraz innych uzależnień behawioralnych (internet, komputery, zakupoholizm, pracoholizm). Jest to program opieki i terapii patologicznych hazardzistów, osób z innymi uzależnieniami i ich rodzin. Realizacja projektu finansowana jest ze środków Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. W ramach projektu realizowane są takie działania jak: interwencje kryzysowe, indywidualne wsparcie terapeutyczne, poradnictwo rodzinne, grupa zapobiegania nawrotom, warsztaty umiejętności, konsultacje prawne, konsultacje psychiatryczne.

Nadużywanie narkotyków było związane z popełnianiem przestępstw o czym świadczą statystyki Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu.

Tabela nr 66. Liczba przestępstw popełnionych przez nieletnich pod wpływem narkotyków ujawnionych przez Komendę Miejską Policji.

rok	2022	2023	2024	2025
Ilość przestępstw	271	226	228	110
Liczba nieletnich	48	63	67	34

Źródło: dane KMP

Zapobieganie wykluczeniu społecznemu. W ramach Klubu Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej podejmowane są działania wspierające osoby z problemem narkotykowym w utrzymaniu abstynencji. Podczas spotkań w KIS prowadzone są z tymi osobami rozmowy indywidualne o charakterze wspierająco–edukacyjnym oraz motywującym do leczenia. Mają one także możliwość uczestniczenia w grupie wsparcia prowadzonej przez specjalistów terapii uzależnień (zadanie finansowane ze środków MOPS).

Tabela nr 67. Liczba osób z problemem narkotykowym, która skorzystała z oferty KIS 2022-2025

Lata	2022	2023	2024	2025
Liczba osób	56	62	126	95

Źródło: Dane MOPS Kalisz

W Kaliszu funkcjonowały dwa punkty konsultacyjne dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków oraz ich rodzin. W punkcie prowadzonym przez Stowarzyszenie „Karan", ul. Graniczna 1 podejmowano działania z zakresu profilaktyki wskazującej (poradnictwo rodzinne, wczesna interwencja). Drugi punkt prowadzony jest przez Fundację "Bread of Life", Al. Wolności 10/1a. Zakres konsultacji w ww. punkcie obejmuje głównie informowanie o możliwościach leczenia ambulatoryjnego i stacjonarnego, wsparcie w utrzymaniu abstynencji, motywowanie do podjęcia leczenia oraz edukację na temat uzależnień od narkotyków.

Uzależnienie każdego rodzaju niesie za sobą negatywne konsekwencje, które wpływają na destabilizację życia rodzinnego jak i społecznego jednostki. Konsekwencją życia w rodzinie z problemem uzależnień są szkody zdrowotne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne wszystkich jej członków, zarówno osób dorosłych jak i dzieci. Cała rodzina osoby uzależnionej jest zagrożona wykluczeniem społecznym i marginalizacją. W odniesieniu do uzależnień od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych zastosowanie mają zapisy przytoczone powyżej. Podejmowane działania w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP, poprzez udzielanie tym rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej: realizacja terapii grupowej i indywidualnej osób współuzależnionych odbywa się w NZOZ Ośrodku Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN, NZOZ Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia oraz NZOZ MULTIMED w ramach kontraktu z NFZ. Oferta tych placówek adresowana jest do wszystkich osób współuzależnionych – w terapii indywidualnej i grupowej mogą uczestniczyć rodziny osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Rodziny osób uzależnionych z problemem różnych uzależnień: alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych mogą również uzyskać wsparcie i pomoc na spotkaniach grup samopomocowych dla osób współuzależnionych Al.-Anon (w Kaliszu są trzy takie grupy).

W Kaliszu funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, gdzie mogą się zgłosić i uzyskać pomoc rodziny osób uzależnionych. Jest on prowadzony przez Stowarzyszenie „Karan" przy ul. Granicznej 1. Osobami najczęściej szukającymi pomocy i wsparcia w punkcie konsultacyjnym są rodzice dzieci i młodzieży używającej szkodliwie i uzależnionej od narkotyków. Drugi punkt prowadzony jest przez Fundację "Bread of Life", Al. Wolności 10/1a.

Tabela nr 68. Liczba osób hospitalizowanych w Zespolonym Szpitalu Wojewódzkim w Kaliszu pod wpływem alkoholu oraz narkotyków i innych substancji psychoaktywnych

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Dzieci	Razem
2022	347	89	10	446
2023	468	106	14	588
2024	376	98	8	482
2025*	202	42	3	247
RAZEM	1393	335	35	1763

Mężczyźni stanowią ~79% wszystkich przyjętych pacjentów
Kobiety stanowią ~19% pacjentów
Dzieci stanowią ~2% pacjentów
*Dane za półrocze, nie opublikowano danych za cały rok kalendarzowy.

7.1.1 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, definicja osoby niepełnosprawnej brzmi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej".

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 roku - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uznaje: „...osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych..."

Sejm RP w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych stwierdza iż, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, osoby niepełnosprawne nie mogą podlegać dyskryminacji oraz mają prawo do:

- Dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- Dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- Dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- Pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- Wykonywania pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- Zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej,
- Posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- Pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Przy opracowaniu diagnozy osób niepełnosprawnych do dokumentu Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2035 wykorzystano między innymi dane źródłowe z:

- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r. (określonego w dalszej części dokumentu NSP),
- Urzędu Miasta Kalisza,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu,
- Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności w Kaliszu,
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Na potrzeby dalszej analizy osoby niepełnosprawne biologicznie, jeżeli nie zostały wyodrębnione, to wliczono je do grupy osób niepełnosprawnych prawnie - zgodnie z NSP. Dane przedstawione ze sprawozdań MOPS za okres 2020-2024 obejmują pełne lata. Część danych oparto na wynikach NSP z 2021 r. - jest to dokument szczególny, ponieważ zawiera najpełniejsze dane. (Narodowy Spis przeprowadzany jest przez GUS, na postawie ustawy sejmowej w odstępach około 10 letnich).

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego wykazały, że na terenie miasta Kalisza w 2021 roku zamieszkiwało 95 905 osób, z których 17 771 to osoby niepełnosprawne stanowiące 18,53% mieszkańców.

Podczas NSP 2021 osoby niepełnosprawne podzielono na dwie grupy:

I. Osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie i aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony (niezależnie czy odczuwały ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku czy też nie),
II. Osoby niepełnosprawne wyłącznie biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwały całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla ich wieku.

Zgodnie z definicją przyjętą w spisach powszechnych za osobę niepełnosprawną uważa się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz jej sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

W NSP 2021 dane o osobach niepełnosprawnych były gromadzone na podstawie informacji o posiadaniu aktualnego prawnego orzeczenia o niepełnosprawności oraz subiektywnej oceny respondenta dotyczącej ograniczenia sprawności, przy czym dotyczyło to stanów długotrwałych, tj. takich, które trwały lub przewidywano, że będą trwały 6 miesięcy lub dłużej. W NSP 2021 była możliwość wskazania maksymalnie 3 schorzeń powodujących ograniczenia sprawności, dodatkowo pozyskiwana była również informacja o głównym schorzeniu powodującym ograniczenia sprawności.

Tabela nr 69. Podział orzeczeń na stopnie niepełnosprawności lub równoważne

Orzeczenia PZON	Dawny system orzecznictwa	Orzeczenia lekarzy orzeczników ZUS
I. **znaczny** stopień niepełnosprawności	I grupa inwalidzka	całkowita niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji
II. **umiarkowany** stopień niepełnosprawności	II grupa inwalidzka	całkowita niezdolność do pracy
III. **lekki** stopień niepełnosprawności	III grupa inwalidzka	częściowa niezdolność do pracy, celowość przekwalifikowania

Źródło: http://stat.gov.pl/ (dane z GUS).

Nie są to jedyne organy orzecznicze, ponieważ o niepełnosprawności orzekają też komisje lekarskie podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych (orzekają o niepełnosprawności: służb mundurowych) oraz KRUS.

Tabela nr 70. Liczba osób niepełnosprawnych w Kaliszu według płci i kategorii niepełnosprawności NSP w roku 2011 oraz 2021

Osoby niepełnosprawne w mieście Kaliszu według płci i kategorii niepełnosprawności	2011	2021
osoby niepełnosprawne razem	15 587	17 771
osoby niepełnosprawne prawnie razem	10 848	12 781
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym	2 177	2 770
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	4 754	6 522
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim	3 311	2 827
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	293	
osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	313	662
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie razem	4 739	4 986
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności całkowite	257	142
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności poważne	1 066	836
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowane	3 417	4 012

Źródło: http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (dane z GUS).

Wyniki spisu ludności w 2021 r. wykazały, że liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 17 731 osób, którzy stanowili 18,49 % mieszkańców miasta Kalisza. W porównaniu do wyników NSP 2011 r. liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 2 806, a zmniejszyła się liczba mieszkańców o 13 593 osoby.

Tabela nr 71. Liczba osób niepełnosprawnych oraz ogólna liczba mieszkańców miasta Kalisza na podstawie danych z NSP 2002 i 2021.

	2002 rok	2021 rok
Ludność ogółem	109 498	95 905
Osoby niepełnosprawne ogółem	14 925	17 771
Osoby niepełnosprawne prawnie	11 859	12 781
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie	3 066	4 990

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z NSP z 2021 r., liczba mieszkańców wynosiła 95 905 osób w tym niepełnosprawnych 17.771 stanowiła 18,52%. Dla porównania wskaźniki procentowe dla ludności województwa wielkopolskiego w tym okresie wyniosły 14,30%, dla całego kraju 14,32%

Tabela nr 72. Struktura demograficzna osób niepełnosprawnych według płci i kategorii niepełnosprawności zamieszkujących Miasto Kalisz

Struktura demograficzna osób niepełnosprawnych zamieszkujących Miasto Kalisz wg NSP 2021		
mężczyźni		MĘŻCZYŹNI ogółem: 7 7784
	osoby niepełnosprawne tylko biologicznie	1 807
	osoby niepełnosprawne prawnie	5 971
kobiety		KOBIETY ogółem: 9 993
	osoby niepełnosprawne tylko biologicznie	8 369
	osoby niepełnosprawne prawnie	5 472

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Większość osób niepełnosprawnych to kobiety -56,23%, mężczyźni stanowią - 43,77%. Porównując dane osób niepełnosprawnych prawnie z osobami niepełnosprawnymi biologicznie widać, że to mężczyźni mniej chętnie przyznają się do niepełnosprawności, bądź nie widzą konieczności ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne z podziałem na stopnie niepełnosprawności stanowią odpowiednio:
- osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym 21,67%
- osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym 51,03%,
- osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim 22,12%,
- osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności 5,18%.

7.1.2. SYTUACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W KALISZU

Z poniższych danych wynika, że w latach 2022 i 2023 ok. 13 % osób zarejestrowanych w PUP były osobami posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności, a w latach kolejnych jest to odpowiednio 9,8 % oraz 9,9 %. Tendencja jest więc malejąca.

Tabela nr 73. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy

Lata:	Stopa bezrobocia ogółem w %	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym kobiety	W tym mężczyźni	W tym osoby niepełnosprawne
2022	3,40 %	1543	825	718	201
2023	3,30 %	1453	758	695	195
2024	3,70 %	1627	833	794	160
2025	3,60 %	1611	830	781	160

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Kalisz

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP ma ogromny wpływ na wysokość środków otrzymywanych z PFRON. Podział pieniędzy na dany powiat jest wyliczany zgodnie z algorytmem, którego część stanowią dane z PUP. Oznacza to, że mając niski współczynnik niepełnosprawnych osób zarejestrowanych w PUP miasto Kalisz otrzymuje niższe środki na rehabilitację zawodową i społeczną.

Tabela nr 74. Bezrobotni w mieście Kaliszu według wieku w latach 2022 – 2025.

	Liczba bezrobotnych 2022			**Liczba bezrobotnych 2023**			**Liczba bezrobotnych 2024**			**Liczba bezrobotnych 2025**		
Wiek	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni	Ogółem	W tym kobiet	W tym niepełnosprawni
18-24	144	83	10	146	82	12	134	71	8	170	93	11
25-34	337	236	16	322	194	18	373	232	12	322	200	12
35-44	400	219	38	382	223	38	404	219	24	419	235	26
45-54	366	189	64	324	163	51	414	207	49	415	209	55
55-59	191	97	42	183	95	48	202	103	45	190	92	35
60 i więcej	105	1	31	96	1	28	100	1	22	95	1	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Zdecydowana większość osób zarejestrowanych w PUP to osoby w wieku aktywności zawodowej. Przeważającą grupą osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP w latach 2022 do I półrocze 2025 roku były osoby powyżej 45 roku życia.

Tabela nr 75. Bezrobotni w Kaliszu według wykształcenia.

		Liczba bezrobotnych 2022		**Liczba bezrobotnych 2023**			**Liczba bezrobotnych 2024**			**Liczba bezrobotnych 2025**		
		ogółem	W tym niepełnosprawni	ogółem	Wzrost/ spadek w okresie	W tym niepełnosprawni	ogółem	Wzrost/ spadek w okresie	W tym niepełnosprawni	ogółem	Wzrost/ spadek w okresie	W tym niepełnosprawni
Wykształcenie	wyższe	287	18	277	-10	16	292	+15	10	272	-20	16
	Policealne i średnie zawodowe	308	35	285	-23	40	346	+61	40	357	+11	46
	Średnie ogólnokształcące	148	10	146	-2	9	159	+13	7	172	+13	13
	Zasadnicze zawodowe	324	66	319	-5	65	349	+30	45	337	-12	42
	Gimnazjalne i niższe	476	72	426	-50	65	481	+55	58	473	-8	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu.

Najliczniejszą grupą zarejestrowanych są osoby z wykształceniem: zasadniczym, gimnazjalnym i niższym.

W Kaliszu są Zakłady Pracy Chronionej zatrudniające osoby niepełnosprawne. Zgodnie z wykazem Wojewody Wielkopolskiego w 2025 roku były cztery takie zakłady:

1. Wielkopolskie Zakłady Mięsne AGRICO Sp. z o.o., Pawłówek 36, 62-800 Kalisz

2. ,,ANPAH JANIAK" Spółka komandytowa, ul. Piwonicka 1c, 62-800 Kalisz
3. P.W. KAL -PAP" Sp. z o.o., ul. Widok 53, 62-800 Kalisz
4. KSOMAR Krzysztof Sobieraj Sp.k., ul. Wrzosowa 2a, 62-800 Kalisz

W mieście Kaliszu w Zakładach Pracy Chronionej łącznie jest zatrudnionych 536 osób niepełnosprawnych.

7.1.3 DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO ZESPOŁU ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Dane poniższe to liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności w Kaliszu dla mieszkańców Kalisza w okresie 2020-2025 r. Orzeczenia o niepełnosprawności wydawane są na określony czas z uwagi na indywidualną sytuację osób niepełnosprawnych np.: czas określony, do ukończenia 16 roku życia lub na stałe. Liczba orzeczeń wydawanych przez PZON w Kaliszu ciągle rośnie. PZON wydaje orzeczenia do celów pozarentowych.

Tabela nr 76. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane przez PZON w Kaliszu w latach 2020-2025

Rok	Orzeczenia o niepełnosprawności wydane przez PZON w Kaliszu		
	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby powyżej 16 roku życia	Razem za okres
2020	252	2 211	2 463
2021	239	2 106	2 345
2022	264	2 312	2 576
2023	310	2 756	3 066
2024	331	2 676	3 007
2025	422	2 853	3 275
Razem	**1818**	**14 913**	**16 732**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PZON

PZON wydaje orzeczenie o niepełnosprawności niezależnie, od orzeczeń innych organów uprawnionych tj. ZUS, MSW, KRUS.

Lista symboli przyczyn niepełnosprawności:

1. 01-U - upośledzenie umysłowe,
2. 02-P - choroby psychiczne,
3. 03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
4. 04-O - choroby narządu wzroku,
5. 05-R - upośledzenie narządu ruchu,
6. 06-E - epilepsja,
7. 07-S - choroby układu oddechowego i krążenia,
8. 08-T - choroby układu pokarmowego,
9. 09-M - choroby układu moczowo-płciowego,
10. 10-N - choroby neurologiczne,
11. 11-I - inne (w tym: schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego).
12. 12- C - całościowe zaburzenia rozwojowe

Tabela nr 77. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane w latach 2020-2025 roku przez PZON w Kaliszu z uwzględnieniem symbolu przyczyny niepełnosprawności

Orzeczenia o niepełnosprawności wydane przez PZON w Kaliszu z uwzględnieniem symbolu przyczyny niepełnosprawności																		
	Osoby przed 16 rokiem życia:						Osoby powyżej 16 roku życia:						Razem za okres:					
Lata:	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
01-U	24	20	24	28	22	36	38	38	26	31	35	44	62	58	50	59	57	80
02-P	23	17	18	18	20	21	249	23	238	298	270	319	272	252	256	316	336	203
03-L	8	12	8	16	11	19	79	85	75	74	93	77	87	97	83	90	104	66
04-O	16	20	15	15	14	21	39	48	48	52	69	66	55	68	63	67	83	48
05-R	18	18	20	17	21	18	703	611	767	926	899	899	721	629	787	943	920	549
06-E	5	10	4	8	2	5	18	23	17	24	22	14	23	33	21	32	24	11
07-S	18	22	15	12	20	23	317	290	355	420	401	406	335	312	370	432	421	281
08-T	10	3	3	9	8	12	57	105	97	114	109	100	67	108	100	123	117	63
09-M	5	6	6	6	3	10	45	96	131	156	143	116	50	102	137	149	146	80
10-N	30	17	34	29	32	24	266	304	301	399	348	365	296	321	335	428	380	256
11-I	43	43	30	53	50	57	392	258	233	237	260	273	435	301	263	290	310	222
12-C	52	51	87	99	128	176	8	13	24	25	27	61	60	365	111	124	155	139

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PZON w Kaliszu

Najwięcej wydanych orzeczeń o niepełnosprawności było z przyczyny upośledzenia narządu ruchu 05-R. Kolejne miejsca, wymiennie na przestrzeni badanych lat, zajmują orzeczenia wydane z przyczyn neurologicznych 10-N oraz chorób układu oddechowego i krążenia 07-S. Za nimi wg kolejności najczęstszymi przyczynami są choroby psychiczne 02-P i inne choroby 11-I, które nie mieszczą się w innych klasyfikacjach.

7.1.4 ŚRODKI PFRON WYKORZYSTYWANE NA ZASPOKOJENIE POTRZEB NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA KALISZA

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zadania, które bezpośrednio realizuje samorząd. Środki na realizację tych zadań pochodzą z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Ich wielkość na poszczególne zadania w latach 2020-2025 oraz skala zaspokojonych potrzeb przedstawia się następująco.

Tabela nr 78. Wielkość przekazanych z PFRON środków w latach 2020-2025 dla miasta Kalisza

Rok	Wielkość środków (w zł)
2020	3 205 057
2021	3 814 459
2022	4 492 649
2023	5 139 967
2024	6 245 707
2025	6 640 654

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

Tabela nr 79. Dofinansowanie do działalności WTZ na terenie miasta Kalisza

ROK	Kwota przekazana WTZ-om (w zł)	Liczba uczestników WTZ	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych na WTZ
2020	1 947 120	95	60,75%
2021	2 061 120	95	54,03%
2022	2 460 120	95	54,76%
2023	2 802 120	95	44,86%
2024	3 201 120	95	51,25%
2025	3 343 620	95	50,35%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

W mieście Kaliszu działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez: Fundacje Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie" oraz Zgromadzenie Zakonne Małe Dzieło Boskiej Opatrzności – Orioniści. Środki przekazywane z PFRON do WTZ pochłaniają od 44,86% do 60,75% całości środków przekazywanych przez PFRON do budżetu miasta Kalisza.

Tabela nr 80. Dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych

ROK	Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie	Kwota	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	1 032	962	445 014,00	13,88%
2021	1 011	954	468 198,00	12,27%
2022	942	448	461 169,00	10,26%
2023	1 099	533	752 642,88	14,64%
2024	1 462	757	1 185 095,63	18,97%
2025	1 376	682	1 081 546,77	16,29%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

Wnioski o dofinansowanie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych najczęściej dotyczyły: pieluchomajtek lub zamienników, aparatów słuchowych i wkładek usznych, cewników, wózków inwalidzkich, protez, ortez, sensorów, balkoników i materacy przeciwodleżynowych.

Wnioski o dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego najczęściej dotyczyły: łóżek rehabilitacyjnych oraz rowerków rehabilitacyjnych.

Tabela nr 81. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych

ROK	Turnusy rehabilitacyjne			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	605	43	58 322,00	1,82%
2021	458	368	407 798,00	10,69%
2022	488	368	565 974,00	12,60%
2023	487	415	724 633,00	14,10%
2024	519	443	851 256,00	13,63%
2025	529	551	1 191 448,70	17.94%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

Środki przeznaczane na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych wystarczają tylko na pokrycie części wniosków.

Tabela nr 82. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

ROK	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	109	47	454 576,00	14,18%
2021	181	141	651 928,00	17,09%
2022	112	85	556 687,00	12,39%
2023	118	89	573 759,12	11,16%
2024	135	84	624 973,68	10,01%
2025	118	76	492 337,19	7,41%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych dotyczyło głównie przystosowania łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zakupu z montażem wind, platform schodowych i pionowych, podnośników sufitowych, krzesełek schodowych, podjazdów do wózka oraz podjazdów szynowych i poręczy. Natomiast dofinansowanie likwidacji barier technicznych najczęściej dotyczyło zakupu schodołazów gąsienicowych, schodołazów kroczących, podnośników transportowo-kąpielowych, lup elektronicznych, wózków toaletowo-kapielowych.

W 2020 roku zadanie dotyczące dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się nie było realizowane. Natomiast w latach 2021-2025 udzielone dofinansowania najczęściej dotyczyły zakupu - komputerów stacjonarnych, laptopów, notebooka, tabletów, tabletów z programem mówiącym Mówik i telefonów komórkowych.

7.1.5.1. REHABILITACJA ZAWODOWA

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego. Do rehabilitacji zawodowej zaliczamy: podjęcie działalności gospodarczej, wyposażenie stanowiska pracy, wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy, koszty szkoleń osób niepełnosprawnych.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej do tej pory były realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu. Natomiast od 2023 r. zadanie jest realizowane przez Powiatowy Urzędowi Pracy w Kaliszu.

Tabela nr 83. Dofinansowanie rehabilitacji zawodowej i rozpoczęcia działalności gospodarczej:

ROK	Podjęcie działalności gospodarczej			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie - ilość osób	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	1	1	40 000	1,25%
2021	1	1	30 000	0,79%
2022	6	4	150 000	3,39%
2023	3	2	194 410	3,78%
2024	5	5	291 951	4,67%
2025	2	1	105 415,19	1,59%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu za lata 2020-2025

Tabela nr 84. Wyposażenie stanowiska pracy

ROK	Wyposażenie stanowiska pracy			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie - ilość stanowisk pracy	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	7	6	210 000	6,55%
2021	4	4	153 050	4,01%
2022	5	5	240 000	5,34%
2023	0	0	0	0%
2024	1	0	0	0%
2025	2	2	249 000	3,75%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu za lata 2020-2025

Osoby niepełnosprawne z otrzymanych środków rozpoczęły następujące działalności gospodarcze: mobilny salon kosmetyczny, fryzjer, działalność w zakresie specjalistycznego projektowania, działalność cukiernicza, działalność gospodarcza w zakresie montażu instalacji elektrycznych, fotowoltaicznych, teletechnicznych w tym światłowodowych oraz montaż systemów zabezpieczeń, działalność analityczno-doradczo-szkoleniowa na rzecz rozwoju lokalnej, krajowej gospodarki, działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia taksówki, szkoła językowa, usługi logistyczne, renowacja mebli, serwis klimatyzacji, usługi budowlano hydrauliczne oraz działalność w zakresie usług remontowych.

Stworzono między innymi stanowiska pracy: monter stolarki otworowej, rejestratorka-asystentka medyczna, kierowcy – handlowca, posadzkarz-parkieciarz, pracownik kuchni, handlowca, pracownik fizyczny, pracownik biurowy, kierowca-zaopatrzeniowiec, fizjoterapeuty,

Tabela nr 85. Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy

ROK	Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	1	1	8 366	0,26%
2021	0	0	0	-
2022	0	0	0	-
2023	0	0	0	-
2024	0	0	0	-
2025	0	0	0	-

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu za lata 2020-2025

Tabela nr 86. Koszty szkoleń osób niepełnosprawnych

ROK	Koszty szkoleń osób niepełnosprawnych			
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	2	2	9 658	0,30%
2021	0	0	0	-
2022	0	0	0	-
2023	0	0	0	-
2024	0	0	0	-
2025	0	0	0	

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu za lata 2020-2025

Tabela nr 87. Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki.

ROK	Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki			
	Złożone wnioski	Ilość osób korzystających	Kwota (w zł)	Stosunek % otrzymanych środków z PFRON do wydatkowanych
2020	3	65	32 000	1%
2021	3	65	40 000	1,05%
2022	3	219	56 300	1,25%
2023	3	354	90 000	1,75%
2024	4	207	83 260	1,33%
2025	3	470	88 780	1,34%

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

W latach 2020-2021 z powodu obwiązywania w kraju stanu epidemii COVID-19, nie udało się zrealizować wszystkich zawartych umów. W związku z czym dofinansowanie otrzymał jedynie Klub Sportowy Niepełnosprawnych START na zorganizowanie i prowadzenie procesu szkolenia zawodników niepełnosprawnych w różnych dyscyplinach sportowych oraz organizację zawodów sportowych i obozów sportowych.

W kolejnych latach dofinansowanie otrzymał Klub Sportowy Niepełnosprawnych START na organizację i prowadzenie procesu szkolenia zawodników niepełnosprawnych w różnych dyscyplinach sportowych oraz organizacji zawodów sportowych i obozów sportowych, Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie" na organizację Międzynarodowych Halowych Mistrzostw Kalisza Osób Niepełnosprawnych w Lekkiej Atletyce oraz Fundacja Dzieciom „Pomagaj" z siedzibą w Wolicy na realizację wyjazdu rekreacyjno - sportowego „W zdrowym ciele - zdrowy duch" dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie miasta Kalisza oraz na realizację wyjazdu rekreacyjno – sportowego „Organizacja wyjazdu rekreacyjno-sportowego dla osób niepełnosprawnych w dwóch terminach" dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie miasta Kalisza.

7.1.5.2. REHABILITACJA ZAWODOWA. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON DO WYNAGRODZENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE MIASTA KALISZA

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych bezpośrednio przekazuje każdego miesiąca zakładom pracy, które zatrudniają niepełnosprawnych pracowników dofinansowywanie do ich wynagrodzeń, jeżeli zostały dopełnione wszelkie formalności określone przez PFRON.

Podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych może być pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej, pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągający wynik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6% oraz pracodawca zatrudniający w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy nie mniej niż 25 pracowników. Dofinansowanie nie przysługuje pracodawcom zatrudniającym w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy co najmniej 25 pracowników i nie osiągającym wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%.

Poniższa tabela zawiera informacje o ilości osób oraz kwocie wypłaconych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w formie dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach pracy mających siedziby na terenie Miasta Kalisza.

Tabela nr 88. Dofinansowanie do wynagrodzeń dla zakładów pracy z terenu miasta Kalisza zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Rok - okres	Liczba pracodawców	Liczba zatrudnionych pracowników z orzeczoną niepełnosprawnością	Kwota dofinansowania
2022-01	181	807	1 011 144,50
2022-02	184	833	1 043 860,85
2022-03	173	809	1 018 213,13
2022-04	179	807	1 020 051,29
2022-05	182	860	1 091 503,87
2022-06	182	848	1 082 132,71
2022-07	180	788	1 015 201,80
2022-08	177	764	995 803,19
2022-09	180	777	993 400,58
2022-10	186	780	991 936,74
2022-11	185	804	1 021 096,37
2022-12	181	769	974 330,12
2023-01	179	722	1 019 264,51
2023-02	180	726	1 034 940,39
2023-03	177	774	1 093 746,97
2023-04	179	846	1 231 480,16

2023-05	184	870	1 259 829,03
2023-06	185	871	1 267 462,25
2023-07	183	873	1 274 550,78
2023-08	187	867	1 236 776,00
2023-09	191	888	1 256 455,65
2023-10	185	912	1 288 201,09
2023-11	185	899	1 288 849,39
2023-12	186	922	1 322 054,83
2024-01	185	879	1 289 739,33
2024-02	187	892	1 313 139,27
2024-03	193	910	1 330 075,72
2024-04	195	907	1 331 737,34
2024-05	194	904	1 328 538,39
2024-06	192	882	1 311 006,95
2024-07	193	891	1 468 853,44
2024-08	193	934	1 532 756,61
2024-09	196	931	1 530 871,00
2024-10	194	924	1 517 693,93
2024-11	195	923	1 533 266,25
2024-12	189	913	1 523 804,01
2025-01	184	920	1 521 495,02
2025-02	196	932	1 549 186,98
2025-03	199	947	1 553 519,97
2025-04	198	945	1 548 746,93
2025-05	200	954	1 555 431,82
2025-06	196	947	1 523 550,13

Źródło: Dane z PFRON za okres od 01.2022 do 06.2025

Dofinansowanie do wynagrodzeń stanowi istotne wsparcie dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Kwota wsparcia zależy m.in. od rodzaju i stopnia niepełnosprawności zatrudnionej osoby, rodzaju działalności firmy oraz tzw. efektu zachęty, czyli wykazania, że zatrudnienie wpłynęło na wzrost liczby miejsc pracy w firmie.

Na przestrzeni badanego powyżej okresu czasu można zauważyć wzrost liczby pracodawców korzystających z oferowanego przez PFRON wsparcia oraz ciągłym zainteresowaniem osób niepełnosprawnych świadczeniem pracy zarobkowej.

7.1.6 PROGRAM AKTYWNY SAMORZĄD

Program Aktywny Samorząd jest realizowany od 2012 roku i składa się z dwóch modułów.

MODUŁ I	Moduł I dotyczy: pomocy w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, uzyskania prawa jazdy kategorii B, zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, dofinansowania szkoleń nabytego w ramach programu sprzętu i oprogramowania, zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym i skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, zakupu protezy kończyny, pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej oraz od 28.10.2024 roku pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej.
MODUŁ II	Moduł II dotyczy pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Tabela nr 89. Realizacja programu „Aktywny Samorząd"

ROK	Program „Aktywny Samorząd"		
	Złożone wnioski	wypłacone dofinansowanie - ilość osób	Kwota
2020	100	87	354 342,74
2021	104	82	386 172,09
2022	115	97	570 140,70
2023	127	117	596 943,41
2024	149	113	529 275,28
2025	212	146	780.949,81

Źródło: Dane ze sprawozdań MOPS za lata 2020-2025

Program umożliwił dofinansowanie w tym okresie między innymi zakupu wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym oraz naprawę wózków o napędzie elektrycznym, zakup protez kończyny dolnej oraz naprawę i zakup skuterów inwalidzkich/oprzyrządowania do wózka ręcznego. Oprócz tego zapewnił również możliwość utrzymania aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej w ramach złożonych wniosków. W module II umożliwił realizację wniosków o dofinansowanie nauki w celu podniesieniu kwalifikacji, tym samym poprawy sytuacji wnioskodawców na rynku pracy.

7.1.7 MIEJSKA SPOŁECZNA RADA DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KALISZU

Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych jest organem opiniodawczo-doradczym działającym przy Prezydencie Miasta Kalisza. Rada składa się z 5 osób powołanych spośród działających na terenie miasta Kalisza przedstawicieli organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego. Posiedzenia Rady odbywają się kilka razy w roku. Rada działa na podstawie przepisów ustawy z dn. 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

7.1.8. OGRANICZENIE DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INSTYTUCJI PUBLICZNYCH, KULTURALNO-OŚWIATOWYCH

Dostępność budynków i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych jest regulowana przez przepisy prawa, które mają na celu zapewnienie maksymalnej samodzielności i komfortu użytkowania. W dniu 28 czerwca 2025 roku weszła w życie ustawa Polski Akt o Dostępności, która ma na celu wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami poprzez wprowadzenie standardów dostępności dla przestrzeni publicznej, usług, produktów i stron internetowych. Nowe przepisy mają na celu poprawę codziennego funkcjonowania osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności w sektorze publicznym i prywatnym. W 2017 r. opracowano dokument „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik". Dokument ten, ma za zadanie wskazać rozwiązania zmierzające do poprawy funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami. Przepisy prawa budowlanego nakazują natomiast projektowanie obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwa wielorodzinnego w sposób zapewniający osobom niepełnosprawnym warunki niezbędne do możliwości korzystania z nich.

W Urzędzie Miasta Kalisza i jednostkach podległych Miastu na przestrzeni lat dostosowano większość budynków, jednak nie wszystkie. Budynki o ograniczonej dostępności dla osób niepełnosprawnych to między innymi: Biuro Schroniska dla bezdomnych zwierząt ul. Warszawska 95 oraz budynek Villa Calisia ul. Aleja Wolności 4, Sala Główna oraz Sala Studio Centrum Kultury i Sztuki ul. Łazienna 6, budynek administracji Miejskiej Biblioteki Publicznej ul. Łazienna 6, budynek Biblioteki Głównej ul. Legionów 66a oraz Filie nr 3,4,7,9,12 i 16 oraz budynek administracyjny Filharmonii Kaliskiej Al. Wolności 4.

Zarząd Dróg Miejskich w Kaliszu realizując inwestycje budowy, przebudowy czy remontu ulic sukcesywnie likwiduje bariery architektoniczne w przestrzeni miejskiej poprzez obniżenie krawężników do poziomu nawierzchni jezdni, montaż elementów punktowo wypukłych w rejonie przejść dla pieszych oraz wyposażenie sygnalizacji świetlnych w urządzenia dźwiękowe informujące i poprawiające bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnością niewidomych i niedowidzących. Ponadto wyznaczane są odpowiednio oznakowane miejsca parkingowe dedykowane osobom z niepełnosprawnością.

7.1.9. PROGRAM ASYSTENT OSOBISTY OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Miasto Kalisz za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przystępuje w ramach Funduszu Solidarnościowego do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Program adresowany jest do:

- dzieci od ukończenia 2 roku życia do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Usługi asystencji osobistej polegają na wspieraniu przez asystenta osoby z niepełnosprawnością w różnych sferach życia w tym:

- wsparcia uczestnika w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej;
- wsparcia uczestnika w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról w rodzinie;
- wsparcia uczestnika w przemieszczaniu się poza miejsce zamieszkania;
- wsparcia uczestnika w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem.

Uczestnik Programu za usługi asystenta nie ponosi odpłatności. Program cieszy się dużym zainteresowaniem osób z niepełnosprawnościami czego dowodem jest zwiększająca się co roku liczba osób ubiegających się o to wsparcie.

Tabela nr 90. Ilość uczestników Programu Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością

Rok	2022	2023	2024	2025
Liczba uczestników	38	76	96	100

Źródło: Dane MOPS za lata 2022-2025

8. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE –DZIAŁANIA W ZAKRESIE KREOWANIA I REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ NA TERENIE MIASTA KALISZA

Organizacje pozarządowe są niezwykle ważnym ogniwem w kreowaniu i realizacji polityki społecznej na terenie miasta Kalisza. Organizacje działające na polu bardzo ważnych, newralgicznych problemów i kwestii społecznych m.in. pomocy dziecku i rodzinie, niepełnosprawności, starości, bezdomności zostały opisane we wcześniejszej części niniejszego dokumentu.

W 2025 r. na terenie Kalisza funkcjonowało 281 organizacji pozarządowych, w tym 137 stowarzyszeń, 106 fundacji oraz 38 stowarzyszeń zwykłych. Spośród stowarzyszeń 26 to oddziały terenowe organizacji ogólnopolskich. Ponad 41 podmiotów posiada status organizacji pożytku publicznego i jest uprawnionych do pozyskiwania 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych.
Współpraca miasta Kalisza z organizacjami odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności.

Zgodnie z Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wyszczególniono m.in. zadania w zakresie:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa,
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- działalności charytatywnej,
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz.295 ze zm.),
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- turystyki i krajoznawstwa,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- ratownictwa i ochrony ludności,
- upowszechniania i ochrony praw konsumentów,
- działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- promocji i organizacji wolontariatu,
- działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych,
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- rewitalizacji,
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4 ust.1 pkt.1-32a ustawy.

Udział organizacji w wykonywaniu zadań publicznych realizowanych przez miasto Kalisz zapewnia się poprzez zlecenie realizacji tych zadań organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego na terenie miasta, których działalność statutowa jest zgodna z miejscem i dziedziną zleconego zadania.

Formę współpracy z organizacjami pozarządowymi określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Podstawową formą zlecenia realizacji zadań publicznych jest tryb otwartego konkursu ofert. Zlecanie realizacji zadania publicznego może mieć formę:

- powierzenia wykonania wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji,
- wsparcia takiego zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji.

Ponadto zlecanie zadań odbywa się z wykorzystaniem trybu tzw. „małych grantów" - zgodnie z art. 19a ustawy a także poprzez zakup towarów i usług niezbędnych do realizacji zadań.
Miasto Kalisz daje możliwość organizacjom pozarządowym starać się o dotacje wieloletnie po tym, jak zgodę na taką dotację wyrazi Kaliska Rada Działalności Pożytku Publicznego.

W przypadku warsztatów terapii zajęciowej dotacja z budżetu Miasta wynosi 10% kosztów działalności WTZ i udzielana jest z pominięciem trybu konkursowego, co wynika z odrębnych przepisów. Podstawą działania w tym zakresie jest ustawa o finansach publicznych.

Do zadań publicznych w obszarze polityki społecznej zleconych przez Miasto Kalisz i realizowanych przez organizacje pozarządowe należą:

- zapewnienie gorącego posiłku w ramach zbiorowego żywienia dla osób tego potrzebujących,
- pomoc żywnościowa i rzeczowa dla najuboższych mieszkańców Kalisza;
- pomoc osobom bezdomnym;
- usługi opiekuńcze w tym także usługi sąsiedzkie dla osób wymagających pomocy ze strony innych osób na terenie Miasta Kalisza.

Oprócz finansowych form współpracy, ważną rolę odgrywa współpraca pozafinansowa polegająca m.in. na udzielaniu wsparcia poprzez doradztwo i szkolenia, pomoc techniczną lub materialną np. nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń na okazjonalne przedsięwzięcia oraz wynajem na preferencyjnych warunkach lokali na działalność statutową, organizowanie konsultacji i szkoleń tematycznych oraz doradztwo i udzielanie pomocy merytorycznej, funkcjonowanie Centrum Aktywności Mieszkańców w postaci Centrum Organizacji Pozarządowych, Domu Sąsiedzkiego oraz Akceleratora Kultury,, udzielaniu rekomendacji przy ubieganiu się o środki ze źródeł innych niż budżet Miasta, informowaniu o potencjalnych źródłach finansowania i zasadach udzielenia dotacji, promowania przekazywania podatku dochodowego na rzecz organizacji pożytku publicznego, realizacji projektów partnerskich.

Prezydent Miasta obejmował honorowym patronatem ważniejsze projekty realizowane przez organizacje na terenie miasta Kalisza. Wśród tych inicjatyw warto wymienić m.in. następujące cykliczne przedsięwzięcia:

- Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (maj) – org. Specjalny Ośrodek Wychowawczy im. Świętego Alojzego Orione w Kaliszu,
- Międzynarodowe Halowe Mistrzostwa Kalisza Osób Niepełnosprawnych w Lekkiej Atletyce (listopad) – org. Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie",
- Dni Honorowego Krwiodawstwa (listopad) – org. Polski Czerwony Krzyż,
- „Wigilia na kaliskim Rynku" (grudzień) – org. Fundacja „Bread of life",

Oprócz realizacji zleconych przez samorząd zadań publicznych oraz organizacji wydarzeń w przestrzeni publicznej, organizacje pozarządowe spełniają bardzo istotną rolę poprzez udzielane wsparcie i organizowaną samopomoc wśród swoich członków. Dotyczy to m.in. organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych (Kaliski Klub „Amazonki", Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Cukrzycą, Kaliskie Stowarzyszenie Chorych na Cukrzycę, Polski Związek Głuchych, Polski Związek Niewidomych, Stowarzyszenie „Bądźmy Razem", Fundacja na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nowa Nadzieja", Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie", Fundacja Osób Niepełnosprawnych "Sprawniejsi razem", Fundacja "Mocni Miłością", Fundacja "Z Godnością", Klub Sportowy Niepełnosprawnych „Start"), a także osób w wieku emerytalnym oraz w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom (stowarzyszenia abstynenckie).

Tabela nr 91. Zlecenia usług z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym na przestrzeni lat 2022 – 2025 przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

LATA:	2022	2023	2024	2025
Zadanie zlecone łącznie	5.650.940,65	5.700.538,40	6.491.771,18	7 208 852,00
pomoc żywnościowa	127.10,000	125.000,00	125.000,00	151 000,00
pomoc rzeczowa	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15 000,00
usługi opiekuńcze w tym usługi sąsiedzkie	5.264.840,65	5.314.538,40	6.105.771,18	6.732.852,00
gorący posiłek	244.000,00	246.000,00	246.000,00	310 000,00

9.1. OBSZAR FINANSÓW W RAMACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE KALISZU

Przy opracowywaniu diagnozy finansowej na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Kalisza na lata 2026-2035 ujęto wydatki zaklasyfikowane w budżecie Kalisza w dziale 851- Ochrona zdrowia, w dziale 852-Pomoc społeczna, w dziale 853- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej oraz w dziale 855 Rodzina.

MIASTO KALISZ/GMINA	MIASTO KALISZ/POWIAT
Realizacja wydatków Kalisza na pomoc społeczną po stronie miasta (gminy) dotyczy głównie:	Realizacja wydatków Kalisza na pomoc społeczną po stronie powiatu dotyczy głównie:
– współfinansowania gminnych kosztów utrzymania dzieci w zakładach opiekuńczo-leczniczych (85117), – opłaty za pobyt mieszkańców Kalisza umieszczonych w domach pomocy społecznej (85202), – koszty wspierania rodziny - asystent rodziny (85504), – utrzymanie Środowiskowego Domu Samopomocy „Tulipan" (85203), – utrzymania Dziennego Domu Pomocy Społecznej" (85203), – składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne (85213), – wypłaty zasiłków i pomocy w naturze oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (85214), – wypłaty zasiłków stałych (85216), – wypłaty dodatków mieszkaniowych i energetycznych uprawnionym mieszkańcom miasta Kalisza (85215), – utrzymania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu (85219), – organizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (85228), – pomoc w zakresie dożywiania (85230), – pomoc w zakresie świadczeń społecznych wypłacanych obywatelom Ukrainy (85295) – wydatków na prace społecznie użyteczne (85295), – programów polityki zdrowotnej (85149), – zwalczania narkomanii (85153), – przeciwdziałania alkoholizmowi (85154), – wydatki na wsparcie działań z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej realizowanych przez organizacje pożytku publicznego, wydawanie decyzji (85195), – współfinansowania kosztów pobytu dziecka urodzonego w Kaliszu przebywającego w RZ i RDD (85508). – współfinansowania kosztów pobytu dziecka urodzonego w Kaliszu przebywającego POW (85510).	– pomoc rodzinie (85508), – działalność placówek opiekuńczo wychowawczych (85510) – wydatków związanych z zabezpieczeniem usług socjalno - bytowych świadczonych przez Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu (85202), – współfinansowanie utrzymania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu w zakresie obsługi zadań powiatowych realizowanych przez ośrodek (85218), – utrzymania i działalności CIK (85220), – pomocy usamodzielnianym wychowankom opuszczającym niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych (85510), – utrzymania dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów, również w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego (85510), – wydatków na funkcjonowanie rodzin zastępczych (85204), - opłacenie kosztów pobytu dziecka urodzonego w Kaliszu przebywającego w zakładzie opiekuńczo –leczniczym (85117), - opłacania składek zdrowotnych dla bezrobotnych (85156), - opłacania składek zdrowotnych dla wychowanków Domu Dziecka (85156), - wydatków na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych (85311), - wydatków Zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności (85321), - utrzymanie Powiatowego Urzędu Pracy (85333).

Tabela nr 92. Wydatki miasta Kalisza

ROZDZIAŁ	2022		2023		2024		2025	
	MIASTO	POWIAT	MIASTO	POWIAT	MIASTO	POWIAT	MIASTO	POWIAT
85117	36 415,35	112 010,38	58 225,60	163 700,82	69 601,79	199 476,96	77961,65	212 581,04
w tym współfinansowanie pobytu dziecka w zakładzie opiekuńczo-leczniczym								
85149	133 299,00		113 006,00		113 640,00			
85153	220 743,40		266 110,76		269 763,26			
85154	3 279 785,17		4 674 554,96		4 845 687,59			
85152	2 000,00		2 650,00					
85195	307 221,86	1 985,61	481 762,16	5 854,37	494 827,54			
w tym współfinansowanie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych								
85202	13 995 947,80	11 290 708,79	16 552 337,99	14 244 856,17	20 727 385,40	16 290 185,33	21 463 206,26	19 888 793,79
85203	1 862 840,28		2 184 302,35		3 037 885,84		3 385 963,97	
85204	13 329,28	2 889 430,46	52 046,24	3 107 321,99	108 287,40	3 202 003,95		
w tym współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej								
85205					6 000,00		6000,00	
85213	377 724,90		355 560,90		498 490,22		656 008,42	
85214	4 312 597,53		4 239 610,09		3 690 872,22		4 786 843,17	

85215	4 634 289,08		4 866 607,17		4 463 279,44		5 363 308,28	
85216	4 652 126,61		4 353 556,08		6 073 612,60		8 277 753,29	
85218		1 921 235,92		2 934 627,97		2 091 635,39		2903649,98
85219	5 981 062,94		6 092 493,72		9 354 233,39		10 756 134,20	
85220	156 631,52	157 184,05	111 006,75	166 293,94	100 097,94	228 140,15	246 300,00	268230,75
85228	5 312 722,00		5 420 484,10		6 216 968,86		6 881 444,63	
85230	1 761 300,00		2 086 955,44		2 076 152,99		2 009 643,03	
85295	13 360 325,32	92 612,60	5 067 673,01	1 023 987,40	3 315 675,07		520 366,22	
85278					4 796,40		-	
85321		38 852,70		79 689,40		117 786,15		
85333	94 649,23	2 733 331,98		3 228 050,61		3 599 772,84		
85395	21 718 916,91	949,61	2 682 747,37	500	1 070 128,51	897,06	932 260,36	
85311		599 992,85		336 110,10		344 448,00		357175,00
85322	320 537,00		309 995,14		90 690,60			
85324		4 000,00		7 458,23		4 452,87		7460,98
85334					55 896,66			
85403						4 205 757,71		4617863,97
85156				15 783,28				
85404					728228,78	612 033,11		
85501	50 141,88		51932,76		32 724,90		73959,02	
85502	460 533,67		578 149,90		386 215,97		539756,05	
85504	613 542,12		731 649,32		947 303,62		972348,71	
85508	1 287 314,78	5 248 975,00	1 607 880,29	6 220 659,10	1 932 837,83	7 053 383,49	2267896,23	8100215,45
85510	1 642 277,00	5 020 555,76	1 680 146,93	5 038 242,67	2 012 995,18	6 069 1412,12	2106468,98	7055813,67
85595	409 043,47	15,00	1 288 507,86	27 274,40	1 306 641,28	519 320,08	1484036,68	781417,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Kalisza za poszczególne lata 2022, 2023,2024, 2025

Powyższa tabela pozwala na analizę wydatków ponoszonych w okresie 2022-2025 w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej, polityki społecznej oraz ochrony zdrowia ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035.

W analizowanym okresie jest zauważalny wzrost kosztów związanych funkcjonowaniem DPS-ów, co jest skutkiem starzejącego się społeczeństwa i zmiany modelu opieki nad osobami starszymi i schorowanymi. W 2019 r. weszły w życie przepisy, które stanowią, iż senior przyjęty do DPS płaci za pobyt kwotę w wysokości nie więcej niż 70% swojego dochodu. Resztę w pierwszej kolejności dopłaca rodzina, chyba że są okoliczności uzasadniające członków rodziny do zwolnienia ich z opłat. w sytuacji, kiedy osoba przebywająca w DPS lub jej rodzina nie mogą pokryć powstałej różnicy w opłacie jest ona cedowana na gminę z której senior został skierowany do DPS. Właściwie w niemalże każdym rozdziale widać tendencję wzrostową. Koszty utrzymania MOPS widoczne w rozdziale 85218 oraz 85219 są przede wszystkim konsekwencją wzrostu wynagrodzeń pracowników a także wzrostu cen energii. Wzrost w rozdziale 85216 dotyczy przyznawanych zasiłków stałych jest związany z waloryzacją kwoty świadczenia zasiłku stałego. Koszt zasiłków stałych rośnie głównie z powodu podwyższania maksymalnych kwot zasiłków i kryteriów dochodowych, co jest powiązane z inflacją i potrzebą lepszego dostosowania świadczeń do rzeczywistych kosztów życia. Ponadto, wzrost liczby osób uprawnionych, które spełniają kryteria dochodowe lub są całkowicie niezdolne do pracy, również wpływa na zwiększenie budżetowych obciążeń gmin, choć samo finansowanie tych świadczeń pochodzi z budżetu państwa.

Tabela nr 93. Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2022r., 2023 r., 2024 r., 2025 r.

	2022	2023	2024	2025
Łączna kwota poniesionych wydatków w zł:	1 503 295,35	zł 1 680 146,93	2 012 995,18	2 106 468,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych za lata 2022-2025.

Tabela nr 94. Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022 - 2025.

	2022	2023	2024	2025
Łączna kwota poniesionych wydatków w zł:	1 287 314,78	1 607 880,29	1.932.837,83	2 267 896,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych za lata 2022-2025.

Wydatki na rodziny zastępcze i koszty pieczy zastępczej rosną głównie z powodu podwyższenia wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, a także ze wzrostu nakładów na wspieranie zawodowych form pieczy zastępczej oraz zatrudnianie koordynatorów pieczy. Dodatkowo, wzrost kosztów może wynikać z rosnącej liczby dzieci w pieczy oraz coraz lepszego dostęp do świadczeń dla podopiecznych. Dużym wsparciem dla deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej jest uzyskane dofinansowania dla Miasta Kalisza na mocy umowy partnerskiej z dnia 27.10.2023 r. oraz decyzji o dofinansowaniu przyjętej Uchwałą nr 7442/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 09.11.2023 r. projektu pn. „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie kaliskim" wraz z siedmioma powiatami subregionu kaliskiego. Liderem Projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu. Projekt realizowany jest w ramach Priorytetu 6: Fundusze europejskie dla Wielkopolski o silniejszym wymiarze społecznym (EFS+), Działania 6.15 Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. w 2024 roku w ramach wskazanego programu. W 2024 roku wydatkowano kwotę 494 221,98 zł, a w 2025 roku kwotę 754 680,21 zł.

Istotną z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych jest kwestia dożywiania dzieci w szkołach oraz dożywianie osób potrzebujących co również jest jednym z podstawowych obowiązków samorządu gminnego. W roku 2022 r. na dożywianie wydatkowano kwotę 1 761 300,00 zł, natomiast już w kolejnych latach kwota ta uległa wzrostowi odpowiednio: w 2023 r. do kwoty 2 086 955,44, w 2024 r. do kwoty 2 076 152,99 zł. W roku 2025 r. wydatki na dożywianie wyniosły

2 009 643,03 zł. Wydatki związane z dożywianiem są częściowo dofinansowywane przez Wojewodę poprzez dotację celową.

Na uwagę zasługuje fakt utrzymującego się wysokiego poziomu wydatków na składki na ubezpieczenie zdrowotne osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

W przypadku usług opiekuńczych wzrost kosztów realizacji tych świadczeń w okresie 2022-2025 wiązał się ze zwiększeniem ilości osób korzystających z tej formy pomocy, a także zmiany wysokości kosztów świadczenia usług opiekuńczych.

Poniższe dane tabelaryczne wskazują, jak w poszczególnych zadaniach uwzględniono wydatki na działania realizowane przez organizacje pożytku publicznego, których szczegółowe wydatki przedstawiają się następująco:

Dotacje dotyczyły między innymi: zapewnienia usług opiekuńczych, dla osób wymagających pomocy ze strony innych osób, aktywizacji psychicznej i fizycznej osób w podeszłym wieku, zapewnienie ciepłego posiłku, pomocy żywnościowej, zapewnienie niezbędnego ubrania, realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym zapewnienie noclegu dla bezdomnych mężczyzn z problemem alkoholowym, działań w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 95. Dotacje udzielane z budżetu miasta organizacjom pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań ujętych w SRPS Dotacje udzielone w 2022 r. Podsumowanie finansowych form współpracy

Dotacje udzielone w 2022 r.	
Rodzaj finansowej formy wsparcia	Kwota dotacji uzyskanej z Miasta (w zł)
Dotacje na wsparcie lub powierzenie realizacji zadania udzielone w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003r. o pożytku publicznym i o wolontariacie	8.131.474,10
Dotacje udzielane organizacjom pozarządowym w innym trybie niż wynikającym z ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie oraz ustawy o pomocy społecznej	5.203.311,27
Dofinansowanie udzielane organizacjom pozarządowym w trybie art. 19a ustawy dnia 24 kwietnia 2003r. o pożytku publicznym i o wolontariacie tzw. „małe granty"	53.308,30
Pozakonkursowe formy wspierania organizacji pozarządowych	433,226,22
ŁĄCZNIE	13.821.319,89

Źródło: Dane z dokumentu sprawozdanie z realizacji w 2022 roku „Wieloletniego programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzonymi działalność pożytku publicznego na lata 2021 - 2025" oraz „Programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022"

Dotacje dotyczyły między innymi: zapewnienia usług opiekuńczych, dla osób wymagających pomocy ze strony innych osób, aktywizacji psychicznej i fizycznej osób w podeszłym wieku, zapewnienie ciepłego posiłku, pomocy żywnościowej, zapewnienie niezbędnego ubrania, realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym zapewnienie noclegu dla bezdomnych mężczyzn z problemem alkoholowym, działań w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 96. Dotacje udzielane z budżetu miasta organizacjom pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań ujętych w SRPS Dotacje udzielone w 2023 r.

Dotacje udzielone w 2023 r.		
Lp.	Rodzaj finansowej formy wsparcia	Kwota dotacji uzyskanej z Miasta (w zł)
1.	Dotacje na wsparcie lub powierzenie realizacji zadania udzielone w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie	9.048.917,03
2.	Dotacje udzielane organizacjom pozarządowym w innym trybie niż wynikającym z ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie oraz ustawy o pomocy społecznej	5.021.131,18
3.	Dofinansowanie udzielane organizacjom pozarządowym w trybie art. 19a ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie tzw. „małe granty"	65.000,00
4.	Pozakonkursowe formy wspierania organizacji pozarządowych	453.430,60
ŁĄCZNIE		14.588.478,81

Źródło: Dane z dokumentu sprawozdanie z realizacji w 2023 roku "Wieloletniego programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2021 - 2025" oraz „Programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023 ".

Tabela nr 97. Dotacje udzielane z budżetu miasta organizacjom pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań ujętych w SRPS Dotacje udzielone w 2024 r.

Dotacje udzielone w 2024 r.		
Lp.	Rodzaj finansowej formy wsparcia	Kwota dotacji uzyskanej z Miasta (w zł)
1.	Dotacje na wsparcie lub powierzenie realizacji zadania udzielone w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie	9.586.596,28
2.	Dotacje udzielane organizacjom pozarządowym w innym trybie niż wynikającym z ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie oraz ustawy o pomocy społecznej	6.290.940,56
3.	Dofinansowanie udzielane organizacjom pozarządowym w trybie art. 1aa ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie tzw. „małe granty"	40.000,00
4.	Pozakonkursowe formy wspierania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	1.044.771,95
ŁĄCZNIE		16.962.308,79

Źródło: Dane z dokumentu sprawozdanie z realizacji w 2024 roku "Wieloletniego programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2021 - 2025" oraz „Programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami

Tabela nr 98. Dotacje udzielane z budżetu miasta organizacjom pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań ujętych w SRPS Dotacje udzielone w 2025 r.Podsumowanie finansowych form współpracy

Dotacje udzielone w 2025 r.		
Lp.	Rodzaj finansowej formy wsparcia	Kwota dotacji uzyskanej z Miasta (w zł)
1.	Dotacje na wsparcie lub powierzenie realizacji zadania udzielone w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie	11.039.566,31
2.	Dotacje udzielane organizacjom pozarządowym w innym trybie niż wynikającym z ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie oraz ustawy o pomocy społecznej	8.187.878.36
3.	Dofinansowanie udzielane organizacjom pozarządowym w trybie art. 1aa ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie tzw. „małe granty"	49.520,00
4.	Pozakonkursowe formy wspierania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	1 480 819,70
ŁĄCZNIE		20.757.784,37

Źródło: Dane z dokumentu sprawozdanie realizacji w 2025 roku "Wieloletniego programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2021 - 2025" oraz „Programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025"

Tabela nr 99. przedstawia wydatkowanie środków na przestrzeni lat 2016- 2025 ze względu na rodzaj wsparcia

Lp	Rodzaj finansowej formy wsparcia	Kwota wsparcia uzyskanego z budżetu Miasta (w zł)									
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.	Dotacje nawsparcie lubpowierzenie realizacji zadania udzielone w trybie otwartego konkursu ofert zgodnie zustawą odziałalności pożytkupublicznego i o wolontariacie	5.962.299,50	6.033.584,96	6.556.460,18	6.980.331,65	6.298.243,63	7.256.664,28	8.131.474,10	9.048.917,03	9.586.596,28	11.039.566,31
2.	Dotacjeudzielane Organizacjompozarządowym w innym trybieniż wynikającym z ustawy odziałalnościpożytku publicznego i o wolontariacie	4.721.405,00	5.784.577,00	7.495.389,00	8.938.828,00	9.429.935,14	8.986.413,21	5.203.311,27	5.021.131,18	6.290.940,56	8.187.878,36
3.	Pozakonkursowe formy wspierania organizacji pozarządowych	73.690,00	74.049,00	85.725,00	81.960,00	51.292,00	48.531,13	53.308,30	65.000,00	40.000,00	49.520,00
4.	Dofinansowanie udzielane organizacjom pozarządowym w trybie art. 1aa ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalnościpożytku publicznego i o wolontariacie tzw. „małegranty”	351.755,88	344.380,48	473.700,44	333.974,3a	517.399,10	274.175,73	433.226,22	453.430,60	1.044.771,95	1.480.819,70
	RAZEM	11.109.150,38	12.236.591,44	14.611.274,62	16.334.548,04	16.296.869,87	16.565.784,35	13.821.319,8a	14.588.478,81	16.962,308,79	20.757.784,37

Źródło: Dane z dokumentu sprawozdanie z realizacji w 2025 roku "Wieloletniego programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2021 - 2025" oraz „Programu współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

9.2.1. POMOC DLA CUDZOZIEMCÓW.

W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie w budżetach miast pojawiła się nowa kategoria wydatków związana z pomocą osobom, które w wyniku agresji Federacji Rosyjskiej musiały opuścić swój kraj. Miasto Kalisz wspierało takie osoby poprzez realizację zadań, na które miasto otrzymało środki w ramach utworzonego Funduszu Pomocy. Środki z dotacji przeznaczane są głównie na dofinansowanie posiłku, zasiłki stałe, zasiłki okresowe, składkę zdrowotną a także wsparcie pieczy zastępczej. Poniżej podstawowe formy pomocy cudzoziemcom.

9.2.2 USTAWA O POMOCY OBYWATELOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA – ŚRODKI Z FUNDUSZU POMOCY UKRAINIE

12 marca 2022 r., z mocą od 24 lutego 2022 r. weszła w życie ustawa „o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa". Ustawa reguluje szereg kluczowych kwestii związanych z pobytem Ukraińców uciekających przed wojną oraz instrumentami pomocowymi, które ich dotyczą. Zgodnie z art. 31 ust. 1 w/w ustawy obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Tą formą pomocy w 2022 r. zostało objętych 3708 osób, a wydatkowana kwota wyniosła 1.135.260,00 zł. Ponadto na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży przyznanego na podstawie art. 29 i 30 cyt. ustawy w 2022 r. wydatkowano kwotę 237.843,52 zł, co pozwoliło na objęcie wsparciem 660 dzieci. W ramach zadań ustanowionych na mocy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa realizowana była bezpłatna pomoc psychologiczna dla obywateli Ukrainy przybyłych na terytorium Polski. Z tej formy pomocy skorzystało 120 osób a na jej realizację przeznaczono kwotę 16.339,18 zł. Środki na realizację powyższych zadań pochodziły z powstałego po wybuchu konfliktu zbrojnego Funduszu Pomocy Obywatelom Ukrainy. Ponadto w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej został utworzony punkt wsparcia w którym przyjmowane były wnioski o pomoc składane przez obywateli Ukrainy przybyłych na terytorium Polski, wydawane były skierowania na paczki żywnościowe oraz odzież i artykuły pierwszej potrzeby wydawane przez Polski Czerwony Krzyż, udzielana była pomoc prawna i administracyjna. Poza tym udzielana była także pomoc w znalezieniu zakwaterowania. W 2022 r. wydano 7 488 skierowań oraz udzielono pomocy w znalezieniu zakwaterowania dla 64 rodzin (188 osób). Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Razem możemy więcej - Pierwsza edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023" w ramach Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2025" Miasto Kalisz otrzymało łącznie na realizację zadania dotację w kwocie 681.821,20 zł. W 2022 roku zostały przekazane środki z Funduszu Pracy w wysokości 349.474,45 zł. Program ma na celu integrację na rynku pracy poprzez aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości cudzoziemców poszukujących pracy, planujących otworzenie działalności lub już pracujących/prowadzących działalność, ale wymagających wsparcia. W ramach projektu w 2022 r. obywatele Ukrainy mieli możliwość poznania języka polskiego. Z nauki języka polskiego skorzystało łącznie 80 osób, zajęcia odbywały się w okresie od września do listopada 2022 r. w szkole językowej Leader School na terenie Miasta Kalisza. Wszystkie osoby uzyskały certyfikat ukończenia kursu na poziomie (A1). Obywatele Ukrainy mieli także możliwość uczestnictwa w kursach zawodowych prowadzonych przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kaliszu. Zatrudniono także 2 doradców zawodowych, którzy przybliżyli obywatelom Ukrainy metody poszukiwania pracy na lokalnym rynku pracy, omówili zasady zakładania firm w Polsce, rejestracją w PUP. Zatrudniono także animatora integracji w okresie od 12.09.2022 r. do 31.12.2022 r., dzięki któremu uczestnicy projektu otrzymywali na bieżąco informacje dotyczące harmonogramów szkoleń, kursów językowych, spotkań indywidualnych i grupowych z psychologiem oraz doradcami zawodowymi. Animator pomagał także

uczestnikom projektu załatwiać sprawy urzędowe. Zatrudniona osoba znała język ukraiński w stopniu komunikatywnym i bez problemu nawiązywała kontakt z uczestnikami programu. Spotkania z animatorem odbywały się indywidualnie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kaliszu, animator integracji miał również kontakt telefoniczny z uczestnikami projektu. MOPS w Kaliszu zatrudnił także psychologa, z którym odbywały się zajęcia indywidualne i grupowe w siedzibie placówki oraz prawnika, dzięki któremu obywatele Ukrainy mogli skorzystać z porady prawnej w kancelarii Adwokackiej prawnika. Usługi prawne były świadczone podczas spotkań indywidualnych w Kancelarii, a także zdalnie, podczas porad telefonicznych.

W 2023 r. wsparciem w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł. zostało objętych 385 osób, a wydatkowana kwota wyniosła 115 500,00 zł. Ponadto na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży przyznanego na podstawie art. 29 i 30 cyt. ustawy w 2023 r. wydatkowano kwotę 95 482,30 zł, co pozwoliło na objęcie wsparciem 93 osoby. W ramach zadań ustanowionych na mocy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa realizowana była bezpłatna pomoc psychologiczna dla obywateli Ukrainy przybyłych na terytorium Polski. Z tej formy pomocy skorzystało 77 osób a na jej realizację przeznaczono kwotę 11 382,74 zł.

Środki na realizację powyższych zadań pochodziły z powstałego po wybuchu konfliktu zbrojnego Funduszu Pomocy Obywatelom Ukrainy. Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Razem możemy więcej - Pierwsza edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023" w ramach Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2025" Miasto Kalisz łącznie na realizację zadania w okresie dwóch lat otrzymało dotację w kwocie 681.821,20 zł. W 2023 roku wysokość przekazanych środków łącznie wyniosła 332.346,80 złotych, w tym dofinansowanie po rozliczeniu projektu wyniosło 309 955,14 zł. Program miał na celu integrację na rynku pracy poprzez aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości cudzoziemców poszukujących pracy, planujących otworzenie działalności lub już pracujących/prowadzących działalność, ale wymagających wsparcia. W ramach projektu w 2023 r. obywatele Ukrainy mieli możliwość poznania języka polskiego. Z nauki języka polskiego skorzystało łącznie 50 osób. Wszystkie osoby uzyskały certyfikat ukończenia kursu na poziomie (A1). Obywatele Ukrainy mieli także możliwość uczestnictwa w kursach zawodowych prowadzonych przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kaliszu. Kursy zorganizowano dla 40 osób. Zorganizowano także jeden festyn rodzinny oraz 5 integracyjnych obozów letnich.

W 2024 r. zostało forma wsparcia „300+" objętych zostało 106 osób a wydatkowana kwota wyniosła 31.000,00 zł. Ponadto na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży przyznanego na podstawie art. 29 i 30 cyt. ustawy w 2024 r. wydatkowano kwotę 32.971,60 zł, co pozwoliło na objęcie wsparciem 16 osób. Dodatkowo wypłacono zasiłki stałe w kwocie 59 600,00 zł, zasiłki okresowe 3 804,84 zł.

W 2025 roku zgodnie z art. 29. 1. ustawa „o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa" MOPS w Kaliszu zrealizował zadania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy na które składały się: 56 - zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży, na co wydatkowana była kwota 43.950,95zł. Pomocą zostało objętych 19 osób z czego 17 stanowiło młodzież w wieku szkolnym i 2 w wieku przedszkolnym; zasiłki stałe, na które wydatkowano kwotę 119.406,61 zł. Pomoc została wypłacona 12 osobom. - zasiłki okresowe, na które wydatkowano kwotę 6.785,70 zł. Pomoc została wypłacona 5 osobom; - składka zdrowotna, na którą wydatkowano kwotę 2.723,58zł. Pomocą objęto 9 osób, - zasiłki celowe, na które wydatkowano 2.000,00 zł. Świadczenia zostały wypłacone 7 osobom.

9.2.3. OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA. KARTA POLAKA

W 2022 roku na terenie Kalisza zamieszkiwały 2 rodziny (7 osób), które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka. Wojewoda Wielkopolski wydał 3 decyzje przyznające świadczenia pieniężne dla 2 rodzin, w tym 6 osób. Byli to obywatele: Ukrainy - 3 osoby, Białorusi – 3 osoby. Osobom, które posiadają Kartę Polaka przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania w

Rzeczypospolitej Polskiej na okres 9 miesięcy. Karta Polaka może być przyznana osobie, która deklaruje przynależność do narodu polskiego i spełnia przesłanki określone w ustawie o Karcie Polaka. Organem właściwym w sprawie przyznania Karty Polaka jest konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy. 50Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne na łączną kwotę 44 640,00 zł, które zostały wypłacone w 2022 roku w całości w kwocie 44 640,00 zł przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym.

W 2023 roku na terenie Kalisza zamieszkiwało 5 osób, które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka. Wojewoda Wielkopolski wydał 4 decyzje przyznające świadczenia pieniężne dla 4 osób. Byli to obywatele: - Ukrainy - 1 osoba, - Białorusi – 3 osoby. Wojewoda Małopolski wydał 1 decyzję przyznającą świadczenia pieniężne dla 1 obywatela Białorusi. Osobom, które posiadają Kartę Polaka przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania w Rzeczypospolitej Polskiej na okres 9 miesięcy. Karta Polaka może być przyznana osobie, która deklaruje przynależność do narodu polskiego i spełnia przesłanki określone w ustawie o Karcie Polaka. Organem właściwym w sprawie przyznania Karty Polaka jest konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy. Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne na łączną kwotę 35 460,00 zł, które zostały wypłacone w 2023 roku w całości w kwocie 35 460,00 zł przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym.

W 2024 roku na terenie miasta Kalisza zamieszkiwała jedna rodzina (3 osoby), które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka. Wojewoda Wielkopolski wydał dwie decyzje przyznające świadczenia pieniężne dla jednej rodziny, ponieważ jedna decyzja dotyczyła osób dorosłych, a druga ich wspólnego dziecka. Osobom, które posiadają Kartę Polaka przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania na okres 9 miesięcy lub krócej w zależności od decyzji. Karta Polaka może być przyznana osobie, która deklaruje przynależność do narodu polskiego i spełnia przesłanki określone w ustawie o Karcie Polaka. Organem właściwym do przyznania Karty Polaka jest konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy. Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne w wysokości 27 933,00 zł, które zostały wypłacone w całości osobom uprawnionym. 5

W 2023 roku na terenie Miasta Kalisza objęto wsparciem 3 osoby, które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy statusu ochrony uzupełniającej. Wojewoda Wielkopolski zatwierdził 2 Indywidualne Plany Integracji dla dwóch cudzoziemców przyznając tym samym świadczenia pieniężne dla 2 rodzin, w tym 3 osób. Byli to obywatele: - Ukrainy - 2 osoby, w tym jedno dziecko- Białorusi – 1 osoba. Osobom, które posiadają status ochrony uzupełniającej przyznawanej przez Urząd do spraw cudzoziemców przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny oraz opłaty mieszkaniowe na okres 12 miesięcy. Organem właściwym w sprawie przyznania ochrony uzupełniającej jest Urząd do spraw cudzoziemców, zaś Indywidualne Plany Integracji tworzy z cudzoziemcem, który okazał decyzję o przyznaniu ochrony uzupełniającej, PCPR lub MOPS w zależności od deklaracji miejsca zamieszkania cudzoziemca. Organem właściwym do przekazania środków na ww. świadczenie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu jest Wojewoda Wielkopolski. Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne w 2023 roku na łączną kwotę 14 239,03 zł, które zostały wypłacone w 2023 roku w kwocie 14 044,90 zł przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym.

W 2024 roku na terenie Kalisza objęto wsparciem 7 osób, które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla osób objętych ochroną uzupełniającą. W 2024 roku kontynuowano wsparcie dla dwóch osób, które otrzymały decyzje o ochronie uzupełniającej w 2023 roku: - 1 osoba z Białorusi; - 2 osoby z Ukrainy, w tym jedno dziecko. Wojewoda Wielkopolski w 2024 roku zatwierdził kolejne 2 Indywidualne Plany Integracji dla cudzoziemców przyznając tym samym świadczenia pieniężne dla 2 rodzin, w tym 4 osób. Byli to obywatele: - Ukrainy - 3 osoby, w tym dwoje dzieci;- Uzbekistanu (w chwili wydania decyzji bezpaństwowiec) – 1 osoba (decyzja wydana na koniec 2024 roku, więc wszelkie świadczenia pieniężne zostało wypłacone z początkiem 2025 roku). Osobom, które posiadają status ochrony uzupełniającej przyznawanej przez Urząd do spraw cudzoziemców przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny oraz opłaty mieszkaniowe na okres 12 miesięcy. Organem właściwym w sprawie przyznania ochrony uzupełniającej jest Urząd do spraw cudzoziemców, zaś Indywidualne Plany

Integracji tworzy z cudzoziemcem, który okazał decyzję o przyznaniu ochrony uzupełniającej, PCPR lub MOPS w zależności od deklaracji miejsca zamieszkania cudzoziemca. Organem właściwym do przekazania środków na ww. świadczenie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu jest Wojewoda Wielkopolski. Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne w 2024 roku na łączną kwotę 27 390,00 zł, które zostały wypłacone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym.

W 2025 roku na terenie Kalisza objęto wsparciem 4 osoby, które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy ochrony uzupełniającej. W 2025 roku kontynuowano wsparcie dla dwóch osób, które otrzymały decyzje o ochronie uzupełniającej w 2024 roku przyznając tym samym świadczenia pieniężne dla 2 rodzin, w tym 4 osób. Byli to obywatele: - 1 osoba z Uzbekistanu, w chwili wydania decyzji bez obywatelstwa (decyzja wydana na koniec 2024 roku, więc wszelkie świadczenia pieniężne wydatkowano w 2025 roku);- 3 osoby z Ukrainy, w tym dwoje dzieci. Osobom, które posiadają status ochrony uzupełniającej przyznawanej przez Urząd do spraw cudzoziemców przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny oraz opłaty mieszkaniowe na okres 12 miesięcy. Organem właściwym w sprawie przyznania ochrony uzupełniającej jest Urząd do spraw cudzoziemców, zaś Indywidualne Plany Integracji tworzy z cudzoziemcem, który okazał decyzję o przyznaniu ochrony uzupełniającej, PCPR lub MOPS w zależności od deklaracji miejsca zamieszkania cudzoziemca. Organem właściwym do przekazania środków na ww. świadczenie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu jest Wojewoda Wielkopolski. Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne w 2025 roku w rozdziale 85231 §2110 na łączną kwotę 34 779,60 zł, które zostały wypłacone w 2025 roku w całości przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym.

9.3. WYDATKI INWESTYCYJNE. INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ.

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej wymaga również ponoszenia wydatków inwestycyjnych – majątkowych, które zostały wyszczególnione w poniższej tabeli. Wydatki majątkowe w kontekście polityki społecznej to nakłady inwestycyjne, których celem jest tworzenie lub modernizacja trwałej infrastruktury służącej realizacji zadań społecznych. Ich sens polega na tym, że nie są to środki „na bieżące utrzymanie" (jak świadczenia czy płace), ale na rozwój zaplecza, które umożliwia lub ułatwia skuteczne działania pomocowe w dłuższej perspektywie. Wydatki inwestycyjne wskazane poniżej mają pomagać społeczeństwu w związku z trendem starzenia się społeczeństwa, problemem z ubóstwem, bezdomnością i niepełnosprawnościami.

Tabela nr 100. Wydatki na inwestycje

	2022	2023	2024	2025
85154	1 228 307,53	1 460 388,92	761 459,00	39360,00
85201				
85202	394 494,07	773 472,1	479 954,49	2 270 898,20
85203	337 780,07		150 924,00	
85219				47000,00
85219		11 931		
85295		250 000		
85395				300 000
85311	303 416,08	35 141,10		
85321				
85508	31 119,00			249536,02
85510	120 156,23	22 027		138473,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z wykonania budżetu Kalisza za poszczególne lata 2022, 2023, 2024, 2025 (informacje uzyskane z jednostek podległych i wydziałów Urzędu Miasta). Wydatki majątkowe na rok 2025 są wydatkami planowanymi - na podstawie Uchwały NR XVIII/254/2025 Rady Miasta Kalisza

9.4.1. ŚRODKI POZABUDŻETOWE

9.4.2. „ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ – EDYCJA 2022 - 2025."

Miasto Kalisz otrzymało środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego na realizację w latach 2022-2025 usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub z orzeczeniem równoważnym do wyżej wymienionych oraz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Zgodnie z umowami Wojewoda Wielkopolski przekazał środki finansowe z Programu ,,Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" na realizację zadań określonych w Programie, tj.: możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i umożliwienie prawa do niezależnego życia, przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy sportowych, wspieranie niepełnosprawnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

W latach 2022-2025 Zatrudniono od 23 do 78 asystentów osób niepełnosprawnych, którzy mieli pod opieką od 38 w 2022 roku do 100 osób w roku 2025. Środki pozyskane w ramach programu wydatkowano na koszty związane z: godzinami usług asystenckich, ubezpieczenie asystenta, koszty dojazdu własnym/innym środkiem transportu, koszty zakupu biletów na wydarzenia kulturalne dla asystenta oraz obsługę programu. Podmiotem realizującym Program był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Tabela nr 101. Zestawienie edycji programów AOON w latach 2022-2025

Lata:	2022	2023	2024	2025
Liczba zatrudnionych asystentów	23	64	76	78
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy asystentów	38	79	96	100
Liczba godzin usług świadczonych przez asystentów	12 997	29 171	35 785	33 941,5
Środki wykorzystane w ramach realizacji Programu	527 708,69	1 159 905,90	1 693 832,68	1 687 788,62
Środki przyznane na realizację Programu	539 937,00	1 170 016,50	1 723 290,00	1 689 598,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji Programu za poszczególne lata 2022, 2023, 2024, 2025

9.4.2. „OPIEKA WYTCHNIENIOWA – EDYCJA 2022 - 2025"

Miasto Kalisz otrzymało środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego na realizację zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa – edycje 2022 - 2025". Głównym celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami dorosłymi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniem równoważnym. Dzięki programowi możliwe było wsparcie kilkudziesięciu osób - członków rodzin osób z niepełnosprawnościami poprzez pomoc opiekunów w codziennych obowiązkach oraz zapewnienie im

czasowego zastępstwa w opiece nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Czas, który zyskali członkowie rodzin osób z niepełnosprawnościami mogli przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw osobistych, urzędowych, etc.

Jest to bardzo ważny aspekt usługi wytchnieniowej dla opiekunów sprawujących, nierzadko całodobową opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, co znacznie obciąża ich kondycję psychofizyczną. Opieka wytchnieniowa realizowana była jako opieka dzienna sprawowana w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, maksymalnie 4 godziny dziennie. Usługę świadczyły osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje lub wskazane przez członków rodzin, jako odpowiednio do tego przygotowane.

W ramach opieki wytchnieniowej w edycji - 2024 roku w formie całodobowej wsparciem objęto 5 osób, w tym 1 dziecko i 4 osoby dorosłe. Wsparcie w postaci opieki całodobowej wykonano poprzez zlecenie usług opieki wytchnieniowej w postaci 14-dniowego "turnusu" dla osoby z niepełnosprawnościami w placówkach zapewniających całodobowoą opiekę, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Zgodnie z umowami na realizację zadania Wojewoda Wielkopolski przekazał środki z przeznaczeniem na zatrudnienie opiekunów oraz obsługę programu. Podmiotem realizującym Program był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Tabela nr 102. Zestawienie edycji programów OPIEKI WYTCHNIENIOWEJ w latach 2022-2025

Lata:	2022	2023	2024	2025
Liczba osób objętych wsparciem:	29	48	61	32
w tym dzieci:	10	11	8	8
Koszty realizacji Programu:	254 592,00	264 345,61	392 904,00	261 020,89
w tym zatrudnienie opiekunów w ramach opieki dziennej:	249 600,00	259 200,00	389 073,54	223 982,83
w tym zapewnienie opieki całodobowej:	-	-	24 080,00	33 600,00
Środki przyznane na obsługę Programu	4 992,00	5 184,00	7 681,49	5 118,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji Programu za poszczególne lata 2022, 2023, 2024, 2025

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej wymaga również ponoszenia wydatków inwestycyjnych – majątkowych, które zostały wyszczególnione w poniższej tabeli. Wydatki majątkowe w kontekście polityki społecznej to nakłady inwestycyjne, których celem jest tworzenie lub modernizacja trwałej infrastruktury służącej realizacji zadań społecznych. Ich sens polega na tym, że nie są to środki „na bieżące utrzymanie" (jak świadczenia czy płace), ale na rozwój zaplecza, które umożliwia lub ułatwia skuteczne działania pomocowe w dłuższej perspektywie. Wydatki inwestycyjne wskazane poniżej mają pomagać społeczeństwu w związku z trendem starzenia się społeczeństwa, problemem z ubóstwem, bezdomnością i niepełnosprawnościami.

W roku 2022 r. zrealizowano następujące wydatki majątkowe:

Dział 851 OCHRONA ZDROWIA

Rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi

1. Budowa windy i zamontowano montaż monitoringu dla budynku MOPS przy ul. Granicznej 1 (wydatkowano 842 182,00 zł)
2. Zakup samochód elektryczny przystosowany do przewozu osób nietrzeźwych dla Straży Miejskiej w Kaliszu. (wydatkowano 196 782,96 zł)
3. Dofinansowanie zakup samochodu osobowego typu furgon dla Komendy miejskiej Policji w Kaliszu (wydatkowano 124 949,99 zł)
4. Zakup rowery elektryczne wraz z dodatkowym wyposażeniem do patrolowania terenów zielonych i rekreacyjnych dla Straży Miejskiej Kalisza (wydatkowano 59 620,18 zł)

5. Modernizacja monitoringu wizyjnego Miasta Kalisza w celu zwalczania przejawów agresji i zjawisk patologicznych będących następstwem spożywania alkoholu w miejscach publicznych (wydatkowano 4 772,40 zł)

Dział 852 Pomoc Społeczna
Rozdział 85202 Domy Pomocy Społecznej
1. Instalacja fotowoltaiczna (wydatkowano 53 500,00 zł)
2. Magiel przemysłowy nawrotny TOLON TFI-3521 wraz z montażem (wydatkowano 3 214,00 zł)

Rozdział 85203 Ośrodki wsparcia
Budowa budynku Centrum opiekuńczo-mieszkalnego w Kaliszu (wydatkowano 337 780,07 zł)

Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
Rozdział 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnych
Przebudowa i modernizacja Warsztatów Terapii Zajęciowej przy ul. Złotej (wydatkowano 303 416,08 zł)

Dział 855 Rodzina
Rozdział 85508 Rodziny zastępcze
Zmiana źródła ciepła w kaliskim RDD (wydatkowano 31 119,00)
Rozdział 85510 Działalność placówek opiekuńczo - wychowawczych
Instalacja fotowoltaiczna w ramach programu ENERGA S.A. -" Domy dobrej energii"

W roku 2023 zrealizowano następujące wydatki majątkowe:
Dział 851 OCHRONA ZDROWIA
Rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
1. Budowa windy i zamontowano montaż monitoringu dla budynku MOPS przy ul. Granicznej 1 (wydatkowano 230 231, 46 zł) -zakończenie zadania
2. Dofinansowanie zakup samochodu osobowego typu furgon dla Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu (wydatkowano 124 970,00 zł)
3. Dotacja na dofinansowanie inwestycji związanej z realizacją zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym działań rehabilitacyjnych zapobiegających wykluczeniu społecznemu. (wydatkowano 300 000,00 zł)
4. Modernizacja monitoringu wizyjnego Miasta Kalisza w celu zwalczania przejawów agresji i zjawisk patologicznych będących następstwem spożywania alkoholu w miejscach publicznych (wydatkowano 597 380,00 zł)
5. Zakup kamery do przeciwdziałania i ograniczania występowania zjawisk patologicznych związanych ze spożywaniem alkoholu i innych środków odurzających w miejscach publicznych (wydatkowano 15 940,00 zł)
6. Zakup samochodu elektrycznego dla Straży Miejskiej Kalisza w celu realizacji działań prewencyjnych mających na celu ograniczenie negatywnych zachowań osób nietrzeźwych oraz wsparcie programów profilaktycznych skierowanych do osób zagrożonych uzależnieniami (wydatkowano 191 867, 46 zł)

Dział 852 Pomoc Społeczna
Rozdział 85202 Domy Pomocy Społecznej
1. Dostosowanie do wymogów przeciwpożarowych budynku Domu Pomocy Społecznej przy ul. Winiarskiej 26 w Kaliszu (wydatkowano 501 502,10 zł
2. Zakup i montaż bramy wjazdowej w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu przy ul. Winiarskiej 26 (wydatkowano 21 970,00 zł)
3. Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (Wydatkowano 250 000,00 zł)

Rozdział 85219 Ośrodki Pomocy Społecznej
Zakup urządzenia wielofunkcyjnego (wydatkowano 11 931,00 zł)

Rozdział 85295 Pozostała działalność
"Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych" - zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Domu Pomocy Społecznej (wydatkowano 250 000,00 zł)

Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
Rozdział 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnych
Dalsza modernizacja i remont pomieszczeń Warsztatu Terapii Zajęciowej przy ul. Złotej 21 w Kaliszu (zwrot niewykorzystanej dotacji) (wydatkowano 16865,76 zł)

Dział 855 Rodzina
Rozdział 85510 Działalność placówek opiekuńczo - wychowawczych
1. Postawienie altany ogrodowej na terenie Domu Dziecka nr 1 w Kaliszu (wydatkowano 16 000,00 zł)
2. Przygotowanie dokumentacji dot. projektu ogrodzenia w Domu Dziecka nr 1 w Kaliszu (wydatkowano 6 027,00 zł)

W roku 2024 zrealizowano następujące wydatki majątkowe:
Dział 851 OCHRONA ZDROWIA
Rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
- Dofinansowanie zakupu samochodu typu SUV dla Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu (wydatkowano 149 079,00 zł)
- Modernizacja monitoringu wizyjnego Miasta Kalisza w celu zwalczania przejawów agresji i zjawisk patologicznych będących następstwem spożywania alkoholu w miejscach publicznych (wydatkowano 597 380,00 zł)
- zakup urządzenia wielofunkcyjnego do realizacji działań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (wydatkowano 15 000,00 zł)

Dział 852 Pomoc Społeczna
Rozdział 85202 Domy Pomocy Społecznej
- Dostosowanie budynku Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu do wymogów przeciwpożarowych (wydatkowano 79 335,00 zł)
- Instalacja klimatyzatorów w budynku Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (wydatkowano 92 819,49 zł)
- Termomodernizacja budynku Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (wydatkowano 307 800,00 zł)

Rozdział 85203 Ośrodki wsparcia
Budowa ogrodzenia przy Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnym w Kaliszu (wydatkowano 150 924,00 zł)

W roku 2025 zostały zaplanowano następujące zadania w ramach wydatków majątkowych w infrastrukturę społeczną.
Dział 851 OCHRONA ZDROWIA
Rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
Modernizacja pomieszczeń Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn z problemem alkoholowym przy ul. Warszawskiej 93A w Kaliszu (wydatkowano 39 360,00 zł)

Dział 852 Pomoc Społeczna
Rozdział 85202 Domy Pomocy Społecznej
1. Dostosowanie budynku Domu Pomocy Społecznej do wymogów przeciwpożarowych (wydatkowano 1 708 349,03 zł)
2. Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym na wózkach inwalidzkich dla Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu. (wydatkowano 181 956,00 zł)

3. Zakup i montaż wanien do łazienek przystosowanych do kąpieli osób leżących w budynku Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (wydatkowano 81 208,17 zł)
4. Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (wydatkowano 245 385,00 zł)
5. Zakup i montaż urządzeń kuchennych w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (wydatkowano 36 202,00 zł)
6. Zakup i montaż dwóch pralek przemysłowych (wydatkowano 17 798,00 zł)

Rozdział 85218
Zakup serwera dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (wydatkowano 47 000,00 zł)

Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
Rozdział 85395 Pozostała działalność
Mieszkanie treningowe dla osób z ograniczoną sprawnością w Wielkopolsce 2025-2026 (planowany wydatek - 300 000,00 zł)

Dział 855 Rodzina
Rozdział 85510 Placówki opiekuńczo -wychowawcze
1. Pierwsze wyposażenie placówki opiekuńczo - wychowawczej typu interwencyjnego (wydatkowano 138 473,47 zł)
2. Modernizacja Rodzinnego Domu Dziecka przy ul. Smrekowej 4 w Kaliszu (wydatkowano 249 536,02 zł.

10.1 CZĘŚĆ PROGRAMOWA STRATEGII. WDRAŻANIE, ZARZĄDZANIE I MONITORING STRATEGII

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie oceny ex-post, należy wskazać powiązania pomiędzy strategią rozwiązywania problemów społecznych, a obecnymi i przyszłymi programami operacyjnymi. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki społecznej w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów:
1. skuteczności,
2. celowości,
3. efektywności,
4. wydajności.

Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityka społeczną miasta.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego realizację na poziomie samorządu. W tym wypadku dotyczy to wszystkich jednostek, które odpowiadają za poszczególne segmenty polityki społecznej na terenie miasta. Jednostka realizująca dane zadanie (kierunek działania) określone w strategii jest zobowiązana w okresach poniżej zaprojektowanych do przesyłania raportów do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu, które każdorazowo określają ilościowy stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu przypisanych do kierunku działania, za które ta jednostka odpowiada.

Idea zmian społecznych w kontekście strategicznym zawarta w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza sformułowana jest na tak ogólnym

poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa i celowa, stąd należy oceniać stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z celami i istniejącymi programami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera tabela nr 89. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2015 umożliwi dokonanie w kolejnych latach oceny realizacji Strategii pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i instytucje zewnętrzne odpowiedzialne za poszczególne zadania dokonają okresowej kontroli realizacji Strategii.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji Strategii mogą być:
Źródła pierwotne:

- Badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w MOPS w Kaliszu,
- Otwarte dla wszystkich forum internetowe, pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępną ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów,
- Cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej organizowane przez Urząd Miejski w Kaliszu,
- Inne.

Źródła wtórne:

- Raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,
- Statystyki (w tym Urzędu Statystycznego) oraz innych jednostek i instytucji,
- Informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji,
- Inne.

10.2 ETAPY WDRAŻANIA, ZARZĄDZANIA, MONITOROWANIA I EWALUACJI DOKUMENTU STRATEGII

Tabela nr 103. Etapy wdrażania, zarządzania monitorowania i ewaluacji dokumentu Strategii

	Realizowane zadania	Termin realizacji zadania
ETAP 1	Podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	2026
ETAP 2	Opublikowanie tekstu dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035 na stronie BIP MOPS Kalisz oraz UM Kalisza	2026
ETAP 3	Realizacja zadań zdefiniowanych w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	Działanie ciągłe w latach:2026-2035
ETAP 4	Okresowa ocena stopnia realizacji zadań zdefiniowanych w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	2028, 2031, 2035
ETAP 5	Przygotowanie dokumentu z prowadzonego okresowego monitoringu ocena stopnia realizacji zadań zdefiniowanych w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	2028, 2031, 2035

10.3 HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2016-2025

Tabela nr 104. Harmonogram realizacji dokumentu Strategii

	Realizowane zadania	Termin realizacji zadania
	Zarządzenie Prezydenta Miasta Kalisza w sprawie powołania zespołu ds. przygotowania projektu dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	Czerwiec 2025
	Przeprowadzenie procedur zgromadzenia materiałów, konsultacji założonych kierunków działań w gronie ekspertów oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych przygotowanego projektu dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	2026
	Podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	2026
	Opublikowanie tekstu dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035 na stronie BIP MOPS Kalisz oraz UM Kalisza	2026
	Realizacja zadań zdefiniowanych w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	Działanie ciągłe w latach: 2026-2035
	Okresowa ocena stopnia realizacji zadań oraz przygotowanie dokumentu z prowadzonego corocznego monitoringu zadań zdefiniowanych w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2026-2035	2028, 2031, 2035

10.4 CELE OGÓLNE/CELE SZCZEGÓŁOWE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035.

WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA KALISZA NA LATA 2026-2035.

Tabela nr 105. Cele ogólne/cele szczegółowe, wskaźniki produktu i rezultatu dokumentu Strategii

1.	**1. OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SEKTORA PUBLICZNEGO I USŁUG SOCJALNYCH**		
1.1	**CEL OGÓLNY 1.1**		
	1.1 Utrzymanie loklanego systemu wsparcia finansowego i pozafinansowego rodzin wymagających pomocy na rzecz włączenia ich do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.1.1-1.1.4		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.1.1	**1.1.1** Pomoc finansowa i pozafinansowa dla rodzin i osób uprawnionych. Pomoc finansowa i pozafinansowa świadczona przez MOPS.	Liczba udzielonych świadczeń finansowych Liczba udzielonego wsparcia pozafinansowego.	Liczba rodzin/osób objętych wsparciem finansowym
1.1.2	**1.1.2** Pomoc finansowa dla rodzin i osób uprawnionych. Pomoc finansowa świadczona przez BŚR	Liczba udzielonych świadczeń	Liczba rodzin objętych wsparciem finansowym
1.1.3	**1.1.3** Pomoc w formie dożywiania dla rodzin dotkniętych ubóstwem	Liczba udzielonych świadczeń w formie dożywiania dla rodzin dotkniętych ubóstwem	Liczba rodzin/osób dotkniętych ubóstwem objętych wsparciem w formie dożywiania dla rodzin
1.1.4	**1.1.4** Utrzymanie i poszerzanie sieci ulg skierowanych do rodzin wielodzietnych – programu „Kalisz Rodzina 3+".	Liczba partnerów przystępujących do inicjatywy programu „Kalisz Rodzina 3+".	Wskaźnik wzrostu liczby rodzin korzystających z programu „Kalisz Rodzina 3+".
	Prognozy zmian: **Utrzymanie loklanego systemu wsparcia finansowego i pozafinansowego rodzin wymagających pomocy na rzecz włączenia ich do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	Zabezpieczenie pomocy finansowej i pozafinansowej dla rodzin na terenie miasta Kalisza	
1.2	**CEL OGÓLNY 1.2**		
	1.2 Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze.		
CELE SZCZEGÓŁOWE 1.2.1 – 1.2.3		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTATU:
1.2.1	**1.2.1** Utrzymanie sieci bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego dla rodzin	Liczba ofert/ projektów dot. bezpłatnego poradnictwa i usług.	Liczba osób korzystających z ofert/projektów dot. bezpłatnego poradnictwa i usług.
1.2.2	**1.2.2** Promowanie wartości rodzinnych poprzez	Liczba zorganizowanych wydarzeń.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.

	organizowanie festynów rodzinnych, pikników, warsztatów, szkoleń i grup wsparcia dla rodzin.		
1.2.3	**1.2.3** Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, poprzez przydzielenie asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem.	Liczba dzieci pozostających w rodzinie biologicznej, która otrzymała wsparcie asystenta.
	Prognozy zmian: **Zwiększanie świadomości rodzin w zakresie dostrzegania i rozwiązywania problemów społecznych** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	1. Stworzenie rodzinom przyjaznych warunków do wychowywania i kształcenia dzieci, 2. Poszerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie wypełniania ról rodzicielskich, 3. Zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej, 4. Umożliwienie powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.	
1.3	**CEL OGÓLNY 1.3**		
	1.3 **Popularyzacja rodzicielstwa zastępczego**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.3.1 – 1.3.3		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.3.1	**1.3.1** Promocja rodzicielstwa zastępczego	Liczba prowadzonych wydarzeń, kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze.	– Ilość przeprowadzonych działań promocyjnych – Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
1.3.2	**1.3.2** Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Liczba kandydatów którzy uzyskali kwalifikacje do pełnienia funkcji odpowiedniej formy rodziny zastępczej
1.3.3	**1.3.3** Wspieranie istniejących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka	– Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej – Liczba organizowanych szkoleń, warsztatów i grup wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka	– Liczba dzieci z rodzin zastępczych objętych pomocą w formie koordynatora – Liczba osób biorących udział w zorganizowanych szkoleniach, warsztatach i grupach wsparcia
	Prognozy zmian: **Popularyzowanie rodzicielstwa zastępczego** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	1. Zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinnej pieczy zastępczej właściwej opieki poprzez objęcie wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 2. Zabezpieczenie miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodzin biologicznych. 3. Realizacja wsparcia indywidualnego i grupowego dzięki środkom UE i BP.	
1.4	**CEL OGÓLNY 1.4**		
	1.4 **Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom, dla których nie udało się pozyskać miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej**		
CEL SZCZEGÓŁOWY: 1.4.1		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.4.1	**1.4.1** Zapewnienie ilości miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej w mieście Kaliszu	– Liczba miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej w mieście Kaliszu – Liczba niezrealizowanych postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w mieście Kaliszu
	Prognozy zmian: **Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom, dla których nie udało się pozyskać miejsc w rodzinnej**	Zabezpieczenie opieki dzieciom, dla których nie udało się pozyskać miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej.	

	pieczy zastępczej OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH		
1.5	**CEL OGÓLNY 1.5** **1.5** **Dalszy wielokierunkowy rozwój form pomocy i wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, oraz działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.5.1-1.5.4		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.5.1	**1.5.1** Wzmacnianie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie udzielania profesjonalnego wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	Liczba działań wynikających z Programu: akcji, kampanii	Liczba osób korzystających z poszczególnych działań
1.5.2	**1.5.2** Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.	Ilość, działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba osób objętych działaniami
1.5.3	**1.5.3** Zapewnienie całorocznej oferty dla osób stosujących przemoc domową.	Liczba programów skierowanych dla osób stosujących przemoc domową	Liczba osób uczestniczących w -programach, - spotkaniach - konsultacjach
1.5.4	**1.5.4** Zapewnienie dostępu do profesjonalnych szkoleń dla pracowników działających w obszarze problemu przemocy domowej.	Liczba odbytych szkoleń, warsztatów, konferencji, itp.	Liczba pracowników działających w obszarze problemu przemocy w rodzinie biorących udział w szkoleniach
	Prognozy zmian: **Dalszy wielokierunkowy rozwój form pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	Zapewnienie interdyscyplinarnej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową. Dalsze działanie zespołu ds. przeciwdziałania przemocy domowej. Ilość wszczętych procedur "Niebieskie Karty": - przez funkcjonariuszy policji, przez pomoc społeczną, oświatę, ochronę zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, innych podmiotów, Ilość zakończonych procedur "Niebieskie Karty" Ilość spotkań grup diagnostyczno -pomocowych Ilość wniosków do Sądu, Prokuratury, KMP, Ilość wypełnionych formularz NK cz. C Ilość wypełnionych formularzy NK cz. D	
1.6	**CEL OGÓLNY 1.6** **1.6** **Zapobieganie negatywnym skutkom bezrobocia.**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.6.1 – 1.6.4		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.6.1.	**1.6.1** Podtrzymywanie stałej współpracy instytucji pomocy społecznej oraz rynku pracy na rzecz działań aktywizacyjnych osób pozostających bez pracy, np. organizacja prac społecznie użytecznych, organizacja szkoleń.	– Liczba skierowań na prace społecznie użyteczne, – Liczba skierowań na szkolenia – Liczba przyznanych zasiłków z powodu bezrobocia.	– Liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych, – Liczba osób skierowanych na szkolenia. – Liczba osób bezrobotnych i ich rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej z powodu bezrobocia
1.6.2	**1.6.2** Praca socjalna z osobami bezrobotnymi w	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	Liczba pozytywnie zakończonych kontraktów

	oparciu o kontrakt socjalny		socjalnych
1.6.3	**1.6.3** Pozyskiwanie środków finansowych na realizację programów skierowanych do osób bezrobotnych	Liczba realizowanych programów na rzecz osób bezrobotnych.	Liczba osób bezrobotnych biorących udział w programach.
1.6.4	**1.6.4** Realizacja programów na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w mieście Kaliszu.	Liczba realizowanych programów wspierających samo- zatrudnienie wśród osób bezrobotnych.	Liczba osób, które podjęły działalność gospodarczą w ramach samozatrudnienia.
	Prognozy zmian: **Zapobieganie negatywnych skutków bezrobocia** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	1. Zwiększenie aktywizacji zawodowej osób niepracujących, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. 2. Wzmocnienie efektywności partnerskich działań instytucji pomocy społecznej, rynku pracy i organizacji pozarządowych działających na rzecz łagodzenia bezrobocia. 3. Zmniejszenie ilości osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	
1.7	**CEL OGÓLNY 1.7**		
	1.7 **Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.7.1 – 1.7.3		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.7.1	**1.7.1** Zapewnienie dostępności lokali socjalnych i mieszkań komunalnych	– Liczba przyznanych lokali socjalnych – Liczba przyznanych mieszkań komunalnych	– Liczba osób, które otrzymały lokal socjalny – Liczba osób, które otrzymały mieszkanie komunalne
1.7.2	**1.7.2** Pomoc w opłatach czynszowych	Liczba udzielonych świadczeń: – dodatki mieszkaniowe – dodatki energetyczne	Liczba osób, które otrzymały świadczenia: – dodatki mieszkaniowe – zasiłki z MOPS na cele mieszkaniowe
1.7.3	**1.7.3** Utrzymanie ilości mieszkań wspomaganych na terenie miasta Kalisza.	Liczba mieszkań wspomaganych na terenie miasta Kalisza	Liczba osób, które skorzystały z miejsca w mieszkaniu wspomaganym
1.7.4	Utrzymanie ilości mieszkań treningowych	Liczba istniejących mieszkań treningowych na terenie miasta Kalisza	Liczba osób, które skorzystały z miejsca w mieszkaniu treningowym
	Prognozy zmian: **Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	Zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych dla mieszkańców miasta Kalisza.	
1.8	**CEL OGÓLNY 1.8**		
	1.8 **Przeciwdziałanie marginalizacji i minimalizacja zagrożeń związanych z kryzysem bezdomności.**		
CEL SZCZEGÓŁOWY: 1.8.1		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.8.1	**1.8.1** Przeciwdziałanie marginalizacji i minimalizacja zagrożeń związanych z bezdomnością. Profilaktyka, edukacja, interwencja jako działania ograniczające bezdomność.	– Liczba miejsc w schroniskach, noclegowniach, ogrzewalniach dla osób bezdomnych, – Liczba zawartych kontraktów socjalnych i indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności, – Współpraca instytucji i podmiotów w obszarze bezdomności oraz	– Liczba osób bezdomnych które otrzymały pomoc w formie schronienia, – Liczba zrealizowanych kontraktów socjalnych i indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności, – Ilość patroli monitorujących sytuację osób bezdomnych, – Liczba osób zagrożonych bezdomnością biorących

		systematyczne monitorowanie bezdomności. – Udział osób zagrożonych bezdomnością w programach i projektach ograniczających wykluczenie osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością. – Liczba osób bezdomnych przebywających w placówkach przeznaczonych dla osób bezdomnych.	udział w realizowanych programach i projektach ograniczających wykluczenie osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, – Liczba osób bezdomnych, która podjęła leczenie uzależnień.
	Prognozy zmian: **Przeciwdziałanie marginalizacji i minimalizacja zagrożeń związanych z bezdomnością.** OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	1. Zwiększenie liczby osób wychodzących z kryzysu bezdomności. 2. Poprawa dostępności i jakości usług dla osób w kryzysie bezdomności. 3. Poprawa funkcjonowania osób bezdomnych dzięki przywracaniu im zdolności do pełnienia ról społecznych w ramach reintegracji społecznej i zawodowej.	
1.9	**CEL OGÓLNY 1.9**		
	1.9 **Podjąć działania w kierunku stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych.**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.9.1 – 1.9.2		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.9.1	**1.9.1** Organizowanie i finansowanie szkoleń dla kadry rozwiązującej problemy społeczne na terenie miasta Kalisza	– Liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób rozwiązujących problemy społeczne	Liczba pracowników działających na polu rozwiązywania problemów społecznych biorących udział w przeprowadzonych szkoleniach
1.9.2	**1.9.2** Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się problematyką społeczną.	Liczba osób zajmujących się problematyką społeczną kontynuująca naukę na studiach podyplomowych	Liczba osób zajmujących się problematyką społeczną kontynuująca naukę na studiach podyplomowych
1.10	**CEL OGÓLNY 1.10**		
	1.10 **Organizacja systemu pomocy społecznej w sytuacjach kryzysowych- Ośrodek Interwencji Kryzysowej.**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 1.10.1 – 1.10.2		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
1.10.1	**1.10.1** Zapewnienie miejsca noclegu dla osób będących w stanie kryzysu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (OIK).	Ilość miejsc noclegowych w OIK.	-Ilość osób korzystających rocznie z miejsc całodobowych w OIK, w tym: ilość kobiet, mężczyzn, dzieci -łączna Ilość osobodni pobytu mieszkańców
1.10.2	**1.10.2** Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób będących w stanie kryzysu	Ilość konsultacji psychologicznych rocznie	Liczba rodzin objętych poradnictwem psychologicznym, w tym: -liczba kobiet -liczba mężczyzn -liczba dzieci -liczba osób w kryzysie uchodźczym
	Prognozy zmian: **Organizacja systemu pomocy**	Zapewnienie wsparcia dla osób będących w kryzysie.	

	społecznej w sytuacjach kryzysowych. OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH		
2.	**2. OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ**		
2.1	**CEL OGÓLNY 2.1**		
	2.1 Przeciwdziałanie marginalizacji i minimalizacji zagrożeń związanych z osobami niepełnosprawnymi		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 2.1.1 – 2.1.7		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
2.1.1	**2.1.1** Podjęcie działań podnoszących świadomość społeczną, zarówno osób niepełnosprawnych jak i otoczenia społecznego w celu aktywizacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy	– Ilość działań szkoleniowych, warsztatowych i promocyjnych,	– Liczba osób biorących udział w określonych działaniach szkoleniowych i warsztatowych, – Ilość osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP, – Ilość osób niepełnosprawnych, które otrzymały skierowanie do pracy, – Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej
2.1.2	**2.1.2** Podjęcie działań w kierunku utworzenia podmiotów ekonomii społecznej	Ilość utworzonych podmiotów ekonomii społecznej	Ilość osób niepełnosprawnych zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej
2.1.3	**2.1.3** Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych oraz dalsza pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny	Liczba złożonych wniosków w zakresie likwidacji barier oraz wniosków dotyczących zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wynikających z potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono dofinansowania na likwidację barier: architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych oraz zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny
2.1.4	**2.1.4** Likwidacja istniejących barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej	Ilość obiektów wymagających dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej
2.1.5	**2.1.5** Udział w programach, projektach i konkursach mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób niepełnosprawnych	Liczba realizowanych projektów	Liczba osób, które wzięły udział w poszczególnych projektach
2.1.6	**2.1.6** Uzyskanie przez osoby niepełnosprawne wykształcenia na poziomie wyższym	Liczba dofinansowanych semestrów kształcenia na poziomie wyższym	Liczba osób niepełnosprawnych objęta dofinansowaniem (każda osoba kończąca semestr studiów liczona jednokrotnie)
2.1.7	**2.1.7** Utrzymanie aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osób zależnych	Ilość wniosków o dofinansowanie	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie
	Prognozy zmian: Przeciwdziałanie marginalizacji i minimalizacji zagrożeń związanych z osobami niepełnosprawnymi	1. Zwiększenie dostępności osobom niepełnosprawnym do obiektów użyteczności publicznej. 2. Poprawa sytuacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.	

	OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBSZAR INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG SOCJALNYCH	3.Zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych. 4.Zwiększenie jakości życia osób niepełnosprawnych.	
2.2	**CEL OGÓLNY 2.2**		
	2.2 **Przeciwdziałanie uzależnieniom**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 2.2.1 – 2.2.4		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
2.2.1	**2.2.1** Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych	Liczba projektów mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych.	Liczba osób objętych programami profilaktyczno-edukacyjnymi mającymi na celu podnoszenie wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych.
2.2.2	**2.2.2** Utrzymanie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracyjnej dla osób dorosłych uzależnionych.	Liczba projektów zwiększających dostępność do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracyjnej dla osób dorosłych uzależnionych od środków psychoaktywnych.	Liczba osób objętych działaniami terapeutycznymi, rehabilitacyjnymi i reintegracyjnymi.
2.2.3	**2.2.3** Realizacja programów terapeutycznych i reedukacyjnych dla dzieci i młodzieży uzależnionych.	– Liczba projektów dotycząca programów terapeutycznych i reedukacyjnych realizowanych w ośrodkach leczenia uzależnień, szkołach i innych.	– Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą terapeutyczną w ośrodkach leczenia uzależnień, szkołach i innych – Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą reedukacyjną w szkołach
2.2.4	**2.2.4** Tworzenie i wspieranie działalności istniejących grup wsparcia.	– Liczba projektów z zakresu wspierania działalności istniejących grup wsparcia – Liczba nowo utworzonych grup wsparcia dla osób uzależnionych	– liczba punktów konsultacyjnych prowadzących terapię uzależnień z udziałem terapeutów w ramach nowo utworzonych i istniejących grup wsparcia – liczba osób uzależnionych korzystających z nowo utworzonych i istniejących grup wsparcia
	Prognozy zmian: **Przeciwdziałanie uzależnieniom** OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ	1. Poprawa funkcjonowania osób uzależnionych dzięki przywracaniu im zdolności do pełnienia ról społecznych – reintegracja społeczna i zawodowa, 2. Minimalizowanie szkód zdrowotnych poprzez dostęp i podjęcie leczenia uzależnienia i współuzależnieni.	
2.3	**CEL OGÓLNY 2.3**		
	2.3 **Podniesienie jakości życia osób starszych. Tworzenie warunków do aktywnego udziału seniorów w życiu społecznym**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 2.3.1 – 2.3.6		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
2.3.1	**2.3.1** Utrzymanie dostępności imprez kulturalnych, rekreacyjnych i integracyjnych dla seniorów poprzez odpowiednią promocję.	Zapewnienie dostępu do imprez kulturalnych, rekreacyjnych i integracyjnych dla seniorów.	Ilość imprez kulturalnych, rekreacyjnych i integracyjnych kierowanych do seniorów
2.3.2	**2.3.2** Utworzenie nowych osiedlowych klubów seniora i rozwój ich działalności	Liczba nowo utworzonych Klubów Seniora Rozszerzenie oferty w ramach działalności już istniejących Klubów Seniora	Liczba osób korzystających z Klubów Seniora

2.3.3	**2.3.3** Podnoszenie świadomości osób starszych dotyczącej wprowadzenia nowoczesnych technologii oraz wynikających z tego udogodnień i zagrożeń	Ilość i rodzaj podjętych działań w celu zapoznania seniorów z nowoczesna technologią	Liczba osób uczestniczących w realizowanych działaniach
2.3.4	**2.3.4** Przygotowanie i wdrożenie programów dotyczących profilaktyki zdrowia dla osób starszych	Liczba przygotowanych i wdrożonych programów	Liczba osób korzystających z programów
2.3.5	**2.3.5** Udział w programach, projektach, konkursach mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób starszych	Liczba realizowanych projektów	Liczba osób biorących udział w programach
2.3.6	**2.3.6** Rozwój wolontariatu działającego na rzecz pomocy osobom starszym	Liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych	Liczba osób korzystających ze świadczonej przez wolontariuszy pomocy
	Prognozy zmian: **Podniesienie jakości życia osób starszych. Tworzenie warunków do aktywnego udziału seniorów w życiu społecznym** **OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO** **OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ**	1. Poprawa samodzielnego funkcjonowania osób starszych w miejscu zamieszkania. 2. Utrzymanie ofery wsparcia dla osób starszych. 3. Minimalizowanie szkód zdrowotnych osób starszych poprzez dostęp do nowych form pomocy. 4. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom starszym. 5. Zapobieganie wykluczeniu osób starszych, w tym także poprzez zwiększenie świadomości społecznej w zakresie praw i uprawnień osób starszych.	
2.4	**CEL OGÓLNY 2.4** **2.4** **Rozwijanie systemu opieki środowiskowej dla osób starszych**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 2.4.1 – 2.4.5		WSKAŹNIK: PRODUKT:	REZULTAT:
2.4.1	**2.4.1** Utrzymanie środowiskowej formy opieki np. (grup wsparcia i pomocy sąsiedzkiej)	Liczba powstałych form wsparcia	Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia.
2.4.2	**2.4.2** Rozwój placówek wsparcia dziennego i utworzenie nowych	– Liczba istniejących placówek wsparcia dziennego – Liczba nowopowstałych placówek wsparcia dziennego	– Liczba osób korzystających z pomocy istniejących placówek wsparcia dziennego – Liczba osób korzystających z pomocy nowopowstałych placówek wsparcia dziennego
2.4.3	**2.4.3** Promowanie rodzinnych form wsparcia, w tym rodzinnych domów pomocy społecznej	– Liczba projektów promujących rodzinne formy wsparcia, w tym rodzinne domy pomocy społecznej – Liczba nowopowstałych rodzinnych domów pomocy społecznej	– Liczba osób korzystających z pomocy nowopowstałych rodzinnych domów pomocy społecznej
2.4.4	**2.4.4** Podnoszenie jakości usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych	liczba seniorów objętych pomocą w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
2.4.5	**2.4.5** Rozwój instytucjonalnych usług opiekuńczych zwiększenie liczby miejsc w zakładach opieki długoterminowej (pielęgnacyjno - opiekuńczych i opiekuńczo – leczniczych) oraz utworzenie nowych placówek tego typu.	Liczba placówek służby zdrowia zajmujących się gerontologią	Liczba osób korzystających z wsparcia dziennego oraz całodobowego
	Prognozy zmian: **Rozwijanie systemu opieki środowiskowej dla osób starszych** **OBSZAR PROBLEMÓW**	1. Poprawa samodzielnego funkcjonowania osób starszych w miejscu zamieszkania. 2. Utrzymanie oferty wsparcia dla osób starszych. 3. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom	

	ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ	starszym. 4. Zapewnienie zoptymalizowanej pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnych dla osób starszych.	
2.5	**CEL OGÓLNY 2.5**		
	2.5 **Realizacja programów polityki zdrowotnej.**		
CEL SZCZEGÓŁOWY: 2.5.1		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
2.5.1	**2.5.1** Realizacja programów polityki zdrowotnej.	liczba realizowanych programów polityki zdrowotnej na terenie miasta Kalisza	liczba osób korzystających z programów polityki zdrowotnej realizowanych na terenie miasta Kalisza
	Prognozy zmian: **Podniesienie jakości życia osób starszych** OBSZAR PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH I ZDROWIA PUBLICZNEGO OBSZAR DEMOGRAFII I STRUKTURY SPOŁECZNEJ	1. Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym poprzez zwiększenie ich dostępności do usług zdrowotnych, ofert kulturalnych i rekreacyjnych w mieście 2.Rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych 3. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych	
3.	**3. OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO**		
3.1	**CEL OGÓLNY 3.1**		
	3.1 **Działania w kierunku pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 3.1.1 – 3.1.4		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
3.1.1	**3.1. 1** Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej	Liczba utworzonych projektów polityki społecznej kwalifikujących się do dofinansowania ze środków Unii Europejskiej	– Liczba zrealizowanych projektów polityki społecznej współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej – Wartość środków (w PLN) pozyskanych na realizacje zadań polityki społecznej
3.1.2	**3.1. 2** Tworzenie i realizacja projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków zewnętrznych (poza środkami UE)	Liczba utworzonych projektów polityki społecznej kwalifikujących się do dofinansowania ze środków zewnętrznych (poza środkami UE)	– Liczba zrealizowanych projektów polityki społecznej współfinansowanych ze środków zewnętrznych (poza środkami UE) – Wartość środków (w PLN) pozyskanych na realizacje zadań polityki społecznej
3.1.3	**3.1.3** Realizowanie zadań publicznych w zakresie polityki społecznej w oparciu o partnerstwo publiczno –społeczne	Zgodnie z Rocznym i Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	Zgodnie z Rocznym i Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego
3.1.4	**3.1.4** Promocja działań w kierunku włączenia prywatnego kapitału we współfinansowanie zadań pomocy społecznej	Ilość firm i organizacji zaangażowanych i wspierających inicjatywy w obszarze pomocy społecznej.	Ilość wydarzeń z zakresu pomocy społecznej

3.2	CEL OGÓLNY 3.2		
	3.2 **Tworzenie i rozwijanie różnych form wolontariatu w celu obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej**		
CELE SZCZEGÓŁOWE: 3.2.1 – 3.2.2		WSKAŹNIK:	
		PRODUKT:	REZULTAT:
3.2.1	**3.2.1** Promowanie wolontariatu	Zgodnie z Rocznym i Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	Zgodnie z Rocznym i Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego
3.2.2	**3.2.2** Tworzenie projektów mających na celu wsparcie Centrum Wolontariatu	Zgodnie z Rocznym i Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	Zgodnie z Rocznym i Wieloletnim programem współpracy miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego
	Prognozy zmian: **Podejmować działania w kierunku pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej** **Tworzenie i rozwijanie różnych form wolontariatu w celu obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej** OBSZAR FINANSÓW SEKTORA PUBLICZNEGO	1. Zmniejszenie kosztów świadczenia usług socjalnych, 2. Zaangażowanie i współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz firmami i instytucjami w celi rozwoju wolontariatu.	